

Vesa Huotari

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 143

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus

Vesa Huotari

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2022

Vesa Huotari
Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 143
ISBN-numero: 978-951-815-414-6
ISSN- numero: 1797-5743

Grano Oy, 2022

TIIVISTELMÄ

Koulutuksen vaikuttavuus ymmärretään tässä kehkeytyväksi aikaansaannokseksi, joka ei synny tai säily itsestään. Se vaatii aktiivista työtä, jonka riittävyys moninaisten, usein risteävien ja erisuuntaan vetävien vaikutuksen kentässä ei ole itsestään selvää. Vaikuttavuusarviointi jäsentyy koulutuskokemuksen, suoritettujen tutkinnon, saavutettujen ammattitaidon ja koulutuksen vaikuttavuutena. Viimeksi mainittu on arvioitavissa vain epäsuorasti edellisten vaikuttavuuksien kautta.

Opetussuunnitelman tavoitteiden analyysi poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa suhteessa koulutuksen neljään tarkoitukseen - tietää miten, tietää miksi, tietää kuka ja tietää minne - painottuu selvästi konkreettisiin tehtäviin ja niihin liittyviin taitoihin alemmissa päällystötehtävissä poliisissa (miten). Tästä huolimatta opiskelijat kokivat tutkintokoulutuksen palvelleensa omaa oppimistaan myös suhteessa muihin tarkoituksiin (kuka, miksi ja mitä varten).

Poliisi (ylempi AMK) -koulutus näyttäytyy täten monipuolisemmin vaikuttavana kuin mitä pelkkä perehtyminen opetussuunnitelman tavoitteisiin antaa ymmärtää. Valmistuneet olivat tyytyväisiä omaan koulutusvalintaansa, kokivat poliisi (ylempi AMK) -koulutuksen hyödylliseksi ja hyvin omaa työtään palvelevaksi sekä toimivat pääsääntöisesti koulutusta vastaavissa tehtävissä poliisissa. Suositettujen tutkinnon nähtiin antavan edun suhteessa muun ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneisiin juuri kyseisissä tehtävissä. Työssä koettiin jonkin verran olevan pidäkkeitä, jotka rajoittivat koko potentiaalin hyödyntämistä siinä. Poliisiammattikorkeakoulun toivottiin lisäävän yleistä poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa koskevaa tietoisuutta.

Arviointi suosittaa kolmea väylää vahvistaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta. Ensimmäinen on oppimiskokemuksen pedagoginen rikastaminen tavoilla, joiden myötä alemman päällystön työtehtäviin perehtymisen ja konkreettisten työtaitojen oppiminen aikaisempaa tietoisemmin saadaan palvelemaan samanaikaisesti koulutuksen muita tarkoituksia. Toinen on poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa koskevan tietoisuuden lisääminen ja kolmas on vaikuttaminen tavoilla, joiden myötä poliisiyö ymmärretään asiantuntijatyöksi läpi poliisiorganisaation ja parannetaan mahdollisuuksia tukea siinä oppimista, osaamisen ja asiantuntijuuden kasvua sekä oman potentiaalinkin käyttöä. Poliisikoulutuksen vaikuttavuus kytkeytyy täten kiinteäksi osaksi poliisin vaikuttavuuteen yleensä.

ABSTRACT

Effectiveness of the Degree Programme for Master of Police Services

The effectiveness of education is grasped here as an emerging accomplishment that requires active intervention and upkeep to come and remain true. Such a work is accomplished in an environment that is characterized by multiple and often conflicting tendencies, various sources of power, and multiple interests making success in it all but certain. Evaluation of the effectiveness is conceptualised as consisting of the quality of the respective educational experiences, competitiveness of the degree in relation to other degrees, validity of the professional competencies acquired, and the effectiveness of the police education. The value of the latter can be concluded only indirectly on the basis of the aforementioned three.

The analysis of the objectives at the curriculum is accomplished within a framework of four potential purposes of education: knowing what, why, who, and where to. The objectives in the curriculum emphasise practical skills needed at entry level tasks at the senior level in the police. Nevertheless, the graduates did appreciate their educational experiences and were of the opinion that the programme fulfilled learning in terms of the other three purposes. Apparently, the programme provided for more educational goals than the ones explicitly expressed in the curriculum.

The graduates were very satisfied with their choice of tertiary programme and found it useful for themselves and also practically beneficial at their work as entry level senior police officers in the police. Moreover, they saw that their degree gave them a competitive advantage to the holders of other university degree in their tasks. However, they also stated that their work does have impediments that restrict the use of their full potential and expected that the Police University College informs better both the public and the police of the degree programme in question.

This evaluation suggests three pathways for the enhancement of the effectiveness of the Master's degree programme. The first is to enrich the learning experiences that relate to the mastery of the daily duties and systems that the graduates will meet as they enter their entry level positions as senior

police officer in ways that more deliberately and directly serve the three other purposes of education. The second is to increase general awareness of the degree programme. The third suggestion is to pay attention to the ways to increase the public awareness of the police work as thoroughly professional throughout the police organisation that calls for well-designed strategies to support continuous learning and professional growth in it, not to mention the creation of opportunities for realising one's full potential at work. The effectiveness of police education is entangled with the effectiveness of the police and policing and inseparable from it.

Sisällys

1	Johdanto	8
2	Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden määrittely ja mittaaminen	11
2.1	Lähtökohta	11
2.2	Oppimisen organisoinnin vaikuttavuus ja sen arviointi	20
2.2.1	Koulutuskokemuksen vaikuttavuus	24
2.2.2	Tutkinnon vaikuttavuus	26
2.2.3	Ammattitaidon vaikuttavuus	29
2.2.4	Koulutuksen vaikuttavuus	31
2.3	Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi	33
2.3.1	Oppimisen organisointi vaikuttavuuden osatekijänä ..	33
2.3.2	Oppimiskokemusten merkityksellisyys vaikuttavuuden osatekijänä	34
2.3.3	Tutkinnon kilpailukyky vaikuttavuuden osatekijänä	36
2.3.4	Ammattitaito ja mahdollisuudet todentaa sitä vaikuttavuuden osatekijänä	37
2.3.5	Poliisikoulutuksen vaikuttavuus poliisin vaikuttavuuden osatekijänä	38
3	Vaikuttavuusarvioinnin toteuttaminen	39
3.1	Toteutus, aineiston analyysi ja arviointiin osallistuneet	39
3.2	Vaikuttavuutta koskevat havainnot	42
3.2.1	Tavoiteanalyysi	43
3.2.2	Tarkoituksia koskevat arviot	53
3.2.3	Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyä koskevat arviot	61
3.2.4	Poliisihallinnon koettu kyky hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon tuomaa asiantuntijuutta ja osaamista	72

4	Yhteenveto	78
4.1	Arviointiasetelma	78
4.2	Kyselyn tuomat havainnot	81
4.3	Vaikuttavuusarvioinnin hyödyntäminen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen kehittämisessä	84
4.4	Poliisiammattikorkeakoulun koulutusten vaikuttavuuksien arviointi jatkossa	87
	Lähteet	90
	Liitteet	92
	Liite 1. Kyselylomake	92
	Liite 2. Saatekirje	94
	Liite 3. Tietosuojaseloste	96

1 Johdanto

Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa korkeakouluopetusta sisäisen turvallisuuden alalla, joka perustuu tutkimukseen ja sivistyksellisiin lähtökohtiin, valmistaa ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja johtamistehtäviin, tukee koulutukseen osallistuvien ammatillista kasvua sekä edistää elinikäistä oppimista. Poliisiammattikorkeakoulu harjoittaa soveltavaa tutkimus- ja kehittämistyötä, joka palvelee poliisitoiminnan ja sisäisen turvallisuuden suunnittelua ja kehittämistä sekä Poliisiammattikorkeakoulun opetusta. Yksi esimerkki jälkimmäisestä on tämä tutkimus ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan poliisikoulutuksen vaikuttavuudesta.

Poliisiammattikorkeakoululle on sisäministeriön hallinnonalaan kuuluvana ja Poliisihallituksen tulosoajamana oppilaitoksena leimaa-antavaa se, että se toimii poliisihallinnon ja korkeakoulumaailma leikkauskohdassa. Poliisikoulutus, joka on tapahtunut organisaation sisäisistä tai henkilöstöhallinnollista lähtökohdista niin vuosittaisten koulutusmäärien kuin koulutustarpeidenkin osalta, jäsentynyt virkahierarkioiden mukaan (miehistö, alipäällystö, alempi päällystö ja ylempi päällystö), on jo hyvän aikaa rinnastettu yleisen tutkintojärjestelmän tutkintohierarkiaan.

Tänä päivänä rinnastaminen näyttäytyy oppilaitoksen nimessä ja tutkintonimikkeissä poliisi (AKM) ja poliisi (ylempi AMK) -tutkinto. Nykyinen kaksiportainen korkeakoulututkintojärjestelmä moniportaisessa poliisissa tosin tuottaa omanlaisiaan ongelmia, mutta samalla se avaa uudenlaisia mahdollisuuksia poliisityön organisoimiselle asiantuntijatyönä.

Poliisin perustutkintokoulutus on osoittautunut houkuttelevaksi vaihtoehdoksi koulutusvalintoja pohtivien joukossa. Valmistuneiden poliisien kiinnostus poliisin päällystökoulutukseen on jäänyt edellä mainittua heikommaksi. Ongelma on osoittautunut myös pitkäkestoiseksi.

”Tätä kirjoitettaessa poliisin vertikaalinen koulutusjärjestelmä on jonkinlaisessa ’häiriötilassa’. Uralla etenemiseen liittyvä koulutusjärjestelmä ei riittävässä määrin houkuttele alemmilla portailla olevia potentiaalisia hakijoita, vaikka koulutus tarjoaakin hyvät uranäkymät.” (Honkonen 1999, 102.)

”Koulutus mielletään melkein yksinomaan valikointimekanismiksi. Sen sijaan puhutaan hyvin vähän mahdollisuudesta koulutuksen avulla ylläpitää ja laajentaa ammattiosaamistaan.” (Honkonen 1999, 179.)

”Poliisihallinnon sisäiseen vertikaaliseen koulutukseen rekrytoitumiseen liittyvät koetut vääryydet aiheuttavat katkeruutta ja jännitteitä organisaation sisällä. Yliopistoon opiskelemaan lähtevät poliisit kuitenkin asettuvat näiden rekrytointiongelmien ulkopuolelle.” (Honkonen 1999, 129.)

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuutta on arvioitu erityisen systemaattisesti jo reilun vuosikymmenen ajan. Poliisin päällystötutkintoon ja nykyiseen poliisi (ylempi AMK) -tutkintoon johtavan koulutuksen vaikuttavuuden arviointi on ollut tätä satunnaisempaa, epäyhtenäisempää ja vertailtavuudeltaan heikompaa. Käsillä olevan työn tarkoituksena on toteuttaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi, mutta myös sovitaa vaikuttavuusarviointi palvelemaan paremmin palvelemaan poliisikoulutuksen jatkuvaa kehittämistä.

Tämä raportti kokoaa käsitteellisen lähtökohdan koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnille, avaa arviointitehtävää ja siihen vastaamisessa käytettyä arviointivälinettä, esittää arvioinnin tuomat havainnot ja johtopäätökseni niistä. Valotan aluksi sitä, miten koulutuksen vaikuttavuus tässä arviointihankkeessa siis ymmärretään ja miten arviointinäkemys koulutuksen vaikuttavuudesta koostetaan.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi sulkee sisäänsä myös kyseisen koulutuksen tavoitteiden arvioinnin. Yleensä tavoitteet otetaan vaikuttavuusarvioinnin annettuna lähtökohtana ja arvioinnissa kysytään sitä, missä määrin ja miltä osin nuo tavoitteet on saavutettu, esimerkiksi työllistytty koulutusta vastaavaan tehtävään. Tässä pohjana olevan näkemyksen mukaan vaikuttavuusarvioinnin tulee sulkea piiriinsä myös opetussuunnitelman tavoitteet ja ottaa arvioiva kanta niihin.

Vuosina 2016–2020 poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet toimivat tässä hankkeessa informantin ja kanssa-arvioijan rooleissa. Heitä pyydettiin vastaamaan kyselyyn, joka kartoitti tutkintokoulutukseen liittyvän oppimisen kokemista merkitykselliseksi, tutkinnon kilpailukykyä ja mahdollisuuksia

hyödyntää omaa ammatillista kapasiteettia ja asiantuntijuuttaan täysimääräisesti omassa työssään.

Arvioinnin voi perustellusti odottaa tuottavan jonkinlaisen yleisen arvoarvostelman tai joukon spesifejä arvoarvostelmia arvioinnin kohteesta eli sisältävän kannanoton sen laatuun. Muussa tapauksessa kysymys on yksinomaan enemmän tai vähemmän osuvasta kuvauksesta, joka jättää kannanottamisen arvioinnin kohteena olevan, tässä tapauksessa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen, laatuun lukijan vastuulle.

Arviointiraporttia luettaessa on syytä pitää mielessä Poliisiammattikorkeakoulun asema osana poliisihallintoa. Poliisiammattikorkeakoululla on erityinen vastuu ja rooli poliisitoiminnan ja -organisaation kehittämisessä.

Vastaava rooli tulee harvemmin kysymykseen yhdenkään yleiseen koulutusjärjestelmään kuuluvan korkeakoulun kohdalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan korkeakoulut käsittävät yleensä monia koulutusaloja, niiden koulutusvastuu on alueellista, opiskelijat valmistuvat työmarkkinoille eikä yksikään potentiaalinen työnantajalla ole määräävässä roolissa tai asemassa. Tämä erityisasema näkyy siinä, miten koulutuksen vaikuttavuus käsitteellistetään tässä arviointihankkeessa, mitä vastuun tuosta vaikuttavuudesta ajatellaan käytännössä tarkoittavan ja millä tavalla koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin nähdään parhaiten palvelevan tuon vastuun kantamista juuri poliisikoulutuksen kohdalla.

2 Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden määrittely ja mittaaminen

2.1 Lähtökohta

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot eivät pääsääntöisesti päteväi spesifisti johonkin tehtävään työelämän hierarkioissa. Viitekohtana on pikemminkin ammattiala ja rooli työelämän kehittäjänä.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulututkinnoista (2014/1129) jakaa opinnot syventäviin ammattiopintoihin, vapaasti valittaviin opintoihin ja opinnäytetyöhön. Ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneella on asetuksen mukaan:

1. laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä;
2. syvälinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä;
3. valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen;
4. hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

Asetus Poliisiammattikorkeakoulusta (2014/282) toteaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tavoitteeksi antaa opiskelijalle:

1. sisäisen turvallisuuden kehittämisen edellyttämät laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot sisäisen turvallisuuden alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten;
2. syvälinen kuva sisäisen turvallisuuden alasta, asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmius sisäisen turvallisuuden alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn;

3. valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen;
4. työelämässä vaadittava hyvä viestintä- ja kielitaito;
5. kansainvälisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen toiminnan edellyttämät valmiudet.

Syventävien ammattiopintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus syventää teorian soveltamista käytäntöön, analyyttisiä taitoja, projektin johtamisen ja tutkimus- ja kehitystyöhön osallistumisen taitoja sekä sosiaalisia taitoja. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä valmiutta itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön.

Huomionarvoista on se, ettei asetus puhu erityisesti päällystötehtävistä poliisissa vaan sisäisen turvallisuuden alan vaativista asiantuntija- ja johtamistehtävistä. Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ei lähtökohtaisesti nähdä täten ammattitaitoa luovana ja laajentavana tavalla, joka palvelisi jonkin hierarkiataason tehtävien hoitoa, lisäksi asiantuntijuutta erityisesti juuri siinä ja avaisi mahdollisuuksia toimia tuon työn kehittäjänä. Samalla kuitenkin edelleen puhutaan päällystökoulutuksesta ja poliisin päällystötehtävistä erityisesti juuri rikostutkinnassa ja valvonta- ja hälytystehtävissä.

Mikäli poliisityö ymmärretään jatkossa enenevästi korkeakoulutettujen asiantuntijoiden tekemäksi työksi, on mahdollista, että se käsittää uudenlaisia mahdollisuuksia syventää omaa osaamista kyseisissä tehtävissä esimerkiksi poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kautta. Se, mitä voi tällä hetkellä epäillä, on poliisin kiinnostus työantajana kustantaa tällaiseen koulutukseen osallistuminen. Jos työnantaja kustantaisi osallistumisen yleisluonteiseen sisäisen turvallisuuden korkeakoulutukseen, miksi se ei samalla perusteella kustantaisi myös osallistumista mihin tahansa muuhun korkeakoulutukseen? Tilanne voi muuttua, jos (kun) poliisityö ruohonjuuritasolla ymmärretään korkeakoulututkintoa vaativaksi asiantuntijatyöksi.

Poliisiammattikorkeakoulu kuuluu sisäministeriön hallinnonalaan ja on osa poliisihallintoa. Sillä on erityinen koulutusvastuu ammattitaitoisen henkilöstön valmistamisessa juuri poliisiin tarpeisiin ja palvelukseen. Tämä tarkoittaa poliisityöhön pätevöittävän perustutkintokoulutuksen järjestämistä, täydennyskoulutusta sekä päällystötehtäviin valmentavaa koulutusta. Lähtökohtana on

työelämävastaavuus valmentamisena tehtäviin, joihin valmistuneet poliisit sijoittuvat työuransa alussa, tai tehtäviin, joita kohdataan edetessä poliisiuralla tai poliisin virkahierarkiassa. Lähtökohtana on myös ylempi opetus korkea-koulutuksena ja sen tarjoaminen opiskelijoille.

Pedagoginen haaste ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa ja niiden järjestämisessä ei liity ensisijaisesti harjaantumiseen vastaamaan alemman poliisipäällystön työn vaatimuksiin ja siihen liittyvien järjestelmien käyttöön. Haasteena ovat tavoitteissa mainitut taidot ja valmiudet, jotka edellyttävät koulutusajan uhraamista muuhun kuin tulevan työroolin harjoitteluun ja siihen harjaantumiseen koulutusaikana. Miten tehtäväkeskeisen harjaantumisen yhteydessä on mahdollista omaksua samalla yleisempiä periaatteita, teorioita, kehittää analyysi- ja kriittisen tarkastelua taitoa eli miten samalla oppia sekä suoriutumaan työstä että kehittää perspektiiviä kyseisiin tehtäviin ja rakentaa ammatti-identiteettiä niiden tekijänä.

Asiakkaalla koulutuskustannusten kattajana (ensisijaisesti poliisihallinto ja poliisin yksiköt ”client”-merkityksessä) ja asiakkaalla poliisikoulutuksen välittömänä kuluttajana (opiskelijat ”customer”-merkityksessä) on kasvava painoarvo korkeakoulutuksessa. Korkeakoulutuksen odotetaan toimivan yhä vahvemmin sekä kuluttajakeskeisesti että markkinaehtoisesti ja -lähtöisesti. Korkeakoulutuksen tarkoitus ja idea näyttäytyvät enenevästi tulevana työllistymisenä, koulutuksen työelämävastaavuutena ja kuluttajatytytyvyytenä.

Näkökulma koulutuksen vaikuttavuuteen sekä kaventuu ja lyhenee aikaperspektiiviltään. Työelämä tarkoittaa ensimmäistä koulutusta vastaavaa työpaikkaa ja siinä selviytymistä. Kun hyvä pelkistyy korkeakoulutuksen tilivelvollisuutta määrittävässä bisnesmallissa valmistuneen pystyvyydeksi ja pätevyudeksi työntekijänä, työllistymistehtävään vastaaminen ja siihen liittyvät vaatimukset ja odotukset enenevästi integroivat korkeakouluja kiinteäksi osaksi tuotantoelämää ja sen menestymiseen tähtäävää työvoimapolitiikkaa. Tämä epäilemättä heijastaa osaltaan korkeakoulujen massoitumista ja muuntumista harvojen opinahjoista useimpien kouluksi (ks. Barkas & Armstrong 2021). On hyvinkin mahdollista, että Poliisiammattikorkeakoulu on tältä osin siinä asemassa jo tänään, jota yhä useampi korkeakoulu tulee jatkossa yhä pon-
tevammin tavoittelemaan.

Se, että poliisikoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa peruskriteeriksi nähdään sijoittuminen poliisitehtäviin joko perus- tai päällystötasolla, on paljon puhuvaa. Sijoittuminen on kuitenkin monen tekijän summa. Siihen vaikuttavat kelpoisuusehdoissa määritellyt tutkintovaatimukset, kriteerit täyttävien hakijoiden tarjonta työmarkkinoilla ja avoinna olevien vakanssien sijainti, määrä ja laatu.

Voisi kuitenkin olettaa, että mitä lyhyempi on aika tutkinnon suorittamisen ja virkaan sijoittumisen välillä, sitä paremmin tehtävien suorittaminen on muistissa ja sitä enemmän tehtävissä suoriutumiseen harjaannuttavalla koulutuksella on vaikuttavuutta. Unohtaminen tai vaikeudet mieleen palauttamisessa ja muistamisessa ovat oppimiseen ja aikaan kytkeytyvä ilmiö, jolla onkin oma roolinsa arvioitaessa koulutuksen vaikuttavuutta.

Lähtökohtaisesti poliisi (ylempi AMK) -koulutuksena tarjottavan opetuksen ja oppimisen vaikuttavuutta voisi arvioida asetettujen tutkintotavoitteiden saavuttamisen asteena. Missä määrin sen tuloksena valmistuneella on sellainen ymmärrys sisäisestä turvallisuudesta, että hän kykenee menestyksekkäästi toimimaan ammattialan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä (yksinomaan se, että sijoittuu kyseisiin tehtäviin ei välttämättä vielä osoita tätä); hahmottaa syvällisesti sisäisen turvallisuuden alaa, asemaa työelämässä ja yhteiskunnallista merkitystä ja omaa valmiudet alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn; on motivoitunut ja kykenevä jatkuvaan oman osaamisensa kehittämiseen; omaa hyvän viestintä- ja kielitaidon sekä valmiudet kansainväliseen vuorovaikutukseen.

Tavoitteet ovat jossakin määrin korkealentoisia. Mikäli opiskelijat itse asettavat tähtäyspisteensä selviytymiseen alemman poliisipäällystön tehtävässä, työnantaja ja opetushenkilökunta edelleen vahvistavat tämän maalin merkittävyyttä ja jos opetussuunnitelmatekstissä koulutus näyttäytyy leimallisesti juuri päällystövirkaan poliisissa pätevöittävänä, ei korkealentoisilla tavoitelauseilla välttämättä ole juurikaan kosketuspintaa koulutustoiminnan arjen kanssa.

Päällystökoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa kyseisillä tavoitteilla ei tällöin olisi juurikaan arvoa; eihän kokeessakaan ei pidä kysyä asioista, jotka eivät sisälly kerrottuun koalueeseen. Ongelma on kuitenkin siinä, että koulutuksen arkea heijastava vaikuttavuuden arviointi osaltaan vain sinetöisi tällöin

tuon käytännön kautta tapahtuvan tavoitemäärittelyn ja edelleen vahvistaa sen asemaa ja merkitystä. Näin ollen opiskelijat itse, työnantaja, opetushenkilökunta, opetussuunnitelmateksti ja vaikuttavuuden arviointikin puhuisivat sen puolesta, että koulutuksen tarkoitus on ensimmäisessä työssä ensimmäisinä päivinä tarvittavien konkreettisten tietojen ja taitojen oppiminen.

Poliisiammattikorkeakoulun asemaa osaltaan hankaloittaa edelleen se, että poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet kilpailevat samoista päällystötehtävistä muun soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneiden poliisien kanssa. Jos ensinnä mainitun tutkinnon sisältö muuttuisi vähemmän päällystötehtäviin valmentavaksi ja aikaa käytettäisiin enemmän yleisten akateemisten valmiuksien kehittämiseen, heikentäisikö se tutkinnon suorittaneiden asemaa suhteessa muun ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneisiin vai vahvistaisiko se sitä pääsyyssä alemman poliisipäällystön tehtäviin tai poliisihallinnon muihin asiantuntijatehtäviin.

Tulisiko tutkintokoulutukselle siis hakea lisää kilpailukykyä valmentavasta vai valistavasta suunnasta? Edellyttääkö ongelmanratkaisu aidosti tutkinnon sisällön reivaamista suuntaan tai toiseen vai riittääkö yksinomaan sitä koskevan tietoisuuden vahvistaminen, siis parempi informaatio tutkinnosta ja panostaminen sen markkinointiin.

Tutkinnon markkinoinnissa tutkintokoulutuksesta valmistuneet ovat keskeinen viestinviejä. Suosittelisivatko he itse mahdollisille tuleville kollegoilleen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta Poliisiammattikorkeakoulussa vai vastaavan ylemmän AMK - tai maisterintutkinnon suorittamista jossakin muussa korkeakoulussa.

”Yliopistokoulutuksen suhde työhön on paljon monimutkaisempi kuin poliisihallinnon oman koulutuksen suhde siihen. (...) Poliisihallinnon oman koulutuslinjan valinneisiin verrattuna yliopistossa opiskelevien kertomuksia luonnehtii myös se, että opiskelu ei niissä ollut osa uran rakentamista, ts. virkahierarkiassa eteenpäin pyrkimistä.” (Honkonen 1999, 130, 146)

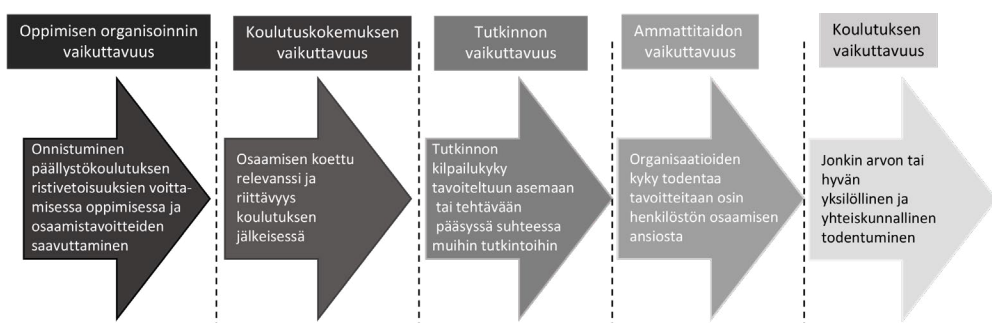
Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa tulisi ensimmäiseksi arvioida sitä, missä määrin päällystökoulutuksessa on onnistuneesti sovitettu yhteen ristivetoiset tarkoitukset ja saavutettu niitä koskevat

osaamistavoitteet. Toiseksi tulisi arvioida kyseessä olevan osaamisen as-teen ja sen suorittamisen tuoman ammatillisen kasvun koettua arvoa, rele-vanssia ja riittävyttä koulutuksen jälkeisessä. Nämä ilmentävät vaikuttavuut-ta oppimisen organisoinnissa.

Kolmanneksi tulisi arvioida tutkinnon kilpailukykyä suhteessa muihin tutkin-toihin pyrittäessä johonkin tavoiteltuun tehtävään. Jälkimmäinen kuvaa tut-kinnon vaikuttavuutta tutkintomarkkinoilla.

Neljänneksi tulisi tarkastella sitä, missä määrin tutkinnon suorittaneita rekry-toivat organisaatiot saavuttavat omalle toiminnalleen asettamansa tavoitteet ja kykenevät toteuttamaan valitsemiaan strategioita kiitos kyseisen tutkinnon suorittaneiden osaamisen. Henkilöstön osaaminen ja pätevyys voidaankin nähdä olennaiseksi poliisin vaikuttavuuden osatekijäksi.

Henkilöstön korkean ammattitaidon ja osaamisen tulisi mahdollistaa strate-gioiden vapaampi valinta sekä valittujen strategioiden tuloksellinen toteut-taminen. Viimeksi mainittujen tulisi puolestaan todentua yhteiskunnallisena hyötynä eli yhteiskunnan yhteiskuntana tavoittelemien asiantilojen todentu-minen yleensä (esimerkiksi rikollisuuden väheneminen, hyvinvoinnin lisään-tyminen, koetun turvallisuuden vahvistuminen) ja hallinnan, pätevyuden, ky-kenevyyden ja onnistumisen kokemuksina valmistuneiden omassa elämäs-sä. Jälkimmäinen on koulutuksen vaikuttavuutta laajassa merkityksessä ja pitkällä perspektiivillä (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Poliisin päällystökoulutuksen vaikuttavuuden arviointi arviointikohteina.

Taulukko 1 avaa kutakin vaikuttavuuden arvioinnin kohdetta tarkemmin ja alustavasti hahmottelee kunkin arvioinnin mahdollisuuksia. Lähtökohtana on onnistuminen tutkintoon kuuluvien oppimiskokemusten organisoinnissa ja ajan, joka koulutukseen on käytettävissä, tehokkaassa, kutakin oppijaa parhaalla tavalla palvelevassa, hyödyntämisessä hänen oppimisensa tukemiseksi ja edistämiseksi.

Taulukko 1. Poliisi (ylempi AMK) -koulutuksen vaikuttavuuden arviointi.

Arvioinnin kohde	Kriteeri	Arviointi
Oppimisen organisoinnin vaikuttavuus	Menestys oppimisen organisointiin liittyvien ristivetoisuuksien ylittämässä ja punomisessa koulutuskokemusten kokonaisuudeksi opetussuunnitelman, sen toteuttamisen, oppimistehtävien ja oppimista edistävän opetuksen tasoilla (opetus-oppimisprosessin toimivuus koulutuksena, osaamiselle asetettujen oppimistavoitteiden saavuttaminen)	Miten onnistuneesti ristivetoisuudet tunnistetaan, miten aikaansaadaan tasapainotiloja niiden välillä, esimerkiksi löydetään tapoja harjaantua tuleviin tehtäviin tavoilla, jotka palvelevat samalla myös yleisempiä ammatillisia ja sivistyksellisiä oppimistavoitteita, miten osaamisperustaisuus toteutuu opetuksessa, opitun arvioinnissa ja miten osista luodaan laajoja, syvällisiä ja moniulotteisempia kokonaisuuksia. (Opetussuunnitelma-analyysi)
Koulutuskokemuksen vaikuttavuus	Opiskelijan kokemus tutkinto-opiskelun tarjoaman oppimiskokemuksen henkilökohtaisesta, ammatillisesta ja organisatorisesta merkityksestä mitattuna ideaalitulanteessa eri ajankohtina tutkinnon suorittamisen jälkeen.	Identiteetti kyseisen koulutuksen suorittaneena ja siitä valmistuneena. Mitä sellaista ko. kokemuksesta jää käteen, mitä ei ilman siihen osallistumista todennäköisesti olisi muodostunut tai syntynyt. Itsetuntemuksen kasvu, perspektiivin ja toiminta- sekä ajatteluvaihtelun kehittyminen koulutuksessa. (Kysely)
Tutkinnon vaikuttavuus	Tutkinnon asema suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin rekrytoinnissa päällystö- ja asiantuntijatehtäviin poliisissa, tutkinnon vastaava asema suhteessa hallinnon ulkopuolisiin tehtäviin.	Tutkinto vetovoimatekijänä, sen vahvuudet, heikkoudet, sen luomat uhkat ja sen avaamat mahdollisuudet rekrytoijien näkökulmasta suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin. (Kysely)

Arvioinnin kohde	Kriteeri	Arviointi
Ammattitaidon vaikuttavuus	Yksittäisen henkilön osaamisen ja ammattitaidon rooli ja merkitys siinä, että organisaatio menestyy omassa tehtävässään ja saavuttaa asetetut tavoitteet.	Tutkinnon suorittaneiden näkeminen strategisena henkilöstövoimavarana, jonka osaaminen, omistautuminen ja innovaatiokyky mahdollistavat tavoitteiden ylittämisen tai niiden saavuttamisen aikaisempaa vähäisemmällä voimavaroilla toiminnan laadusta tinkimättä. Tutkinnon suorittaneiden toiminta koetaan laadukkaaksi ja heidän työtään esihenkilöinä ja asiantuntijoina tuetaan eri tahoilta.
Koulutuksen vaikuttavuus	Poliisi täyttää laadukkaasti ja vaikuttavasti oman tarkoituksensa osana toimivaa yhteiskuntakokonaisuutta. Tämä näkyy myönteisesti sekä yksittäisen tutkinnon suorittaneen henkilökohtaisessa elämässä että keskeisten arvojen tai toivottujen asiantilojen toteutumisena yhteiskunnassa yleensä, edistymisenä suhteessa jälkimmäisiin tai vähintäänkin saavutettujen asemien säilyttämisenä.	Yhteiskunnassa: poliisin toiminta yleensä koetaan tehtävänsä täyttäväksi, asianmukaiseksi, reiluksi ja oikeudenmukaiseksi ja poliisiin luotetaan. Poliisipäällystö osoittaa kykyä sidosryhmäyhteistyöhön sekä taitoa ratkaista ongelmia yhdessä. Henkilökohtaisesti: jatkuva kiinnostus oppimiseen, ymmärryksen syventämiseen ja oman ammattitaidon kasvattamiseen, tyytyväisyys omaan opinpolkuun ja elämään yleensä.

Koulutuksen vaikuttavuus on syytä nähdä hiipuvana tai haihtuvana, moninaista ja jatkuvaa työtä monella taholla ja tasolla vaativana, ei jonkinlaisena pedagogisena taikatemppuna, joka maagisesti yhdellä kertaa ratkaisee vaikuttavuuden ongelman. Näin nähtynä koulutuksen vaikuttavuus on aktiivista työtä ja ylläpitämistä edellyttävä aikaansaannos. Se on enemmänkin prosessin jatkuvaa hallintaa kuin kertaluonteinen tapahtuma. Se, että koulutuksen vaikuttavuus hiipuu, hälvenee tai haihtuu vaikuttavuusprosessin myöhemmissä vaiheissa, juontuu pitkälti toimintatilanteiden avoimuudesta eli siitä, että tarkoitusten toteutuminen riippuu enenevästi moninaisista tekijöistä, joiden joukossa henkilökohtainen osaaminen ja pätevyys ovat vain yksi.

Pohdin seuraavaksi dynamiikkaa, jota vaikuttavuuden systeeminen ylläpito ja määrätietoinen edistäminen vaativat. Lähtökohtana on päällystökoulutuksen organisointiin liittyvien ristivetoisuuksien hallinta.

Ristivetoisuudet eivät todennäköisesti ratkea tai katoa ainakaan lyhyellä aikavälillä, mutta ne tulee saattaa näkyviksi ja löytää tapoja, joilla tavoitellaan tasapainotiloja tai kompromisseja niiden välillä poliisi (ylempi AMK) -koulutuksessa kokonaisuutena ja sen eri osa-alueilla sekä vaiheissa. Kysymys on kyseisen koulutuksen pedagogisesta toimivuudesta ja sen jatkuvasta edistämisestä. Ratkaisevassa roolissa ovat koulutussuunnittelijat ja opettajat, mutta onnistuminen vaatii myös tietoista myötävaikutusta ja osallistumista opiskelijoilta itseltäänkin.

2.2 Oppimisen organisoinnin vaikuttavuus ja sen arviointi

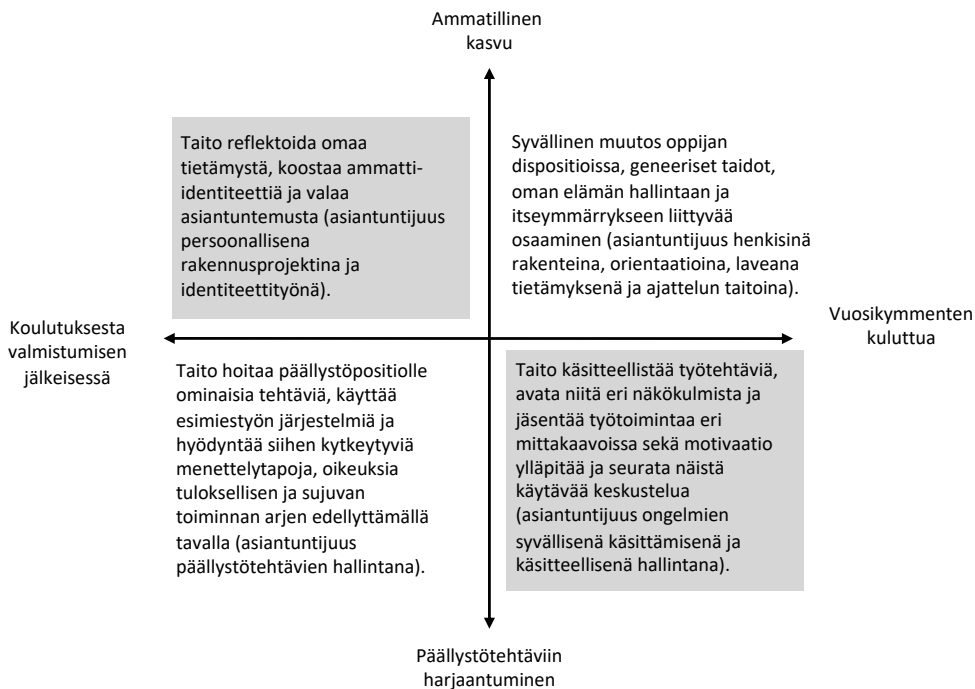
Oppimisen organisoinnin ristivetoisuuksia poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa voidaan jäsentää yhtäältä ammatillisen kasvun ja praktisen harjaantumisen ja toisaalta lyhyen, ensimmäisissä työtehtävissä selviytymiseen liittyvien, ja pitkän aikavälin, työuraan ja -elämään liittyvien näkökohtien neilikenttänä. Perusdilemma oppimisen organisoinnissa ottaen huomioon koulutukseen osoitetun ajan ei ole siis yksinomaan se, mitä opetetaan/opitaan, missä määrin, missä opintojen vaiheessa ja millä tavalla tuota oppimista tuetaan, sovelletaan ja arvioidaan opintojen aikana. Syvällisempi haaste on siinä, miten tasapainotetaan osaaminen, joka saa relevanssinsa päällystötehtävistä niiden nykyisessä muodossaan, ja osaaminen, joka palvelee

tuossa asemassa toimimista silloin, kun nuo tehtävät tai niiden vaatimukset ovat muuttuvat. Miten koulutetaan sisäisen turvallisuuden asiantuntijoita, joista on tarttumaan pätevästi poliisipäällystön työhön, mutta samalla miten vältetään se, että tuotetaan samalla yhdenlainen inhimillinen tulppa, joka tehokkaasti estää noiden tehtävien kehittymisen. Toisin sanoen, miten Poliisiammattikorkeakoulun ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kohdalla yhdistyvät konkreettisten suoriutumismuutosten kehittyminen ja kyky kyseenalaistaa kyseiset valmiudet osana valmiutena kehittää tuota työroolia ja toimenkuvaa. Harjaantuminen poliisipäällystölle kuuluvien tehtävien hoitoon tulisi siis ymmärtää itsessään merkitykselliseksi, mutta samanaikaisesti tulisi oppia kyseenalaistamaan tuo merkityksellisyys ja kehittää taitoja ottaa siihen etäisyyttä.

Toinen dilemma liittyy spesifien taitojen opiskelua syvällisemmän persoonana kasvun, henkilökohtaisen että ammatillisen identiteetin ja itseymmärryksen edistämiseen ja sen tukemiseen opiskeluaikana. Kysymys on tavoittelusta, joko henkilökohtaisesti arvokkaiksi koetuista, työssä hyödyllisistä tai yhteiskunnallisesti arvokkaiksi nähdystä sisäisestä ja taidollisista muutoksista, joilla todennäköisesti on enemmän pysyvyyttä kuin opituilla, usein muistinvaraisilla, asioilla. Tällaisten muutosten voi katsoa olevan unohtamisen toisella puolella tai niitä ei voi yrittää palauttaa mieleen, koska niistä on tullut tuon mielen itsensä osa. Koulutukseen osallistuminen on jalostanut persoonaa ja muuttanut sitä myönteisellä tavalla.

Pedagoginen yhteensovittamishaaste liittyy siihen, miten askartelu konkreettisten päällystötehtävien parissa, joka pyrkii harjaannuttamaan niiden hallintaan, saadaan samanaikaisesti palvelemaan syvällisempää muutosta kyseisissä treenaajissa. Mikäli tällaista ammatillista kasvua tavoitellaan erillisten opintojaksojen kautta, haaste on saada osallistujat näkemään yhteys kyseisten opintojaksojen tavoitteiden ja konkreettisten tehtävien hallintaan liittyvien tavoitteiden välillä, saada heidät motivoitumaan yhtäläisesti molemmissa suhteissa eli niin työhön liittyvien konkreettisten taitojen ja tietojen omaksujina kuin myös oman ajattelunsa tai jopa oman persoonansa uudelleen muotoilijoina.

Kuvio 2 kokoaa nämä neljä pedagogista haastetta ja tarkoitusta nelikentän osiksi, jota jäsentävät tarkastelun aikajänne ja toisena ulottuvuutena tehtäviin harjaantuminen ja ammatillinen kasvu.

Kuvio 2. **Oppimisen organisoimien vaikuttavuutta kalvavat ristivetoisuudet päällystökoulutuksena**

Kuvion 2 reunaehdot valottaa osaltaan sen suhteuttaminen Heikkisen ja Kukkoson (2019) jäsenyyteen rajatusta ja laajasta ammattikorkeakoulukonseptista, jossa rajattua käsitystä luonnehtii lineaarinen näkemys oppimisesta suoriutumisenä ennalta asetettujen kriteerien mukaisesti ja atomistisuus osaamisen jakamisena osa-alueisiin, joissa osaaminen tunnustetaan ja joiden alla sitä arvioidaan erotettuna oppimisesta. Tarkoitus määrittyy nykytilanteesta käsin ja tähtää toimivien ja tehokkaiden käytäntöjen, uusien tuotteiden ja tai menetelmien kehittämiseen teknisenä tai praktisena tiedonintressinä (alueen palvelu, opitun välitön hyödynnettävyys, työvoiman valmistaminen, kilpailukykyyn vahvistaminen).

Laajalle käsitykselle he näkevät ominaiseksi dynaamisen näkemyksen oppimisesta, jossa opitun ohella huomioidaan prosessi itsessään, siinä kehkeytyvä tietoperusta ja reflektiivinen ajattelu sekä huomioidaan oppijan potentiaali ja kasvu persoonana ja ihmisenä. Suhdetta käytäntöihin luonnehtivat kriittisyys ja taito jäsentää käytäntöjä, luoda uutta ymmärrystä ja uusia käytäntöjä teoreettisena ja kriittis-emansipatorisena tiedonintressinä. Suhdetta

työelämään jäsentää historian taju, poliittinen ja ekologinen ymmärrys, kokemus globaalista vastuusta ja ekososiaalinen sivistyneisyys. (Heikkinen & Kukkonen 2019.)

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuudelta ei voi odottaa suuria, jos kyseinen koulutus ei toimi ylempänä ammattikorkeakoulutuksena. Se ei toimi maisteritasoon rinnastettavana ammattikorkeakoulutuksena, jos se ei onnistu edistämään osallistujien ammatillista kasvua ja syvällistä muutosta heidän ajattelutavassaan, olemisessaan ja suhteessaan tulevaan työhönsä. Se ei voi kuitenkaan tavoitella yksinomaan tai edes pääsääntöisesti tällaista sisäistä ”valaistumista”, mutta ei myöskään täysin välttää ottamasta vastuuta siitä ja olla osoittamatta konkreettisia tapoja, joilla tällaisia tarkoituksia siinä tavoitellaan ja edistetään.

Tällainen edistämistyö ja siihen uhrattu aika näyttäytyvät kuitenkin monen osallistujan ja työnantajan näkökulmasta helposti aikana, joka on pois varsinaisen asian opiskelusta. Se ei suoraan harjaannuta päällystätehtäviin poliisissa.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus ei myöskään täten ”toimi”, jos se ei tarjoa valmiuksia, jotka ovat suoraan hyödynnettävissä poliisin päällystyössä, jos se ei siis päteviä juuri kyseisiin tehtäviin ja jollei menestymistä koulutuksessa myös arvioida kyseisten valmiuksien saavuttamisen kannalta. Mutta se ei myöskään ”toimi”, jos se tarkoittaa yksinomaan kyseisten tehtävien harjoittelua koulutusympäristössä. Tämä on pulma opettajille, koulutussuunnittelijoille ja koulutusjohdolle, mutta se on pulma myös poliisihallinnolle ja opiskelijoille itselleen.

Vaikuttavuuden arvioijan ongelmana puolestaan on se, miten arvioida kykyä tai taitoa hallita pedagogisia dilemmoja siinä, miten poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen sisältyvä oppiminen organisoidaan, miten tuota oppimista pyritään edistämään ja osaamista arvioimaan. Tämä on erityisesti ongelma silloin, kun tällainen ristivetoisuus on jäänyt tiedostamatta tai se on tullut väärinymmärretyksi. Tällöin mahdolliset ratkaisut ovat muotoutuneet pikemminkin kompromisseina, joista kaikki mahdollisesti kärsivät, ei tasapainotiloina, joihin sisään rakentuneita jännitteitä osataan käyttää synergisinä, oppimista ja ammatillista kasvua ajavina ja edistävinä mahdollisuuksina.

Tässä esitetty näkemys kohteena olevan koulutuksen toimivuuden ehdoista ja niiden ehtojen kehittyvästä hallintakyvystä, erityisesti oppimisen organisoinnissa siinä, korostaa dynaamista tulkintaa vaikuttavuudesta. Jälkimmäinen ei ole jotakin, johon on tarjolla lopullisia ratkaisuja. Se on jotakin, joka edellyttää pedagogista pohdintaa, tasapainotilojen tavoittelua ja niihin sisään rakentuvien jännitteiden hyötykäyttöä, mutta joka samalla hyväksyy sen, että erilaiset ratkaisut palvelevat oppimisen organisoinnin vaikuttavuutta paremmin tai heikommin, mutta aina yleensä vain väliaikaisesti. Tasapainoille ominaista on niiden ennemmin tai myöhemmin tapahtuva murtuminen, joka johtaa tasapainon haihtumiseen maailman tai jonkin tuohon tilaan vaikuttavan tekijän muuttuessa. Tasapainon saavuttaminen uudelleen tai sen palauttaminen vaativat puolestaan reflektointia ja uutta pohdintaa.

Yksi keskeinen arviointitiedon lähde tässä ovat opiskelijoiden omaa oppimistaan koskevat arviot. Toinen on koulutuksen johdon tuntuma itse ongelmaan ja sen ylittämisyrittämiin, joka ilmenee siihen vastaamisessa strategian, opetussuunnitelmatyön ja muu pedagogisen kehittämisen keinoin. Poliisikoulutuksen muotoutumisen historiaa tulisi tarkastella juuri pedagogisten dilemmojen ratkaisemiseen tähtäävän tasapainottelun historiana. Käytännön kannalta ratkaisevinta on se, millä tavalla opettajat omassa toiminnassaan käyttävät tuota opetustyönsä institutionaalista perustaa ja millä tavalla opiskelijat siihen asennoituvat oman oppimisensa näkökulmasta eli todentuuiko se arjessa hajottavana miinakenttänä vai pedagogisena pompulinnana, josta on aidosti herättämään ymmärrystä ja laajentamaan näkemystä.

2.2.1 Koulutuskokemuksen vaikuttavuus

Tuononen (2019) on tutkinut yliopistosta valmistuneiden arvioita työelämävalmiuksistaan ja koulutuksensa roolista niiden tuottamisessa. Hänen mukaansa opiskelijan kyky tunnistaa oma osaamisensa ja sen relevanssi työelämässä on merkittävä tekijä myöhemmän työuran kannalta. Koulutuksessa tulisi kiinnittää huomiota tällaisen konkreettisten taitojen yli ulottuvan abstraktin tai käsitteellisen ymmärryksen kehittymiseen opintojen aikana. Kysymys on esimerkiksi ajattelun ja tiedon soveltamisen, kriittisen punninnan, kokoamisen, esittämisen ja välittämisen taidoista. Työuralla menestyneille opiskelijoille oli ominaista pyrkimys oppia akateemisia taitoja opintojen aikana ja panostaminen niiden opiskeluun. (Tuononen 2019; Tuononen ym. 2019.)

Tuonoson ym. (2019) mukaan valmistuneet itse arvioivat yliopistokoulutuksen vahvuuksiksi sen, että kyseinen koulutus kehittää kriittistä ajattelua, yleisiä valmiuksia oppia, taitoa jäsentää ja analysoida tietoa, kirjoitustaitoja, sekä alakohtaista että yleistä tietoa ja vieraan kielen osaamista. Sen katsottiin kehittävän heikommin yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, ongelmanratkaisutaitoja, suunnittelu- ja organisointitaitoja, ajanhallintaa, vastuunottoa ja päätöksentekoa sekä johtamistaitoja. Valmistuneet näkivät tärkeimmiksi taidoiksi uuden oppimisen, itseohjautuvuuden ja aloitteellisuuden. (Emt.)

Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen poliisiin päällystötehtävään antaa konkreettisen tarkastelupaikan arvioida kyseisiin tehtäviin valmentavaa osaa koulutuksesta – miten hyvin koulutusympäristö onnistui simuloimaan tulevaa tehtävää ja kehittämään juuri niitä tietoa ja taitoja, joita se kyseisen viranhaltijan kohdalla edellyttää. Selviytyminen tuossa tehtävässä ja kyky oppia uutta, soveltaa tietoa ja ratkaista ongelmia niin muilta lainatuilla menetelmillä kuin omaehtoisesti innovoiduilla ratkaisuilla puolestaan kertoo edellytyksistä hoitaa tehtävää menestyksekkäästi pidemmässäkin juoksussa.

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja se, missä määrin koulutus lisäsi niitä koskevaa tietoisuutta ja miltä osin se onnistui edelleen vahvistamaan noita ominaisuuksia, paljastuvat yleensä vasta ajan kuluessa. Siinä missä tehtävät opettavat tekijäänsä ja edellyttävät jatkuvaa oppimista, ne heikommin tukevat omassa välittömyydessään sellaista oman ammatillisen identiteetin jatkuvaa rakennustyötä, joka kehittää oppimiskykyä ja oppimisen halua, ylläpitää ja edistää älyllistä joustavuutta, uteliaisuutta, reflektoinnin taitoa, vaihtoehtojen tulkintojen tavoittelua ja tarjottujen selitysten kriittistä punnintaa.

Koulutuskokemus voi olla jälkimmäisten osalta vaikuttava, mutta lyhyt ja huonosti koulutuksen jälkeisessä työssä jatkuvaa. Vaikuttavuus henkilökohtaisena koulutuskokemuksena päällystökoulutuksesta edellyttäisikin erityisesti alumneille tarjottua, pohdintaa ja puntarointia vaativaa sekä luonteeltaan jatkuvaa herätettä.

Tällaisen jatkuvuuden rakentaminen on kuulunut toimenkuvaan vanhoissa professionaalisissa ammateissa jäsenille järjestettyinä koulutustapahtumina, heille suunnattuina ammattilehtinä ja asiantuntijaverkostoina. Näiden ulkopuolella vastaavan roolin kantajaksi on tarjolla lähinnä valveutunut työnantaja yhteistyössä tutkintokoulutuksen tarjoajan kanssa.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisi täten kantaa vastuuta päällystökoulutuksesta valmistuneista valmistumisen jälkeenkin. Vähimmillään tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi oman tutkintokoulutuksen verkkosivuja, jonne heillä on pääsy ja joka tarjoaa mahdollisuuden säilyttää tuntuma uudistuvan koulutuksen sisältöihin, keskustella niistä ja osallistua niiden muotoiluun ja kehittämiseen seuraavaa sukupolvea palvelevasti. Tällaisen foorumin tulisi myös tarjota välineitä jatkaa koulutuksen aikana käynnistynyttä ammatti-identiteetin rakentamis- ja muotoilutyötä sekä vahvistaa näin koulutuskokemusta kiitos sen, että sitä luonnehtii jatkuvuus myös valmistumisen jälkeen.

2.2.2 Tutkinnon vaikuttavuus

Tutkinnot muodostavat hierarkkisen järjestelmän. Hierarkkisuus juontuu osin koulutuksen järjestymisen tavasta, jossa tiettyyn koulutukseen osallistujalta edellytetään tietyn tutkintotason – se on ”alemmän” – suorittamista osallistumiskelpoisuuden osoittimena. Suoritetuilla tutkinnoilla onkin vaikuttavuutta erityisesti hakeuduttaessa jatkokoulutukseen.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoria erottaa se, että ammattikorkeakouluissa työelämään valmistuvat siirtyvät sinne suoritettuaan kolmivuotisen kandidaatintutkinnon. Vain harva heistä suorittaa kaksivuotisen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Yliopistokoulutuksen kohdalla tilanne on täysin päinvastainen. Yliopisto-opiskelijoista suurin osa jatkaa yleensä suoraan maisterintutkintoon ja suorittaa sen. Ammattikorkeakoulututkintojen kohdalla kandidaatintutkinto avaa väylän työelämään, kun yliopistokoulutuksen kohdalla vastaava siirtyminen vaatii maisterintutkintoa. Suhteessa työmarkkinoihin maisterintutkintoa vastaavat ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat toistaiseksi jääneet kuriositeetiksi. Näin on käynyt myös yliopistossa suoritetuille kandidaatintutkinnoille. (Ks. Tuononen & Parpala 2021, 6.)

Suoritetuilla tutkinnoilla on selkein merkitys koulutusjärjestelmän itsensä piirissä. Tutkinnot ja todistukset päteväitvät ennen muuta jatkokoulutukseen, mutta ne antavat myös muodollisen kelpoisuuden eri työtehtäviin tuon järjestelmän ulkopuolella. Vaatimus tietystä tai tietyn tasoisesta tutkinnosta varaa kyseiset positiot vain tietyn koulutuksen tai koulutustason suorittaneille.

Tällaiset vaatimukset ja niihin liittyvät ammattinimikkeet ovat poliittisen työn ja vaikuttamisen tulosta. Ajan ja lainsäädäntöön vaikuttamisen myötä tällaisista pätevyysvaatimuksista on tullut annettu osa modernia elämää, josta tuo alkuperäinen poliittisuus ja siihen liittyvä vallankäyttö ovat haihtuneet. Kaikenlainen puoskarointi ilman asianmukaista tutkintoa näyttäytykin enenevästi rangaistavana tekona.

Tietyn tutkinnon suorittaneiden intressinä on kuitenkin edelleen yhtäältä laajentaa niiden tehtävien ja asemien määrää yhteiskunnassa, joissa vaaditaan kyseinen tutkinto. Intressinä on samalla maksimoida niiden tehtävien määrä, johon edellytetään vähintään kyseisen tutkintotason tutkintoa, mutta joissa tuota tutkintoa ei millään tavalla täsmennetä. Ideaalitilanteessa kyseinen tutkinto avaisi yksinoikeuden mahdollisimman moneen tehtävään samalla kun tällaiset yksinoikeudet olisivat vahvasti rajattuja muiden tutkintojen kohdalla.

Tutkinnon vaikuttavuutta määrittää sen asema koulutusjärjestelmässä, status yhteiskunnassa yleensä, hohdokkuus erityisesti rekrytoijien silmissä sekä niiden positoiden määrä, asema, arvostus ja luonne, joihin se tarjoaa haltijoilleen yksinoikeuden. Ammattikunnat ja tutkinnot kytkeytyvät toinen toisiinsa. Ammattien edustajat käyvät jatkuvaa kamppailua keskinäisestä arvostuksesta, asemasta ja suorittajalleen avoinna olevista mahdollisuuksista.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto pätevöittää ylempänä korkeakoulututkintona erityisesti poliisin päällystötehtäviin, mutta tarjoaa myös lähtökohtaisesti muodollisen kelpoisuuden niihin turvallisuusalan tehtäviin, joiden kohdalla vaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Sen tosiasiallinen soveltuvuus jää sitten haltijan itsensä tai valitsijan harkintavaltaan.¹ Katila (2021) kartoitti poliisipäälliköiden näkemystä puheena olevasta tutkinnosta.

”Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että poliisin oma päällystötehtäviin pätevöittävä koulutus on tarpeellinen. Muita korkeakoulututkintoja ja niiden antamia pätevyyskäsitteitä ei väheksytty, mutta poliisihallinnon omaa koulutusta pidettiin hyvin yksimielisesti tietynlaisena täsmäkoulutuksena päällystötehtäviin. Haastateltavat olivat lähes

¹ Maanpuolustuskorkeakoulun upseerintutkinto, joka tasoltaan vastaa päällystötutkintoa, näyttää soveltuvalta ylemmältä korkeakoulututkinnolta yllättävän moniin tehtäviin yhteiskunnassa.

yksimielisesti sitä mieltä, että paras johtamiskoulutus tulee Tampereen Poliisiammattikorkeakoulusta. Vastaajat kokivat, että poliisin omaa koulutusjärjestelmästä saadaan tarkoituksenmukaisinta koulutusta päällystötehtäviin. (...) Vastaajien mielestä tämä johtamisosaaminen näkyy erityisesti päällystöopiskelijoiden johtamisotteessa, niin sanotussa poliisijohtamisessa, ja päällystövalmiuksissa.” (Katila 2021, 40.)

Yleensä monet tutkintokoulutuksen opettajista ovat vähintäänkin kyseisen tutkinnon suorittaneita. Täten heillä itsellään on intressi vahvistaa tutkinnon asemaa tutkintohierarkiassa, jatkokoulutukseen pääsyssä ja myös työmarkkinoilla.

Opiskelijoiden mahdollisuudet muovata suorittamansa tutkintonsa vaikuttavuutta ovat puolestaan rajalliset. He voivat lähinnä toivoa, että suorittajiksi hakeutuisi mahdollisimman lahjakkaita opiskelijoita, jotka sitten myöhemmän menestyksellään kohentaisivat tutkinnon statusta.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisikin tehdä yhteistyötä niiden tahojen kanssa, joiden pyrkimyksenä on vahvistaa poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden asemaa työmarkkinoilla ja edistää näin kyseisen tutkinnon itsensä vaikuttavuutta sekä kyseisen tutkintotason mainetta suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin. Ensimmäinen askel olisi mahdollisesti se, että päällystötutkinto ei vain rinnastuisi maisterin tutkintoon, vaan olisi sitä myös nimellisesti.

Koska nimikeasia ei ole omissa käsissä, niin lyhyellä tähtäimellä on tärkeää

- ylläpitää ja edelleen vahvistaa kuvaa tutkinnon vaativuudesta ja sen tarjoamien tietojen, taitojen ja valmiuksien ei-korvattavuudesta,
- korostaa, että poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus kehittää vastaavia ammatillisia valmiuksia kuin muun ylempi ammattikorkeakoulukoulutus ja kehittää niitä tavoilla, jotka samalla edistävät taitoja, jotka ovat ominaisia ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille,
- ylläpitää kuvaa ammattikorkeakoulun omasta erityisestä osaamisesta ja asiantuntemuksesta kehittää kyseistä tutkintokoulutusta systemaattisesti ja pitkäjänteisesti (esimerkiksi julkinen laadunarviointi, parhaiden opinnäytetöiden ja menestyneiden opiskelijoiden nostaminen esille),
- osoittaa, että yhteistyö tutkinnon kehittämiseksi on monipuolista, sekä tutkimuspohjaista että yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa tapahtuvaa, mutta yltää poliisikoulutuksen kohdalla myös kansallisten rajojen yli.

Tutkinnon vaikuttavuutta tavoitellaan kilpailutilanteessa muiden korkeakoulujen kanssa. Se on työtä niin mielikuvien kuin konkreettisen tekemisenkin tasolla. Paras tapa vaikuttaa noihin mielikuviiin on tuon konkreettisen tekemisen laadukkuus ja tehokas viestiminen siitä. Jos Poliisiammattikorkeakoulu itse ei tee tätä, on vaikea nähdä, kuka muu sen tällä hetkellä tekisi. Kysymys kuitenkin on juuri Poliisiammattikorkeakoulun tarjoaman tutkintotodistuksen kilpailukyvyistä ja sitä kautta myös tuon koulutuksen vaikuttavuudesta.

2.2.3 Ammattitaidon vaikuttavuus

Poliisihallinnon kyky täyttää oma tarkoituksensa perustuu vahvasti osaavaan henkilöstöön ja tuon osaamiseen strategiseen hyödyntämiseen, johtamiseen ja kehittämiseen. Poliisipäällystö on olennainen osa tuota henkilöstövoimavaraa, mutta sillä on lisäksi erityinen rooli noiden resurssien varmistamisessa ja niiden käytössä sekä kohdentamisessa suunnittelun ja johtamisen kautta. Olennaista on se, että tuo rooli tunnustetaan poliisihallinnossa ja poliisitoiminnan johtajia, ohjaajia ja kehittäjiä itseään johdetaan tavoilla, jota yhtäältä täysimääräisesti hyödyntää heidän kapasiteettiaan ja toisaalta tarjoaa mahdollisuuksia tuon kapasiteetin jatkuvaan edelleen kehittämiseen.

Päällystötutkinnon suorittaneet on täten nähtävä keskeisenä henkilöstövoimavarana, jonka osaaminen, omistautuminen ja innovaatiokyky ovat ratkaisevassa asemassa siinä, että tavoitteet saavutetaan aikaisempaa suuremassa määrin ja/tai laadukkaammin. Johdettavien tulisi kokea organisaatiohierarkiassa ylempiensä toimivan laadukkaaksi ja tukevan osaavasti heidän omaa työtään esihenkilöinä ja asiantuntijoina.

Laaja-alaisen ammatillisen osaamisen ja innovaatio- ja ongelmanratkaisukyvyn vaikuttavuutta vahvasti muovaa se, miten pitkälle päällystöposition liittyvä toiminta on yksityiskohdiltaan annettua ja etukäteen määriteltyä. Noiden positioiden tulisi tavalla tai toisella laajentua ja kasvaa, jos niihin on tarjolla aikaisempaa laavammin valmiuksin varustettua henkilöstöä.

Kun poliisi (AMK) -tutkinnon suorittaneet, jotka toimivat perustason tehtävissä poliisissa, ovat enenevässä määrin korkeakoulutettuja asiantuntijoita, jotka vastaavat poliisin perustyöstä, päällystätehtävissä toimivien voisi olettaa olevan aiempaa vahvemmin pätevyityneitä juuri asiantuntijatyön johtajina.

Vastaavasti heitä asiantuntijatyön johtajia tulisi johtaa asiantuntijatyön johtamisen asiantuntijoina, jotta tuo asiantuntijuuteen ja sen kerrostumiseen poliisissa sisältyvä vaikuttavuuspotentialiaali voisi tulla täysimääräisesti hyödynnettyksi.

Ammattitaidon vaikuttavuutta muovaavat niiden työpositioiden määreet ja ehdot, joihin valmistuneet sijoittuvat ja joiden tarjoamalla välineillä he osaamistaan pääsevät tai joutuvat toteuttamaan. Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus kytkeytyy tässä siihen, millä tavalla päällystöpositioiden vaikuttavuus poliisissa on erityisten ehtojen tai määreiden alaista, missä määrin asemat itsessään tarjoavat välineitä ja keinoja johtaa poliisitoimintaa, organisoida yhteistyötä muiden tahojen kanssa ja rakentaa uusia vaikuttavia positioita, taktiikoita ja toimintaohjelmia sekä oppia niiden toteuttamisesta. Koulutuksen vaikuttavuutta edistää erityisesti työn ja sen tarjoamien välineiden muotoilu niin, että ammatilliset positiot tarjoavat tutkinnon suorittaneille mahdollisuuksia täysimääräisen hyödyntää, edelleen kehittää pätevyyttään ja tarjoavat täten tilaa oppimiselle, opitun hyödyntämiselle ja jatkuvalla ammatilliselle kasvulle.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisikin täten osallistua asiantuntijatyön johtamisen suunnitteluun ja kehittämiseen poliisissa. Se tulisi olla aktiivisesti keksimässä poliisia ja poliisityötä, erityisesti tuon työn johtamista, laadukkaasti uudeksi ja uudenlaiseksi.

Tämä tarkoittaa perinteisten käytäntöjen ja mallien kyseenalaistamista, kansainvälisten toimintatapojen arviointia, uudenlaisten ratkaisumahdollisuuksien esittelemistä, tutkimista, kokeilemista ja niiden vaikuttavuuden monitahoista ja -tasoista arviointia. Tätä palvelisi erityisesti laajapohjainen ja avarakatseinen yhteistyö muiden tahojen kanssa, joilla on näkemystä siitä, miten asiantuntijatyötä johdetaan ja ohjataan tuloksellisesti, miten poliisihallinto paikantuu moniammatillisen yhteistyön osapuolena ja millä tavalla poliisi voisi hyödyntää ja kehittää omaa osaamistaan tavoilla, jotka palvelisivat laajempaa työkokonaisuutta.

2.2.4 Koulutuksen vaikuttavuus

Koulutuksen vaikuttavuus on käsitteellistetty pääsääntöisesti tavoilla, joille on ominaista aikajänteen lyhyys ja pintapuolisuus. Edellä kuviossa 2 esitetty malli koulutuksen vaikuttavuudesta tarjoaa tavanomaista pidemmälle ja syvemmälle ulottuvan tulkinnan. Se nostaa esille pinnan alle jääneitä vaikuttavuuden osatekijöitä ja valottaa uudella tavalla oppilaitoksen vastuuta tarjoamansa tutkintokoulutuksen vaikuttavuudesta.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus on suhteellisen merkityksetöntä, jos poliisi kokonaisuutena epäonnistuu oman tarkoituksena toteuttamisessa. Valitettavasti käsitys siitä, mikä tuo tarkoitus oikein on, ja millä tavalla poliisi parhaiten voisi erilaisissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa pyrkiä sitä edistämään, on kaikkea muuta kuin selvä. Epäonnistuminen oman tarkoituksen tai omien tarkoitusten toteuttamisessa voi tosin hyvinkin johtua myös yhteiskunnan muiden instituutioiden epäonnistumisesta omissa tehtävissään tavoilla, jotka eivät ole paikattavissa poliisitoiminnan keinoin.

Poliisin tarkoituksen epäselvyys on johtanut siihen, että poliisi keskittyy sille laissa annettujen tehtävien täyttämiseen ja tarkastelee omaa rooliaan niiden kautta. Poliisikoulutuksen odotetaan antavan pätevyyden tarttua kyseisiin tehtäviin.

Näkökenttä rajoittuu näin käsillä olevaan. Sitä on myös vaikea laajentaa tehtävistä yhtään avarampaan suuntaan, koska samalla väistämättä astutaan annetun ulkopuolelle tuntemattomaan ja helposti myös poliisille kuulumattomaksi koetun tai jollekin toiselle kuuluvaksi ajatellun sfääriin.

Vastaavasti kuten poliisitehtävät kuuluvat poliisille, muiden tehtävien ajatellaan kuuluvan jollekulle toiselle. Mitä enemmän poliisityö kuitenkin nähdään asiantuntijatyöksi, jota hoitavat korkeasti koulutetut sisäisen turvallisuuden asiantuntijat, sitä enemmän poliisiin odotetaan tuntevan työnsä tarkoituksen ja kykenevän itsenäisesti arvioimaan omaa toimintaansa suhteessa siihen.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus väistämättä käsittää vaikuttavuuden päällystötehtävien hoitamisena, mutta se käsittää myös vaikuttavuuden noiden tehtävien muotoilussa. Tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta on perspektiivin avartaminen annettuja tehtäviä laajemmaksi.

Vaikuttavuus on myös taitoa arvioida tehtäviä ja niissä suoriutumista suhteessa poliisin tarkoitukseen. Kun tuosta tarkoituksesta ei ole selvyyttä, on harkintaan otettava useita mahdollisia tarkoituksia.

Koulutuksen vaikuttavuus, kun viitekohtana olevia tarkoituksia on useita, ei koskaan voi olla yksikäsitteinen, paljastua lopullisesti tai tulla kirkaaksi ja selkeästi tavoitetuksi. Kuten esimerkiksi keskustelu oikeudenmukaisesta, reilusta, hyvästä ja toivottavasta, niin myös kysymys poliisin tarkoituksesta on jäävä kiistanalaiseksi, mutta, toivon mukaan, kuitenkin edistyväksi keskusteluksi, joka väistämättä heijastuu myös siihen, miten poliisikoulutuksen vaikuttavuus viimekädessä ymmärretään.

Tämä loputtomuus tai päättymättömyys ei kuitenkaan vie maata tuon keskustelun ja pohdinnan alta vaan pikemminkin korostaa sen merkitystä yleensä ja erityisesti henkilökohtaisen vastuun ottamista siitä jokaisen poliisin kohdalla. Poliisikoulutuksen vaikuttavuuden arviointi tarjoaa yhden tilaisuuden tälle keskustelulle.

Näin nähtynä kysymys poliisikoulutuksen vaikuttavuudesta ei tule koskaan ratkeamaan lopullisesti. Poliisin tarkoitus ja onnistuminen tuon tarkoituksensa täyttämässä ovat maali, joka on jatkuvasti liikkeessä ja josta tulee käydä jatkuvaa kriittistä keskustelua niin poliisin itsensä piirissä kuin yhteiskunnassa laajemminkin.

Jos tarkoitus on liikkeessä ja jos tarkoitusta ei päätetä sen pohjalta, mihin poliisi missäkin yhteiskunnallisissa olosuhteissa sattuu yltämään, myös kysymys poliisikoulutuksen vaikuttavuudesta ja sen viimekätisistä kriteereistä edellyttää vastaamista yhä uudelleen. Tämä on omiaan pitämään tuon koulutuksen uudistuvana, tuoreena ja ajantasaisena.

Siinä määrin, kun Poliisiammattikorkeakoulu itse osallistuu tuohon keskusteluun tai ottaa jopa johtavaa roolia siinä, sen on mahdollista kurkotaa tulevaisuuteen ja myös osallistua vaikuttavasti toivotun todentamiseen. Poliisiammattikorkeakoulun vaikuttavuus ei ole täten palautettavissa yksinomaan poliisikoulutuksen vaikuttavuudeksi. Kysymys on mitä suuremmassa määrin poliisin vaikuttavuutta koskevan ymmärryksen edistämisestä ja konkreettisten edellytysten luomisesta tuon vaikuttavuuden ylläpidolle ja todentamiselle.

2.3 Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi

Tämän poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin tarkoituksena on palvella tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden vahvistamista. Kurssipalautteet ja muut oppimista yksittäisillä opintojaksoilla tai niistä koostuvissa osakokonaisuuksissa palvelevat arvioinnit kytkeytyvät puolestaan ennen muuta opetuksen kehittämiseen astetta pienemmässä mittakaavassa. Tässä vaikuttavuusarvioinnissa lähtöpisteenä on onnistuminen oppimiseen käytettävissä olevan ajan organisoinnissa opetussuunnitelmatasolla.

Opetussuunnitelman, erityisesti siihen kirjattujen tavoitteiden, arviointi edellyttää jonkinlaista analyttis-normatiivista tulokulmaa. Lähtökohtaisesti analyttisyys edellyttää teoreettista perustelua ja normatiivisuus puolestaan jonkinlaista oikeuttamisen arvokehystä.

Koska syvällisen teoreettisen ja eettisen perustelun tavoittelu ei todennäköisesti tässä tapauksessa tuottaisi syvällistä ja perusteltua analyttis-normatiivista lähtökohtaa, tyydyn tässä intuitiivisesti analyttiseltä vaikuttavaan ja eettisesti yksinkertaiseen ratkaisuun. Opetussuunnitelman tavoitteisiin on mahdollista ottaa kantaa ristivetoisuuksia jäsentävän nelikentän avulla, jossa ulottuvuuksina ovat aika (nyt – tulevaisuudessa) ja hyveet (praktiset – akateemiset). Avaan seuraavassa tarkemmin kutakin huomionkohdetta vaikuttavuuden arvioinnissa ja tapaa sen arviointiin tässä hankkeessa.

2.3.1 Oppimisen organisointi vaikuttavuuden osatekijänä

Oppimista arvioidaan jatkuvasti opintojaksojen ja harjoitusten aikana ja niiden lopuksi. Opiskelijan opintomenestys kuvaa suhteellisen hyvin menestystä oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Noiden tavoitteiden itsensä arvioinnin tulisi puolestaan valottaa sitä, miten hyvin opetussuunnitelma- ja opetustyössä on onnistuttu tasapainottamaan ristivetoa eri suuntiin vetävien tavoitteiden välillä. Osan tavoitteista tulisi täten liittyä käytännön taitoihin poliisin päällystö- ja asiantuntijatehtävissä, osan uuden identiteetin muodostukseen sisäisen turvallisuuden asiantuntija ja poliisin päällystötehtäviin pätevöityvänä osaajana, osan taas syvällisen ymmärryksen muotoutumiseen vaikutusyhteyksistä, syistä ja seurauksista

poliisitoiminnan taustalla ja osan tarpeeseen tarkastella omaa asiantunte-
musta ja sen kehittämistä pidemmällä aikajänteellä.

Tässä tutkimuksessa tavoitteistoa analysoidaan opetussuunnitelmaan kirjat-
tujen, tavoittelun kohdetta kuvaavien lauseiden kautta. Tarkastelu ei luon-
nollisestikaan tavoita sitä, miten opetussuunnitelma todentuu käytännössä ja
millä tavalla tuo tavoitteisto kohdataan opetuksen ja oppimisen sekä siihen
liittyvän kanssakäymisen arjessa. Jälkimmäinen on todennäköisesti monel-
lakin tavalla merkittävämpää ja merkityksellisempää kuin se, mitä tavoitelau-
sumia opetussuunnitelmaan on kirjattu. Kirjattu kuitenkin toimii kanssakäy-
misen virallisena taustana tai kehyksenä. Tuon taustan tai kehyksen painot-
tuminen – se, miltä osin ja missä määrin tavoitelauseet peittävät arvioinnin
lähtökohtana olevan analyttisen kehyksen ja miten oppimiseen organisoi-
miseen käytettävissä oleva aika jakautuu noiden tavoitekategorioiden ja niitä
vastaavien tavoitteiden välillä – osoittaa, mitä tasapaino on tehtävälähtöis-
ten ja akateemisten taitojen sekä nykyhetkeen ja tulevaisuuteen kiinnittyvi-
en valmiuksiin välillä opetussuunnitelman tasolla. Ideaalitulanteessa tällainen
analyysi tehtäisiin opetussuunnitelmien yli ulottuvana vertailuna tai käytössä
olevan version vertaamisena tavalla tai toisella määriteltynä ideaaliopetus-
suunnitelmaan.

2.3.2 Oppimiskokemusten merkityksellisyys vaikuttavuuden osatekijänä

Ideaalitulanteessa koulutuksesta rakentuisi mielekäs, sisäisesti johdonmu-
kainen kokemuksellinen kokonaisuus, joka opintojen loppuvaiheessa tai uu-
dessa työssä näyttäytyisi mielekkäänä suunnitelmana tai selontekona siitä,
miten tavoiteltu asiantuntemus rakentuu tai on rakennettavissa ja mitä on
asiantuntijana toimiminen kyseisellä alueella. Edistyvyys oppimisessa tar-
koittaisi tällöin sitä, että se, mihin opiskelija kykenee, mitä hän ymmärtää tai
hallitsee valmistumisvaiheessa ja mihin tietää kykenevänsä, on jotakin, joka
opintojen alkuvaiheessa olisi ollut hänelle ylivoimaista tai muuten ei-ajatelta-
vissa-olevaa.

Havainnot pätevyyden kasvusta uusissa tilanteissa ja niiden käsittelys-
sä osoittavat konkreettisesti koulutukseen osallistumisen merkitystä, mut-
ta mittaavat myös sen tuottaman muutoksen astetta ja alaa. Olennaista on

kokemus siitä, että panostaminen opiskeluun opetussuunnitelman mukaisena opintoreittinä näyttäytyy lopuksi palkitsevana ja uhratun ajan ja työn arvoisena. Tätä näyttäytymistä opetussuunnitelmallisesti mielekkäänä ja henkilökohtaisesti merkityksellisenä oppimiskokemuksena todennäköisesti mahdollistavat seuraavat kokemukset tai arviot: miten kyseisen tutkinnon suorittaminen on konkreettisesti jo vaikuttanut omaan työuraan tai sitä koskeviin aspiiraatioihin; mitä oma opintomenestys on ollut; ja missä määrin muiden kuin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, opintomenestykseen ja suoritettuun tutkintoon liittyvien tekijöiden koetaan vaikuttavan omien työtä koskevien toiveiden täyttymiseen.

Nehari ja Bender (1978) korostavatkin opintojakson koettua merkityksellisyyttä ja sen koetun vaikutuksen roolia koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa kyseenalaistamatta kuitenkaan oppisaavutusten objektiivisten mittaamisen asemaa. He puhuvat opintojen arvottamisesta (valuing) henkilökohtaisesti merkityksellisenä oppimiskokemuksena ja sen havaittuna vaikutuksena omaan kasvuun ja oppimiseen. He erottavat edellä mainitun arvioinnista (evaluation), jossa opiskelija asetetaan ulkopuolisen arvioijan rooliin ja arviointivälineen käyttäjäksi. Nehari ja Bender näkevät arvioinnin alueen jäsenyvän tiedollisena sisältönä (saadun uuden tiedon määrä, integroituneen näkemyksen kehkeytyminen sisällöstä), affektiivis-henkilökohtaisena (kokemus opitun henkilökohtaisesta merkityksestä, itseen liittyvän tietoisuuden kasvusta, arvokkaan tiedostamisesta) sekä toimintaa koskevana muutoksena. Arvottaminen viittaa määrään, jossa oppimiskokemus nähdään arvokkaaksi, merkitykselliseksi ja positiiviseksi. (Nehari & Bender 1978, 3.)

Valmistuneet hyötyvät uransa alussa siitä, että he kokevat ymmärryksensä, taitojensa, minäpystyvyyttään koskevien käsitystensä ja metakognitiivisten taitojen kasvaneen omien opintojensa aikana. Kysymys ei ole yksinomaan siitä, että opiskelijat oppivat uusia taitoja, heidän tietämyksensä kasvaa ja heidän itseymmärryksensä laajenee vaan siitä, että kyky hahmottaa kyseiset tapahtumat ja käsitteellistää ne tavalla, joka kytkee kyseisen muutoksen menestymiseen työelämässä, kehittyä niiden ohella. Taitojen ja osaamisen kasvu ilman kykyä tunnistaa, jäsentää ja eritellä tuota kasvua, kantaa vain puoliväliin, jos sinnekään. (Ks. Tuononen 2019, 82.)

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen sisältyvien oppimiskokemusten merkityksellisyyttä ja mielekkyyttä on perusteltua käyttää koulutuksen

vaikuttavuuden yhtenä arvioitavana osatekijänä. Tässä on hyvä huomioida se, että opetusjärjestelyiden, valittujen menetelmien ja vastaavien toimivuutta arvioidaan jatkuvasti. Näin ollen niiden yksityiskohtainen arviointi ole paikallaan vaikuttavuusarvioinnin yhteydessä (pois lukien ehkä kokemus mahdollisuudesta hyödyntää omaan oppimista parhaiten palvelevia toimintatapoja osana opintoja).

Kootusti asiaa voidaan selvittää kysymällä, missä määrin opiskelu poliisi (ylempi AMK) -tutkintoon johtavassa koulutuksessa palveli mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla seuraavia:

- perehtyminen uuteen rooliin ja/tai uusiin tehtäviin poliisissa
- oman ammatillisen identiteetin laajentuminen, työperspektiivin muuttuminen ja/tai uuteen ammatilliseen viiteryhmään liittyminen.
- valmius tarkastella asioita aikaisempaa pohtivammin, laajemmassa mitataavassa ja/tai käsitteellisemmin.
- vastuu oman osaamisen ja asiantuntijuuden jatkuvassa kehittämisessä ja roolin ottaminen poliisiin ja poliisitoiminnan kehittämisessä ja/tai pidemmän perspektiivin omaksumisesta asioiden tarkasteluun.

Kunkin kohdalla asiaa syventää tietoa siitä, miten tärkeäksi kyseisen kohdan näki ennen opintojen aloittamista, miten tärkeäksi asian näkee nyt ja missä määrin kokee panostaneensa kutakin palveleviin opintoihin.

2.3.3 Tutkinnon kilpailukyky vaikuttavuuden osatekijänä

Tutkinnon vaikuttavuuden mittaaminen tarkoittaa sen kilpailukykyä suhteessa muihin tutkintoihin haettaessa tavoitteena olevaan tehtävään tai asemaan. Vaikka kysymys on pitkälti siitä, miten valitsijat tutkintoja arvottavat, miten valikoituneena ryhmänä sen suorittaneet nähdään ja millainen kuva on suorittamisen vaatavuudesta ja opintojen tuomien tietojen ja taitojen ainutlaatuisuudesta, kilpailukykyä koskevat uskomukset ja käsitykset vaikuttavat myös siihen, minkä tietyn tutkinnon suorittaneet näkevät itselleen mahdolliseksi ja mitä ajattelevat tutkinnon suorittamisen viestivän toisille.

Tässä arvioinnissa poliisiin (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyä arvioidaan ensisijaisesti kahdelta kannalta: millä tavalla tutkinnon suorittaminen vaikutti

opiskelijan omaan kuvaa kyseisestä tutkinnosta, esimerkiksi kannanottona väitteeseen ”arvostan suorittamaani tutkintoa nyt enemmän kuin aloittaessani kyseisiä opintoja”, ja mitä vastaaja ajattelee kyseisen tutkinnon merkityksestä – olettaen, että se on ainoa suoritettu ylempi korkeakoulututkinto – haettaessa tavoiteltuihin tehtäviin, esimerkiksi ”olen vakuuttunut siitä, että olen vähintäänkin samalla viivalla muun ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden kanssa, kun valitaan henkilöä haluamiini tehtäviin” tai ”kokemukseni mukaan poliisi (ylempi AMK)-tutkintoa arvostetaan yleisesti”.

2.3.4 Ammattitaito ja mahdollisuudet todentaa sitä vaikuttavuuden osatekijänä

Poliisihallinnon ja muiden sisäisen turvallisuuden tahojen kyky hyödyntää sitä kapasiteetin kasvua, joka kehkeytyy poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa, määrittelee osaltaan kyseisen koulutuksen vaikuttavuutta. Henkilökohtaisella tasolla kysymys konkretisoituu muodollisena pätevyitymisestä tietyn tasoihin tehtäviin ja mahdollisesti valituksi tulemisena niihin.

Organisaatiotasolla kysymys on valituksi tulleen koko potentiaalin hyödyntämisestä kestäväällä ja sitä edelleen kehittäväällä tavalla organisaation tavoitteiden saavuttamisessa. Tätä mitataan tässä arvioinnissa henkilön omalla kokemuksella siitä, miten hyvin vastaaja kokee oman kapasiteettinsa toteutuvan ja oman potentiaalinsa kehittyvän työssään – olettaen, että hän toimii tavoittelemassaan ja koulutustaan vastaavassa tehtävässä. Tätä voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

Mikäli toimit (tai toimisit) tavoittelemassasi ja koulutustasi vastaavassa tehtävässä, arvioi seuraavia:

- Työni tarjoaa yltäkylläisesti mahdollisuuksia oppimani tehokkaaseen ja vaikuttavaan todentamiseen
- Työni sisältää tarpeettomia pidäkkeitä – kykenisin suoriutumaan laadukkaammin ilman niitä
- Koen, että työ kehittää omaan potentiaaliani edelleen päivä päivältä
- Poliisihallinto osaa hyödyntää Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden potentiaalia täysimääräisesti.

2.3.5 Poliisikoulutuksen vaikuttavuus poliisin vaikuttavuuden osatekijänä

Poliisin (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus välittyy vahvasti taloudellisena, tehokkaana, vaikuttavana, laadukkaana, hyvin johdettuna ja tuloksellisena poliisitoimintana. Se ilmenee poliisin arvostuksena, poliisiin kohdistuvana luottamuksena, yleisenä lainkuuliaisuutena ja kansalaisten aktiivisena tukena poliisille. Se on yleistä järjestystä, luottamusta yhteiskunnan instituutioihin, kokemusta poliittisen järjestelmän toimivuudesta, henkilökohtaisten oikeuksien todentumisesta ja yhteiskunnan jäsenilleen osoittamien vapauksien suojasta.

Se, mikä määrä tai osa tästä (tai mahdollisista puutteista siinä) voidaan lukea poliisin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon tähtäävän koulutuksen ansioksi, on tuskin yksilöitävissä. Kansainvälisiä esimerkkejä on kuitenkin maista, joille on ominaista oikeusvaltion toimimattomuus, kansalaisyhteiskunnan heikkous, poliittisen järjestelmän epädemokraattisuus ja poliisin korruptoituneisuus sekä epäpätevyys. Jos osa tällaisista väistämättä lankeaa poliisikoulutuksen ja poliisin johtamisen kontolle, niin vastaavasti osa tällaisten ongelmien puuttuminen voitaneen tällöin vastaavasti lukea osin jälkimmäisten ansioksi.

Lakiin tukeutuva poliisitoiminta ja toimiva sekä lainsäädäntöä jatkuvasti kehittävä poliittinen osallistumisjärjestelmä ovat monellakin tavalla turvallisen ja edistyvän yhteiskuntaelämän tukipilareita. Vaikka poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus ei ehkä ole suoraan mitattavissa tällaisena jatkuvana, kattavana ja kauaskantoisena aikaansaannoksena, voimme jokseenkin varmuudella pitää toimivaa, kansalaisten luottamusta nauttivaa ja toiminnallisesti pätevää poliisihallintoa ja -toimintaa yhtenä kriittisenä tekijänä sen ylläpidossa ja synnyssä. Jälkimmäisessä keskeinen rooli on kyseen työhön käytettävissä olevien resurssien organisoinnilla ja johtamisella, integriteetillä ja osallistumisella kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Näiden vaikutusten mittaaminen tapahtuu sekä poliisityön päivittäisessä arjessa, niin valituksina ja tuomioistuimiin päätyvinä väärinkäytösepäilyinä kuin myös kansalaisten kokemuksina poliisitoiminnan tehokkuudesta, asianmukaisuudesta, reiluidesta ja arvostavuudesta, mutta niitä arvioidaan myös poliisibarometrisissa ja muissa poliisipalveluiden laatua ja kansalaisten luottamusta poliisiin kartoittavissa tutkimuksissa.

3 Vaikuttavuusarvioinnin toteuttaminen

3.1 Toteutus, aineiston analyysi ja arviointiin osallistuneet

Poliisiammattikorkeakoulu myönsi tutkimusluvan tätä arviointia palvelevalle sähköiselle kyselylle huhtikuussa 2022. Tutkimuslupahakemus käsitti hankkeen teoriataustan (julkaistaan todennäköisesti erillisenä katsauksena), kyselylomakkeen (ks. liite 1), saatekirjeen (ks. liite 2), kyselyn toteuttamista koskevat ennakkotiedot sekä hankkeen tietosuojaselosteen (ks. liite 3). Kysely käännettiin tämän jälkeen ruotsiksi ruotsinkielisen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen suorittaneille.

Kyselyn saatekirje, johon sisältyi linkki Webropolilla toteutettuun sähköiseen kyselylomakkeeseen ja jossa liitteenä oli tietosuojaseloste, toimitettiin Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijatietojärjestelmän välityksellä vuosina 2016-2020 poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen suorittaneille. Potentiaalisia vastaajia oli 102 suomenkielisestä ja 16 ruotsinkielisestä koulutuksesta valmistunutta (yhteensä 118). Vastausaika oli 11.4.-6.5. 2022. Vastausaikana tehtiin yksi muistutuskierrös.

Vastauksia kertyi määräaikaan mennessä 45 kappaletta, joista yhdeksän liittyi ruotsinkieliseen tutkintokoulutukseen. Tämä on vastausprosenttina 38. Suhteessa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen suoritusaikaan vastaajia oli vähimmillään vain 4 (YAMK2017) ja enimmillään 10 (YAMK2019) (ks. taulukko 2).

Taulukko 2. **Vastaajien kurssikohtainen jakauma (43/45 vastaajaa).**

Kurssi	Frekvenssi	%
YAMK2016	6	14
YAMK2017	4	9
YAMK2018	7	16
YAMK2019	10	23
YAMK2020	7	16
Högre YH	9	21
Yhteensä	43	99

Vastaamattomuuden tarkka analyysi edellyttäisi tietoja perusjoukosta ja nykyistä enemmän tietoja vastaajista. Yksinomaan se, että tarkempi kuva osallistujista mahdollistaisi tarkemman kuvan mahdollisesta kadosta, ei kuitenkaan riitä perusteluksi lisätä taustamuuttujia. Tässä arvioinnissa taustamuuttajat kartoittivat pelkästään suoritettua kurssia, aiempaa suoritettua ylempää korkeakoulututkintoa, nykyistä sekä tavoitteena olevaa virka-asemaa.

Kun osallistujien roolina oli lähinnä koulutuksen kanssakehittäjän tai -arvioijan rooli, osallistumisten arvoa ei voi lukea suoraan vastausprosentista silloin, kun se on jotakin muuta kuin sata prosenttia. Toisaalta on vaikea arvioida niiden huomioiden laatua ja merkitystä, jotka nyt jäivät saamatta. Voi hyvin olla, että päällystöviran avautumista vielä odottavat ja tästä syystä mahdollisesti kriittisemmin koulutuksen vaikuttavuuteen suhtautuvat vastaajat jättivät osallistumatta tähän kyselyyn, jolloin sen antama kuva on todellista tilannetta positiivisempi.

Vastaajista kolmelle neljästä poliisi (ylempi AMK) -tutkinto oli ensimmäinen ylempi korkeakoulututkinto. Joka kuudennelta tällainen tutkinto kuitenkin jo löytyi ennen poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittamista (ks. taulukko 3). Tämä osaltaan kuvaa näiden opintojen ammatillisesti spesifiä luonnetta.

Taulukko 3. **Suoritettu ylempi korkeakoulututkinto ennen poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa.**

Aiempi ylempi korkeakoulututkinto	Frekvenssi	%
Ei	34	75,6
Osittain	4	8,9
Kyllä	7	15,6
Yhteensä	45	100,0

Tähän arviointiin osallistuneista ja vuosina 2016-2020 poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneista 93 prosenttia toimi vähintään alemmaa päällystöta- soa vastaavissa tehtävissä poliisissa (ks. taulukko 4). Perinteisesti poliisin päällystökoulutuksen on nähty valmistavan juuri kyseiseen virka-asemaan poliisissa, josta sitten voidaan edetä ylempiin päällystövirkoihin.

Vastaajista kuusi toimi ylemmissä päällystötehtävissä ja kaksi alipäällystö- ja yksi miehistövirassa. Yleensä alemmassa virka-asemassa toimiminen on tar- koittanut sitä, että henkilö odottaa päällystöviran avautumista omalla asuin- paikkakunnallaan tai työssäkäyntialueellaan.

Taulukko 4. **Vastaajan virka-asema.**

Nykyinen virka-asema	Frekvenssi	%
Poliisi ylempi päällystö	6	13,3
Poliisi alempi päällystö	35	77,8
Asiantuntijatehtävät poliisihallinnossa (alempaa päällystöta- soa vastaavat)	1	2,2
Alipäällystö	2	4,4
Miehistö	1	2,2
Yhteensä	45	100

Vastaajista kaksi kolmesta kertoo tavoittelevansa asemaa osana poliisin ylempään päällystä ja yksi viidestä alemman päällystön virka-asemaa (ks. taulukko 5). Mahdollisten muiden tehtävien kohdalla kerrottiin kiinnostusta olevan useampiin kuin vain yhteen tarjotuista vaihtoehdoista tai enemmänkin oltiin odottavalla kannalla sen suhteen, mitä mahdollisuuksia tulee tarjolle. Vain yksi vastaajista oli kiinnostunut tehtävistä poliisihallinnon ulkopuolella ja kaksi muista johto- tai asiantuntijatehtävistä julkisella sektorilla.

Taulukko 5. **Tavoitteena oleva virka-asema**

Tavoitteena oleva virka-asema?	Frekvenssi	%
Poliisi ylempi päällystö	28	62,2
Poliisi alempi päällystö	8	17,8
Asiantuntijatehtävät poliisihallinnossa	2	4,4
Muut johto- tai asiantuntijatehtävät julkisella sektorilla	2	4,4
Tehtävät yksityisellä sektorilla	1	2,2
Jokin muu tehtävä, mikä?	4	8,9
Yhteensä	45	100

3.2 Vaikuttavuutta koskevat havainnot

Arviointiaineiston analyysini on kuvailevaa. Vastausten määrä tai arvioinnin tarkoitus ei anna aihetta pyrkiä näkemään syvemmillä arvioiden ja vastausten pinnan alle. Tavoitteena ei ole niinkään saada selvyyttä siitä, miksi arvioinnin kohteena olevaa tutkintokoulutusta on arvioitu niin kuin sitä on arvioitu esimerkiksi selvittämällä mahdollisia yhteyksiä eri muuttujien välillä tai tarkastelemalla jakaumia taustamuuttujia vasten vaan yksinkertaisesti selvittää se, mitä oppimiskokemuksesta ja opintoihin panostamisesta ajatellaan jälkikäteen, miten eri koulutustavoitteita arvioidaan, mitä ajatellaan suoritetun tutkinnon kilpailukyvyistä, miten nähdään poliisihallinnon kyky hyödyntää valmistuneiden potentiaali ja millaisena poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus näyttäytyy suhteessa kilpaileviin koulutusväyliin poliisihallinnon sisällä.

Tavoitteena on tunnistaa kehittämiskohteita ja -suuntia arvioinnin kohteena olevassa koulutuksessa, ei siis pyrkiä ymmärtämään syvällisemmin sitä, miksi koulutusta mahdollisesti arvotetaan tai se koetaan niin kuin se koetaan tai miten sitä tässä yhteydessä arvotetaan. Tällä luonnollisestikin voisi olla oma arvonsa ja se luontevasti istuisi arviointitutkimukseen. Avoimiin kysymyksiin annetut vastaukset raportoidaan pääsääntöisesti sellaisenaan, koska niillä voi olla erityistä informaatioarvoa arvioinnin kohteena olevasta koulutuksesta vastaaville Poliisiammattikorkeakoulussa.

Arvioin aluksi poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen opetussuunnitelmaan koottuja tavoitteita. Arviointitiedon käsittely jäsentyy sen jälkeen edellisessä luvussa kuvattujen vaikuttavuuden osatekijöiden mukaisesti.

3.2.1 Tavoiteanalyysi

”Tänä päivänä koulutusjärjestelmän eri osa-alueilla vallitsee laaja konsensus siitä, että opetusta on aina suunniteltava tavoitteet edellä. Opetussuunnitelmassa tavoitteiden kuvaamiselta edellytetään selkeää yhteismitallista kieltä. Opintojaksojen tavoitteiden tulee puolestaan selvästi osoittaa kriteerejä opintojaksojen suorituksen arvioinnille. Eri osaamistasoille luokitellut tavoitteet on lisäksi kyettävä kytkemään saumattomasti toisiinsa. Näistä periaatteista on tullut suoranaista opetussuunnitelmatyön arkijärkeä: ne ovat niin itsestään selviä, että niitä ei tarvitse erikseen perustella.” (Saari 2019, 249.)

Tavoitteiden analyysin tulisi kyetä nostamaan esille jotakin, jota pelkkä tavoitteiden silmäily ei kykene suoraan tai välittömästi paljastamaan. Analyysi tarkoittaa tässä tavoitteiden tarkastelua jossakin kehyksessä tai jostakin perspektiivistä, vaikka se aika-ajoin voikin näyttäytyä yksinomaan analyysin kohteen erittelynä osiksi ja niiden tarinan kertomisena noiden osien kautta.

Selkeä pohdinnan kohde ovat kaikenlaiset tavoitejaottelut ja -kategorisoinnit juuri käytettyjen jakolinjojen pätevyyden, kattavuuden ja yleisen perusteltavuuden osalta. Esimerkiksi yleiset työelämävalmiudet jaetaan oppimisen taitoihin, eettiseen-, työyhteisö-, kansainvälistymis- ja innovaatio-osaamiseen, mutta ei ole millään tavalla selvää, mikä on se käsitteellinen maasto, joka näin tulee asiallisesti katetuksi.

Vaikka jokainen yksittäinen tavoite ymmärrettäisiin täysin, mutta niiden keskinäissuhteet jäisivät hämäräksi, on vaikea tunnistaa, mikä kyseisten tavoitteiden saavuttaminen oikein tarkoittaa käytännössä. Bloomilaisen ideaalin mukaan

”Tavoitteiden kuvausjärjestelmän tulee muodostaa ’looginen’ kokonaisuus. ...opetuksen tavoitteet voidaan järjestää horisontaaliseksi ja vertikaaliseksi luokitusjärjestelmäksi niin, että se kattaa ihmisen persoonallisuuden eri alueet (kognitiivinen, affektiivinen ja psykomotorinen alue) ja niiden sisällä eri tavoitteiden tasot yksinkertaisimmasta yleisimpään. Alimman tasoiset tavoitteet ovat kaikkein alkeellisimpia ja niiden yläpuolelle rakentuu kompleksisempia tavoitteita, jotka voi saavuttaa vasta sitten kun alemman tason tavoitteet on saavutettu. (...) Näin järjestettyyn loogiseen kokonaisuuteen ei jää mitään ’satunnaisia’ elementtejä, vaan sen tulee vastata itse luokkien viittauskohteena olevien ilmiöiden ’todellista’ järjestystä: niiden ’olemuksellisia’ ominaisuuksia ja keskinäisiä suhteita...” (Saari 2019, 257-258.)

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus perustuu työelämän (ja – jossakin vaiheessa omaa kehityshistoriaansa enemmän tai vähemmän – jatkokoulutuksen sekä edelleen asemastaan koulutusjärjestelmässä juontuviin) tarpeisiin. Sen tarjoama osaaminen palvelee työelämän kehittämisessä, jota opetussuunnitelman mukaan tarvitaan poliisialan johtamis-, esimies-, kehittämis- ja asiantuntijatehtävissä. Valmistunut osaa hankkia tutkimustietoa, käsitellä ja soveltaa sitä omassa työssä ja oman työn kehittämisessä ja hänellä on aiempaa paremmat valmiudet toimia kansainvälisesti.

Suomi on sitoutunut laissa (93/2017) ja asetuksessa (120/2017) Eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen (European Qualifications Framework, EQF) mukaisesti tutkintojen vaatavuustasoihin ja niistä kutakin täsmentäviin oppimääriin ja osaamisen kuvauksiin. Opetussuunnitelman mukaan osaamistasokuvauksia onkin sovellettu opetussuunnitelmatyössä, osaamisprofiilien laadinnassa ja osaamisen arvioinnissa.

Opetussuunnitelman mukaan taso 7 kansallisessa tutkintojen viitekehysesä ja valtakunnalliset yhteiset kompetenssit kuvaavat valmistuvan opiskelijan osaamisen tasoa. Tavoitteena on, että tasokuvaukset sekä yleiset kompetenssit sisällytetään integroidusti opetussuunnitelmien tavoitteisiin. Myös

näiden tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana normaalia oppimisprosessiin liittyvää osaamisen arviointia:

- Oman alan erityisosaamista vastaavien laaja-alaisten ja pitkälle erikoistuneiden käsitteiden, menetelmien ja tiedon hallinta, jotka ovat perusta itsenäiselle ajattelulle ja/tai tutkimukselle;
- Oman ja muiden alojen rajapintojen tietoihin liittyvien kysymysten ymmärtäminen, niiden ja uuden tiedon kriittinen tarkastelu;
- Vaativien ongelmien ratkaiseminen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan luovan soveltamisen avulla, joka luo uutta tietoa, uusia menettelyjä ja soveltaa sekä yhdistää tietoja eri aloilta;
- Itsenäinen työskentely alan vaativissa asiantuntijatehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai yrittäjänä;
- Uusien strategisten lähestymistapojen kehittäminen ja johtaminen vastauksena monimutkaisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin;
- Asioiden ja/tai ihmisten johtaminen;
- Henkilöiden ja ryhmien toiminnan arviointi;
- Oman alansa tietojen ja käytäntöjen kartuttaminen ja/tai muiden kehittämisestä vastaaminen;
- Valmius elinikäiseen oppimiseen;
- Yhteisöllisten ja eettisten näkökulmien huomioiminen toimittaessa erilaisten ihmisten kanssa erilaisissa yhteyksissä;
- Hyvä valmius viestiä äidinkielellä suullisesti ja kirjallisesti oman alan ja sen ulkopuolisille yleisöille.
- Valmius viestiä ja olla vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä viestiä yhdellä vieraalla oman alan kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Poliisityössä ammatillinen asiantuntijuus muodostuu poliisityön ammatillisesta erityisosaamisesta, joka saavutetaan koulutuksen aikana. Niiden taustana ovat yleiset työelämävalmiudet:

Oppimisen taidot

- osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan
- osaa hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista
- kykenee ottamaan vastuuta yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta.

Eettinen osaaminen

- kykenee ottamaan vastuuta yhteisön toiminnasta ja sen seurauksista
- osaa soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä
- osaa tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön ja yhteisön näkökulmat
- osaa edistää tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä.
- osaa edistää kestäväen kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista
- kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen.

Työyhteisöosaaminen

- osaa kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia
- osaa kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta
- osaa soveltaa tieto- ja viestintätekniikkaa tehtävissään
- osaa luoda verkostoja ja kumppanuuksia
- osaa johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä
- kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai johtamistehtävissä.

Innovaatio-osaaminen

- osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista
- osaa johtaa projekteja
- osaa johtaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä
- osaa kehittää asiakaslähtöistä, kestävää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa.

Kansainvälistymisosaaminen

- kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisesssä
- osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan.

Poliisityön ammatilliset osaamisalueet ovat asiantuntijaosaaminen, johtamisosaaminen ja tutkimuksellinen kehittämisosaaminen:

Asiantuntijaosaaminen

- toimia poliisialan vaativissa asiantuntijatehtävissä
- toimia kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa
- arvioida kriittisesti yhteiskunnallisia muutoksia sekä ennakoida niiden vaikutuksia.

Johtamisosaaminen

- strategisen ajattelun ja johtamisen, talouden ja toiminnan johtamisen sekä tietojohdoisen poliisitoiminnan keskeiset periaatteet
- tärkeimmät käytännöt poliisitoiminnan operatiivisessa johtamisessa
- strategisen henkilöstöjohtamisen ja eettisen johtamisen periaatteet
- kehittää ja johtaa työyhteisön toimintaa ja työturvallisuutta sekä edistää työhyvinvointia ja osaamista yhteistyössä henkilöstön kanssa
- kehittää poliisin laatutyötä, työprosesseja ja rakenteita sekä tehdä eettisesti kestäviä ratkaisuja muuttuvissa toimintaympäristöissä.

Tutkimuksellinen kehittämisosaaminen

- kehittää poliisialan työtä teoreettisia ja käytännönläheisiä menetelmiä hyödyntäen ja uutta tietoa tuottamalla, sekä hallitsee tutkintotasolle kuuluvia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä
- arvioida tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lähtökohtia ja ymmärtää eettisyyden merkityksen toiminnassa
- innovoida ja johtaa projekteja sekä arvioida niiden vaikuttavuutta.

Yleisinä poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon tavoitteina:

- Tiedot (laajat ja syvälliset) poliisitoiminnan alalta, joita tarvitaan työelämän kehittämisessä
- Tiedot (teoreettiset), joita vaaditaan alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä
- Kuva (syvällinen) poliisitoiminnasta, poliisin asemasta työelämässä
- Valmius seurata ja eritellä poliisialan tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen kehitystä
- Valmius elinikäiseen oppimiseen ja oman ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen
- Taito (hyvä) viestiä, jota vaaditaan työelämässä
- Valmius kansainväliseen kanssakäymiseen ja ammatilliseen toimintaan.

Tavoitteiden hierarkkisuus hankaloittaa niiden analyysia. Lähtökohtaisesti tavoitteiden hierarkkisuus mahdollistaa liikkeelle lähtemisen alemmalta tasolta ja yleisempien tavoitteiden rekonstruoinnin niiden avulla. Toinen mahdollisuus on hierarkkisuuden hylkääminen ja analyysi toteuttaminen yksinomaan yleisempien tavoitteiden tasolla. Kolmas, tässä seurattava, mahdollisuus on hierarkkisuuden haihduttaminen eli kaikkien tavoitelausumien huomioiminen rinnakkaisina. Tavoitelausumat ovat usein moniaineksisia. Ne on siten myös mahdollisia luokitella useammalla kuin yhdellä tavalla.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen opetussuunnitelma käsittää noin viisikymmentä tavoitetta (ks. tekstissä edellä listatut tavoitteet). Niistä useimmat viittaavat konkreettisiin taitoihin, valmiuksiin tai kykenevyyksiin, jotka palvelevat työtehtäviin tarttumista valmistumisen jälkeisessä², kun luokittelun viitekohtana käytetään kuvion 2 jäsenystä.

Moni tavoite liittyy periaatteiden tai teorioiden hallintaan, jotka kytkeytyvät läheisesti työhön, mutta eivät välttämättä heti valmistumisen jälkeiseen. Muutama tavoite koskee elinikäisen oppimisen valmiuksia, jotka yhdistyvät koko työelämänkaaren kattaviin akateemisiin hyveisiin. Huomionarvoista on se, ettei yksikään tavoitteista sijoitu kategoriaan, jota olen edellä kuvannut ammatillista identiteettiä ja itsetuntemusta koskevaksi ymmärrykseksi.

Jotkut tavoitteista kuvaavat konkreettisia akateemisia hyveitä, kuten kyky käyttää ja soveltaa sekä teoreettisia että eettisiä periaatteita, hyödyntää tiedeellistä lähestymistapaa, kartuttaa tietämystä ja niin edelleen. Luokittelussa voisi niiden kohdalla korostaa joko sitä, että kysymys on periaatteiden, mallien ja teorioiden tuntemuksesta, tai sitä, että kysymys on niiden käyttämisestä konkreettisten ongelmatilanteiden jäsentämiseen ja ratkaisemiseen.

Suhteessa tavoitelausumien monimuotoisuuteen kuvion 2 jäsenyys näyttää yksinoikeiselta ja yliyksinkertaistavalta. Seuraavassa tavoitteet kootaan kuitenkin sen tarjoaman jäsenyyksen mukaisesti, joka on pelkistettävissä koulutuksen tarkoituksia luotaaviksi kysymyksiksi mitä tai miten, kuka, miksi ja mitä varten:

² Osaa johtaa, kehittää, ratkaista, toimia, arvioida, (asiantuntijatyö, poliisitoiminta, henkilöstöhallinto, työhyvinvointi, osaaminen, työprosessit ja rakenteet, yhteistyö, toimintatavat, verkostot, projektit), osaa ottaa vastuuta, käytännöt, periaatteet, taitaa viestimisen, näkökulmat ja soveltamisen.

Valmiuksiin tai osaamiseen liittyvät tavoitteet (mitä tai miten):

- viestintä (äidinkieli suullinen ja kirjallinen, omalla alalla ja ulkopuolisille, vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, yhdellä vieraalla kielellä viestiä omalla alalla, monialaisen viestinnän kehittäminen)
- kansainvälinen kanssakäyminen
- itsenäinen työskentely vaativissa asiantuntijatehtävissä ja kv-yhteistyössä
- tieto- ja viestintätekniikan soveltaminen työssä
- TKI-toiminnan menetelmiä
- eettisten ja yhteisöllisten näkökulmien huomioiminen erilaisissa yhteyksissä ja toimittaessa erilaisten ihmisten kanssa
- tehdä ratkaisuja huomioiden yksilön ja yhteisön näkökulmat
- kehittää työelämän vuorovaikutusta ja johtaa työyhteisön toimintaa, työturvallisuutta, laatutyötä, työprosesseja ja rakenteita, työhyvinvointia
- kehittää uusia strategisia lähestymistapoja ja johtaa niitä vastauksina monimutkaisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin
- kehittää asiakaslähtöistä, kestäväää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa
- edistää osaamista, tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä sekä kestäväen kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista

Taitamista tai kykenemistä kuvaavat tavoitelausumat (mitä tai miten)

- poliisitoiminnan johtaminen (operatiivisen johtamisen käytännöt, strateginen ajattelu ja johtaminen, talouden ja toiminnan johtaminen, tietojohdus poliisitoiminnassa, strateginen henkilöstöjohtaminen, eettinen johtaminen, projektien ja TKI-hankkeiden johtaminen, asioiden ja/tai ihmisten johtaminen)
- eettisesti kestävät ratkaisut
- poliisialan vaativat asiantuntijatehtävät, yhteistyö kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa
- arviointiosaaminen (projektien ja TKI-hankkeiden vaikuttavuus, henkilöiden ja ryhmien toiminta)
- toiminnan uudistaminen
- verkostojen ja kumppanuuksien luominen
- vastuun ottaminen yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta, työyhteisön toiminnasta ja sen seurauksista
- oman alan tietojen kartuttaminen ja/tai muiden kehityksestä vastaaminen
- tutkintotasolle kuuluvien tutkimus- ja kehittämismenetelmien käyttö

Käsitteelliset valmiudet (miksi)

- kansainvälisyyskehityksen vaikutusten ja mahdollisuuksien ennakointiin omalla ammattialalla
- hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista
- arvioida TKI-toiminnan lähtökohtia ja ymmärtää eettisyyden merkitys
- hyödyntää teoreettisia ja käytännönläheisiä menetelmiä ja uuden tiedon tuottamista poliisialan työn kehittämisessä
- ymmärtää oman ja muiden alojen rajapintojen tietoihin liittyvät kysymykset ja taitaa niiden ja uuden tiedon kriittisen tarkastelun
- vaativien ongelmien ratkaiseminen yhdistämällä tietoja eri aloilta ja soveltamalla tutkimus- ja innovaatiotoimintaa uutta tietoa ja uusia menetelyjä luovasti
- tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistämällä eri alojen osaamista

Tietämys (miksi ja mitä varten)

- mitä vaaditaan alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä
- syvälinen kuva poliisitoiminnasta, poliisin asemasta
- laajat ja syvälliset tiedot poliisitoiminnan alalta, joita tarvitaan työelämän kehittämisessä
- oman alan pitkälle erikoistuneet käsitteet, menetelmät ja tiedot, jotka ovat perusta itsenäiselle ajattelulle ja/tai tutkimukselle

Tulevaan orientoivat taidot (mitä varten)

- elinikäinen oppiminen
- oman ammattitaidon jatkuva kehittäminen
- asiantuntijuuden tavoitteelliseen ja monipuoliseen kehittäminen ja arviointi
- poliisialan tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen kehityksen seuraaminen ja erittely

Useimmat poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen kytkeytyvistä tavoite-
lausumista kuvaavat suhteellisen konkreettisia taitamisen alueita (mitä), esi-
merkiksi tämän tai tuon johtamista, kehittämistä ja edistämistä tai viestinnän
tai inhimillisen kanssakäymisen hallintaa eri yhteyksissä. Tavoiteltu osaami-
nen kattaa ulottuvuuksia, esimerkiksi innovaatiot, etiikka, toiminta työyhtei-
söissä ja yhteiskunnassa, arviointi, toiminnan kehittäminen ja hyvän, kuten

esimerkiksi oppiminen, eettisyys ja tasa-arvo, edistäminen työssä ja työhyteisöissä.

Suhteellisen harvat tavoitteet kiinnittyvät kysymyksiin miksi tai mitä varten eikä yksikään tavoitteista ole suoraan yhdistettävissä ammatillisen identiteetin muutokseen, uuden identiteetin vahvistamiseen ja itsetuntemuksen kasvuun (kuka). Mahdollisesti tavoitteissa todetut uudet vastuut ja vastuualueet kuitenkin epäsuorasti koskettavat viimeksi mainittua. Leimallista on sellaiseen syvälliseen muutokseen liittyvien tavoitteiden ohuus tai olemattomuus, joiden tavoittelun voi olettaa vaativan runsaasti aikaa, ajan käyttämistä hankalien asioiden omaksumiseen, niistä keskustelemiseen, oman ajattelun ja näkemyksen jalostamiseen.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa tavoitteita on myös huomattava määrä. Tuo määrä itsessään tekee niiden systemaattisen tavoittelun hankalaksi. Tavoitteet eivät myöskään muodosta mitään selkeää, syvällisesti ymmärrettyä, kokonaisvaltaista ja jonkinlaisen viisauden tai näkemyksen käsitävää pitävää kokonaisuutta. Tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi suhteessa tällaiseen tavoitteistoon vaikuttaa sekä hankalalta että mielekkyydeltään kyseenalaiselta.³

Tutkintokoulutuksen markkinoinnin näkökulmasta tavoitteiden moninaisuus on myös haitta. Opetussuunnitelma ei tavoitteiden tasolla muodosta koherenttia tarinaan muutoksesta, joka kuvaisi koulutukseen osallistumista henkilökohtaisena kokemuksena ja luonnehtisi sen hyväksytyksi läpäissyttä henkilöä. Todennäköisesti kuva olisi tätä selkeämpi, jos kysymystä muutoksen luonteesta lähestyy erillisten opintokokonaisuuksien ja niiden osien kautta. Tällöin opetussuunnitelman osat kuitenkin näyttäytyisivät merkityksellisempänä kuin se kokonaisuus, joka niistä muodostuu.

Tavoitteet kuvaavat tietoja, taitoja ja valmiuksia, joilla koulutukseen osallistuminen varustaa osallistujan. Kysymys on uusista työvälineistä ja kykenevyydestä, joka syntyy niiden käyttötaidon myötä. Valmistunut tuntee vastuualueensa,

³ Tavoitteisto kuitenkin antaa myös toisenlaista päänvaivaa. Mihin sijoittaa innovaatio-osaaminen kuviossa 2? Minne siinä sopivat orientaatiota yleensä, esimerkiksi innovatiivisuus, kriittisyys, kokeilevuus, kehittämismyönteisyys ja niin edelleen, koskevat tavoitteet.

siihen liittyvien välineiden käyttöperiaatteet ja osaa soveltaa niitä erilaisiin tilanteisiin. Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus laajentaa hänen aiempaa työkalupakkiaan välineillä, jotka palvelevat toimintaa poliisin asiantuntija- ja johtotehtävissä. Siitä, millä tavalla koulutukseen osallistumisen ajatellaan muuttavan osallistujaa itseään, tavoitteet eivät lausu juuri mitään.

Tavoitteisto ei täten sisällä minkäänlaista lupausa jonkinlaisesta syvällisestä tai perustavasta muutoksesta osallistujassa itsessään. Todennäköisesti valintamenettelyn ajatellaan riittävän varmistamaan sen, että valmistuneiden persoona on jo sopiva tai valmis uusiin tehtäviin jo ennen koulutuksen osallistumista. Heidät, joita mahdollisesti kiinnostaisi hakeutuminen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen erityisesti itsensä kehittämisen, itsetuntemuksen kasvun ja jonkinlaisen persoonallisen transformaation näkökulmasta, asetetut tavoitteet jättävät kylmäksi. Ne eivät vahvasti puhuttele myöskään henkilöitä, joita kiinnostaa varautuminen työuran myöhempisiin vuosiin tai syvällisempi ymmärrys syistä ja seurauksista.

Tavoitteiston moninaisuus perustelee osaltaan vaikuttavuuden tavoitevaapaata arviointia, jolloin vaikuttavuutta arvioitaessa pyritään lähtökohtaisesti selvittämään kaikki vaikutukset ja vasta sen jälkeen ottamaan kantaa niistä kunkin toivottavuuteen. Käytännössä kuitenkin tarvitaan jonkinlainen etukäteinen ymmärrys siitä, mitä tällaiset vaikutukset voivat ylipäänsä olla, millä aikajänteellä niiden voi olettaa todentuvan, miten pysyviä ne ovat laadultaan ja missä määrin mikin niistä on luettavissa yksinomaan koulutuksen aikaansaannokseksi.

Vaikuttavuutta, jota tutkintokoulutuksella olisi pitänyt tavoitella, on edellä jäsennetty normatiivisessa kehyksessä, jossa koulutuksen tarkoitukset jäsenyivät kahdella eri aikajänteellä ja suhteessa praktisiin taitoihin ja ammatilliseen kasvuun, joista korkeakoulutuksen kohdalla voi puhua myös akateemisinä hyveinä. Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin ensimmäinen vaikuttavuuden osatekijä on kokemus oppimisen merkityksellisyydestä siinä. Merkityksellisyyttä arvioidaan vastaavasti suhteessa tietää kuinka, miksi, kuka ja tietämyksenä siitä, miten saada itselle hyvä työelämä (ks. kuvio 2).

3.2.2 Tarkoituksia koskevat arviot

Tutkintokoulutuksen tavoitteiden arvioinnissa hyödynnettiin tässä jäsenystyä, jossa koulutuksen tarkoitukset järjestetään konkreettisiin työssä vaadittaviin taitoihin, syitä ja seurauksia koskevaan käsitteelliseen ymmärrykseen, itsetuntemukseen ja ammatilliseen identiteettiin sekä työelämäperspektiivin avartumiseen. Näiden osalta kysyttiin kokemusta oman oppimisen merkityksellisyydestä, kunkin nähtyä tärkeyttä ennen tutkintokoulutusta ja sen suorittamisen jälkeen sekä omaan oppimiseen panostamista kunkin kohdalla. Lisäksi avoimella kysymyksellä kysyttiin omasta oppimisesta tutkintokoulutuksessa – mikä siinä toimi hyvin ja mikä taas heikommin. Esitettyjä arvioita tarkastellaan tässä lähinnä keskiarvojen kautta.

Konkreettisilla taidoilla tarkoitettiin koulutuksen aikaista harjaantumista tehtäviin, vastuisiin ja työvälineisiin, jotka ovat tyypillisiä poliisin alemman päällystön tehtävissä. Oma oppiminen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa koettiin niiden osalta merkitykselliseksi (ka=3,6) (asteikko 1= ei merkityksellistä ja 5= erittäin merkityksellistä). Taitojen oppimiseen myös keskimäärin panostettiin paljon (ka=4) ja käsitys kyseisen tavoitteen tai tarkoituksen merkittävyydestä ilmensi sekä korkeaa tärkeyttä niin ennen koulutukseen osallistumista kuin sen jälkeenkin (ka=4,3).

Syitä ja seurauksia koskeva tietämys koulutuksen tarkoituksena yhdistyi arvioinnissa ymmärrykseen esimerkiksi rikosilmiöistä, ihmisten johtamisesta, työhyvinvoinnista, stressin hallinnasta, arvioinnista ja palautteen antamisesta. Oma oppiminen tässä suhteessa (ka=3,5) koettiin melko merkitykselliseksi tai merkitykselliseksi. Omaan oppimiseen niiden kohdalla panostettiin vastaavasti (ka=3,7), ymmärrys nähtiin tärkeäksi ennen opintoja (ka=3,9) ja jälkikäteen arvioituna kyseinen tärkeys oli noussut (ka= 4,1).

Itsetuntemuksen ja ammatillisen identiteetin kasvu koulutuksen tarkoituksena liittyy tässä arvioinnissa ymmärrykseen itsestä esihenkilönä, tietoisuuteen omista toimintavoista, identiteettiin asiantuntijana ja poliisipäällystön jäsenenä. Oma oppiminen sen osalta koettiin merkitykselliseksi (ka=3,7) ja asia nähtiin tärkeänä ennen koulutukseen osallistumista (ka=3,9), oppimiseen sen suhteen panostettiin (ka=3,9) ja jälkikäteen arvioituna merkityksellisyys oli entisestään vahvistunut (ka=4,2).

Työelämäperspektiivin avartuminen viittaa tässä arvioinnissa oman työelämäuran näkemiseen pitkässä perspektiivissä ja valmentautumisena jatkuvaan oppimiseen, oman ammattitaidon itsenäiseen kehittämiseen, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen ja elämän hallintaan. Oman oppiminen tutkintokoulutuksessa koettiin merkitykselliseksi (ka= 3,7). Asia koettiin tärkeäksi jo ennen sitä (ka=3,9) ja omaan oppimiseen panostettiin sen osalta (ka= 3,9). Kun tätä tarkoitusta arvioidaan jälkikäteen, se nähdään merkitykselliseksi (ka=4,2).

Konkreettisten, poliisin alemman päällystön tehtävissä hyödyllisten taitojen oppiminen erottuu arvioiden valossa muista potentiaalisista tarkoituksista. Aihekokonaisuus ei kuitenkaan erotu yhtä selkeästi kuin opetussuunnitelmat tekstissä, kun tätä arvioidaan yksinomaan mainintojen määränä.

Opiskelijat arvottavat konkreettisia tötaitoja ja niihin liittyvää osaamista myös tutkinnon suorittamisen jälkeen, mutta he antavat huomattavan arvon myös syitä ja seurauksia koskevalla tietämykselle, itsetuntemuksen ja ammatillisen identiteetin kasvulle sekä työelämäperspektiivin avartumiselle. Se, että he kokevat panostaneensa näiden oppimiseen omassa koulutuksessaan, vaikka ne eivät juuri näy opetussuunnitelman tavoitteissa, viittaa siihen, että oppimisen arki tarjoaa moninaisia oppimista palvelevia mahdollisuuksia opiskelijalle, jotka eivät välttämättä heijastu samassa määrin opetussuunnitelmassa. Se, mitä mahdollisesti siis tulisi vahvistaa, on näiden mahdollisuuksien tietoisempi hyödyntäminen opiskelijoiden ammatillisen ja persoonallisen kasvu edistämässä.

Koulutukseen osallistuminen ei juuri muuttanut käsitystä konkreettisten, alemman päällystön tehtävissä tarvittavien tietojen ja taitojen keskeisyydestä poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa. Ne nähtiin tärkeimmiksi jo ennen tutkintokoulutukseen osallistumista ja niiden arvoa ei ollut millään tavalla hälvennyt valmistumisen jälkeenkään. Sitä vastoin syitä ja seurauksia koskeva tietämys, itsetuntemuksen kasvu ja identiteetin vahvistuminen poliisipäällystön jäsenenä sekä kattavampi perspektiivi työelämään olivat jotain, jonka merkitystä ei nähty ennen poliisi (ylempi AKM) -opintoja yhtä merkityksellisenä kuin miten ne näyttäytyivät jälkikäteen katsottuina. Tämä voi osin johtua siitä, että työtehtävät hallitaan siinä määrin hyvin, että ne eivät vie kaikkea huomiota vaan asioita voidaan katsoa tai arvioida laajemmasta näkökulmasta. Pohdintaa vaativat ongelmat ovat ikään kuin siirtyneet askeleen yleisemmälle tasolle.

Tämän tavoiteanalyysin perusteella ei todennäköisesti ole syytä tehdä suuruuntaisia muutoksia poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen opetussuunnitelmaan. Lähinnä sen antaa syy tarkastella koulutuksen toteutusta ja pohtia mahdollisuuksia rikastaa toteutusta siten, että konkreettisten taitojen harjaannuttamisen yhteydessä voidaan vahvistaa ammatillista identiteettiä, avartaa työelämäperspektiiviä tavoilla, jotka vahvistavat elämänhallintaa ja auttavat suunnistamaan läpi erilaisten ristiriitatilanteiden sekä jäsentää tapahtumia käsitteellisten, syitä ja seurauksia erittelevien, mallien avulla. Voisi ajatella, että asetelma tässä käännetään toisin päin mahdollisessa jatkokoulutuksessa, jota poliisiammattikorkeakoulu voisi tarjota tässä arvioitavan tutkintokoulutuksen jo suorittaneille.

Valmistuneita pyydettiin kyselyssä ottamaan kantaa myös siihen, mikä heidän kokemuksensa valossa toimi tutkintokoulutuksessa paremmin ja mikä heikommin (ks. taulukko 6). Yksi vastauksissa esille tuleva haaste koskee juuri yleisten käsitteellisten valmiuksien ja konkreettisten taitojen nivomista toinen toisiinsa - miten siis opettaa esimerkiksi järjestelmien ja lakien käyttöä tavoilla, jotka avaavat asioita myös koulutuksen muiden tarkoitusten suunnissa, ja periaatteita niin, että ne kiinnittyvät konkreettisten ongelmien ratkaisuun. Arvioissa jossakin määrin heijastuu se, että vastaajat ottivat ennen tätä kysymystä kantaa koulutuksen eri tarkoituksiin.

Taulukko 6. **Mikä poliisi (ylempi AMK) -tutkinto-opinnoissasi toimi paremmin ja mikä heikommin (kaikki vastaukset)?**

Ajatusmaailma ja oma näkemys asiantuntijana laajeni merkittävästi. Sellainen kokonaisvaltainen kasvu ihmisenä oli todella merkittävä juttu. Olisin kaivannut konkreettisia työkaluja kenttätoiminnan johtamiseen ja yleisjohtajana toimimiseen.

Oman ammatti-identiteetin tarkastelua ja uuden roolin omaksuminen sekä oman osaamisen laajentaminen toimi hyvin. Toisaalta opintosäiltöjen laajuuden vuoksi (ihmisten johtaminen, VHJ, rikostorjunta, KV asiat jne.) monet osaamistavoitteet jäivät toteutumatta liian pintapuolisen tarkastelun vuoksi.

Parhaiten oppimista tapahtui omassa vertaisryhmässä käytyjen keskustelujen kautta asiantuntijaluentojen ohessa. Pelkkänä etätoteutuksena oppiminen olisi jäänyt heikommaksi, koska samalla olisi menettänyt suoran kontaktin sekä luennoitsijoihin että muihin opiskelijoihin. Osan asioista oppii parhaiten tekemällä, tästä hyvänä esimerkkinä mm. vangitsemiseen ja salaisiin pakkokeinoihin liittyvät harjoitukset ja luennot.

Koulutuksen RTJ-osioista sain eniten oppia käytännön tutkinnanjohtamisesta. Kenttätoiminnan johtamisessa eniten oppia antoivat yleisjohtamisen harjoitus ja koe. Muilta osin anti oli heikompaa. Yleisen johtamisen osalta varsinkin strategia- ja tulosjohtamisen kokonaisuus oli ala-arvoinen. Yleisen johtamisen opetusta arvioisin keskinkertaiseksi. Teoriatasolla asioita käytiin mutta niiden vieminen käytäntöön ja sen vaatimuksiin jäi vahvasti paitsioon.

Opetus oli hyvin käytännönläheistä ja teoriataustat jäivät liian usein käymättä riittävällä tasolla läpi. Tietysti tämä malli valmensi meitä suoraan valmiiksi päälystötehtäviin ja pitää lukea poliisihallinnonkin tahdotilaksi. Törmäsin tähän ”ongelmaan” myöhemmin jatko-opinnoista yliopistossa. Samasta aiheesta opetettiin (ei hyväksytty ”ahotointeja” esim. esitutkinta ja pakkokeinot, teoria edellä, joka olisi ollut erittäin tärkeää myös Poliisi YAMK koulutuksessa. Käytännön ja teorian parempi yhteensovittaminen olisi selkeä kehityskohta näin jälkepäin ajateltuna.

Erilaiset CASE -tapaukset eivät oikein toimi, koska jokainen tapaus on erilainen ja valitettavasti siinä vaiheessa kun se ”kentällä” tapahtunut case on pureksittu ja valmisteltu opetukseen, monet asiat siinä voivat olla jo vanhentuneita. Tehtävät, joissa joutui itse soveltamaan ja oikeasti miettimään asioita toimivat.

Operatiivista poliisitoimintaa koskevat opinnot olivat hyviä ja hyödyllisiä niin rtj:n kuin vhj:n puolella. Sen sijaan henkilöstöhallinnollista johtamista koskevissa opinnoissa oli paljon puutteita. Nykyisessä tehtävässäni yksikönjohtajana olen törmännyt useisiin asioihin, joista ei puhuttu tutkintokoulutuksessa mitään. Esim. VES asiat olisi pitänyt käsitellä paljon yksityiskohtaisemmin.

Parasta oli urakkapalkalla tekeminen ja etäviikot, eli jos ahkeroi ajoissa, pystyi lomailemaan. Parasta opetusta substanssisisällöllisesti tarjosi RT, heikommin menestyi VHT ja yleinen johtaminen oli aika loppupelistä merkityksetöntä jargonia, henkilöstöhallinnon opetus suorastaan floppasi. Virkamiesoikeutta olisi saanut olla enemmänkin. Kokonaisuus jäi silti plussan puolelle, verkostoitumisen lasken plussaksi ja kriittisen suhtautumisen oppiminen eri tietolähteisiin, elinikäisen oppimisen sisäistämisen sekä ennen kaikkea muistijälkiä siitä, mistä mikäkin tieto nopeasti löytyy, kun sitä tarvitsee.

Tietoisuuden lisääminen koko poliisintehtäväkentästä. Itsensä kehittäminen ja ammatillisen identiteetin parantaminen toimi hyvin. Konkreettisten taitojen opettelu haastavampaa kaikilla poliisintehtäväkentän alueilla.

Teoriaopetuksen soveltaminen samaan aikaan käytännössä päällystötehtävissä, jonka avulla sain monipuolisesti erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia tuotua esille.

Koulutuksen rakenne oli mielestäni selkeä. Rikostorjunnan sekä valvonta- ja hälytystoiminnan opetuksessa kaikki asiat olivat selkeästi yhdistettävissä työelämään.

Rikostutkinnan opetus oli laadukasta ja antoi valmiuksia toimia tutkinnanjohtajana. Kenttätoiminnan opetus jätti enemmän toivomisen varaa.

Itse olin erittäin motivoitunut opiskeluun ja kaikki tieto, mitä oli saatavissa, hyödynsin opiskeluissa. Jatkuva oppiminen on merkityksellisessä asemassa nykyaikana.

Pelkän teorian opettelu ilman soveltamista käytäntöön ei ollut toimivin oppimismalli.

RT-kokonaisuus oli looginen, kattava, järkevästi etenevä ja kokonaisuutena erittäin hyvä. VHT:n opetuskokonaisuus oli hajanainen. Yleisen johtamisen kokonaisuutta olisi syytä sitoa enemmän muuhun sisältöön ja sitä kautta tuoda näkyvämmäksi sen merkityksellisyys ja vaikuttavuus. Jäin kaipaamaan esimerkiksi kokeneen (hyvän) sektorijohtajan tuomaa kontekstia syistä ja seurauksista, ihmisten ja hyvän johtamisen merkityksestä jne. käytännön strategia- ja johtamistyön kokonaisuuteen. Omalla kohdalla tämän kyselyn arviointiin vaikuttaa varsin paljon jo edeltänyt pitkä kokemus esihenkilötehtävissä, harjaantumista johtamistehtäviin oli jo pitkältä ajalta.

Kaikki toimi erittäin hyvin. Olin todella motivoitunut opiskelemaan

Interagerande föreläsningar där det blev mycket diskussion fungerade bäst för mig. Speciellt om det var högt i tak och trygg miljö, dvs man behövde inte vara rädd att känna sig dum om man inte förstod. Att föreläsningarna genomfördes på ett språk man förstod var också A och O.

Bra föreläsning med konkreta övningar. Man borde öva sådana saker som man kommer att göra på framtiden.

Hela dagar i klassrummet där man bara lyssnade fungerade sämre. Dagar där bara en del var föreläsningar och resten självständigt arbete, diskussioner i grupp osv fungerade bättre. Jag hade önskat mera smågruppsdiskussioner, speciellt de dagar vi var på plats i Tammerfors. Föreläsningarna kunde ha varit på Teams/polycom i mycket större utsträckning med tanke på att så gott som alla har familj och liv på andra orter.

Ylipäänsä poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus koettiin henkilökohtaisesti hyödylliseksi ja omia uratoiveita palvelevaksi. Tutkinnon suorittaminen mahdollisti pääsyn päällystötehtäviin poliisissa sekä tuki menestymistä siinä (ks. taulukko 7).

Taulukko 7. **Mitä ajattelet suorittamasi poliisi (ylempi AMK)-
tutkinnon hyödyllisyydestä omalla kohdallasi?**

<p>Hyödytti minua täydellisesti. Sain täydellä palkalla opiskella ylemmän korkeakoulututkinnon ja työllistyin asiantuntijavirkaan heti valmistumisen jälkeen.</p>
<p>Tutkinto oli hyvä ja valmensi hyvin tulevia päällystötehtäviä silmällä pitäen. Käytännön asiat olivat sellaisia, joita ei muista koulutuksista voi saada. Siksi koen, että poliisin YAMK antaa parhaat valmiudet päällystötehtäviin.</p>
<p>Palveli hyvin tarkoitustaan. Joudun täydentämään joitain ammatillisen osaamisen osa-alueita organisaation ulkopuolisella koulutuksella.</p>
<p>Ilman tutkintoa en tekisi sitä työtä, mitä tällä hetkellä teen. En itse ole koskaan ollut kiinnostunut muista YAMK-tutkinnoista ja koska olen verraten laiska, niin ammattikorkeakoulumaailma sopii minulle yliopistomaailmaa paremmin. Ehkä joskus tulevaisuudessa saatan lukea itseni maisteriksi, mutta se vaatii huomattavasti enemmän kuin nykyinen koulutukseni.</p>
<p>Ehdoton päällystövirkaa ajatellen.</p>
<p>Kohdallani tutkinto oli merkityksellinen, koska se antoi aikaa ajatella mitä haluan tulevaisuudessa tehdä. Vuodet olivat kasvattavia juuri tästä näkökulmasta.</p>
<p>Erittäin hyödyllinen.</p>
<p>Erittäin hyödyllinen osa omaa uraani.</p>
<p>Tutkinnon suorittaminen oli hyödyllistä poliisin tehtäviä ajatellen, mutta välillä mietin, että oikein muihin tehtäviin siitä ei ole niin paljon tunnustettua hyötyä.</p>
<p>Tutkinto avasi moni ovia ja mahdollisuuksia edetä uralla sekä kehittyä sisäisen turvallisuuden ammattilaisena.</p>
<p>Minun kannaltani hyvä juttu, oli hyödyllinen. Olisin vielä turhautuneempi, jos en olisi kurssia käynyt. Nyt tehtäväni ovat edes sinne päin, mitä haluan tehdä.</p>

Erittäin paljon.
Erittäin hyödyllinen, loi huomattavasti lisää erilaisia mahdollisuuksia.
Tuotti lisäarvoa, mutta enemmän tukevana opetuksena yhdessä käytännön työn lisäksi. Olin kurssilla samaan aikaan lähes 1 1/2 vuotta kahden vuoden kurssista päällystötehtävissä.
Tutkinto oli omalta osaltani hyödyllinen ja mahdollisti omien suunnitelmieni mukaisen urakehityksen poliisihallinnossa.
Kokonaisuutena erittäin hyödyllinen. Olen saanut juuri sitä mitä halusinkin, eli toimin tällä hetkellä vakituksessa päällystövirassa ja vaikkakin työtehtäväni ovat muuttuneet vaativammiksi ja niitä on tullut lisää, on se myös ehdottomasti tuonut työhön mielekkyyttä ja mielenkiintoa.
Siitä ei ollut hyötyä, koska opinnoissa ei juurikaan tullut esille sellaisia käytännön asioita, joita työssä tarvitaan. Poikkeuksena on tutkinnan opetus, joka sekin jäi liian pintapuoliseksi.
Ilman kyseistä tutkintoa tuskin olisin nyt mielenkiintoisissa päällystötehtävissä.
Itse koen tutkinnon erittäin hyödylliseksi ja pystyn hyödyntämään koulutusta laaja-alaisissa tehtävissäni.
Erittäin hyödyllistä. Minulle esimiestehtäviä varten tämä koulutus oli juuri oikea.
Koulutus oli hyvä ja antoi valmiuksia moneen tehtävään. Valitettavasti työkiireen alla monet uljaat ajatukset ja ideat hautautuvat ”tulipalojen sammuttamisen” alle.
Varsin kohtuullisen hyödyllinen tutkinto. Antaa eväitä nykyiseen tehtävään sekä kehittymiseen.
Koulutuksella saa varmuudella päällystöviran. Siviilitutkinnolla urakehitys ei ole ihan niin nopeaa.
Erittäin hyödyllinen. Minusta on tullut aivan eri ihminen ja poliisi
Olen kokenut sen todella hyödylliseksi sekä siksi, että tutkinnon suorittamista arvostetaan että siksi, että se tarjoaa hyvät valmiudet tehtäviin.

Den har varit nyttig på många olika plan för den ger förberedelser för det mesta, även om man inte blir riktigt duktig på nått. Däremot har man förhållandevis god koll på allt som finns inom polisen vilket man märker att de som kommer utifrån inte har på samma sätt, även om de arbetat en lång tid som tex manskap. Utbildningen ger en bra bredd.

Jag har haft en stor nytta inom mitt arbete inom polisen. Jag har även försökt söka arbeten utanför förvaltningen utan större framgång.

Jag har en vanligt universitets examen så det är bra plus för min universitets examen när jag söker jobb.

Det gav mig en tredje stadiets utbildning vilket jag också var ute efter, men jag har inte sökt någon tjänst som motsvarar behörigheten.

3.2.3 Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyä koskevat arviot

Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet olivat lähes poikkeuksetta erittäin tyytyväisiä omaan koulutusvalintaansa (ks. taulukko 8), mutta lähestulkoon yhtä yksimielisiä siitä, että Poliisiammattikorkeakoulun tulisi vahvistaa tutkintoa koskevaa tietoisuutta. Tutkinnon tunnettavuutta pidettiin pikemmin heikkona kuin vahvana.

Tutkinto ei arvioiden mukaan tarjoa hyviä mahdollisuuksia hakeutua poliisihallinnon ulkopuolisiin tehtäviin, joskin antaa jonkinlaista etua sen itsensä piirissä verrattuna muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin. Arviot poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon arvostuksesta poliisihallinnon sisällä jakautuivat, mutta yleensä tutkintoa koettiin poliisissa arvostettavan.

Taulukko 8. **Arviot poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukyvästä (1=täysin eri mieltä... 5= täysin samaa mieltä) (45 vastaajaa).**

	keski-arvo	keskihajonta
Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hakeuduin poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen	4,6	0,7
Poliisiammattikorkeakoulun tulisi vahvistaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa koskevaa tietoisuutta	4,4	0,8
Uskon, että poliisi (ylempi AMK) -tutkinto antaa selkeää etua suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin, kun täytetään päällystötehtäviä poliisissa	4,2	1,2
Yleinen tietoisuus poliisi (ylempi AMK) -tutkinnosta on vähäistä – tutkintoa ei juuri tunneta	3,8	0,9
Poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa arvostetaan poliisi-hallinnossa	3,6	1,2
Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto tarjoaa hyvät mahdollisuudet hakeutua ylempää korkeakoulututkintoa edellyttäviin tehtäviin myös poliisihallinnon ulkopuolelle	2,8	1,0

Se, mikä vaikuttaa poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyyn työmarkkinoilla, on arvioiden valossa poliisihenkilöstön maine turvallisuusalan asiantuntijoina, poliisikoulutuksen yleinen arvostus, tutkinnon suorittaneiden menestyminen alan työtehtävissä sekä valintaprosessin vaativuus. Vähäisempi merkitys tässä suhteessa on Poliisiammattikorkeakoulu tutkimus- ja kehittämistoiminnan näkyvyydellä mediassa ja opiskelijoiden opinnäytetöillä (jonkin verran merkitystä) (ks. taulukko 9).

Taulukko 9. **Mikä arvioiden mukaan vaikuttaa poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyyn (1= ei ollenkaan merkitystä.... 5= erittäin paljon merkitystä).**

	keski-arvo	hajonta
Poliisihenkilöstön maine turvallisuusalan asiantuntijoina	3,9	1,0
Poliisikoulutuksen yleinen arvostus	3,9	0,9
Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden menestys poliisihallinnon tehtävissä	3,8	1,1
Opiskelijoiden valintaprosessin vaativuus poliisi (ylempi AMK) -tutkintoon	3,7	1,1
Poliisiammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoiminnan näkyvyys mediassa	3,1	1,1
Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto-opiskelijoiden sisäistä turvallisuutta palvelevat opinnäytetyöt	2,8	1,0

Muut maininnat koskivat mahdollisuutta opiskella etänä, palkkausta, sisällyttämistä nimitysperusteisiin ja tietoisuutta siitä, että kysymys on maisterintutkinnosta. Poliisiammattikorkeakoulun mahdollisuuksia lisätä poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon tunnettavuutta pohdittiin avoimissa vastauksissa (ks. taulukko 10). Tietoisuuden lisääminen poliisihallinnossa, yhteistyö muiden korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa, erityisten vahvuuksien jatkuva kehittäminen ja yleinen tasokkuus nousevat tässä esille.

Taulukko 10. **Miten Poliisiammattikorkeakoulu voisi edistää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon tunnettavuutta?**

<p>Jollakin tavalla markkinoida ja brändätä tutkinto siihen asemaan, joka sille kuuluu. On aliarvostettu tutkinto ja koska korkea kynnys hakeutua (mm. vaikea päästä), niin henkilöstö hakeutuu esim. Laureaan tms. opinahjoon, jonne pääsee todella helposti. Missään siviilipuolen tutkintokoulutuksessa ei testata soveltuvuutta psykologisilla testeillä. Poliisi (ylempi AMK) on uniikki koulutus ja pitäisi saada sille parempi arvostus.</p>
<p>Lisäämällä tavalla tai toisella poliisilaitosten tietoisuutta koulutuksesta. Surkeimmillaan siviilipuolen korkeakouluopinnot nostetaan nimitysmuutoksissa korkeammalle arvostuksen tasolle kuin poliisin oma YAMK.</p>
<p>Tietoisuuden lisääminen ja promoaminen. Opiskelun aikana monipuolisempi yhteistyö oman organisaation ulkopuolelle.</p>
<p>Poliisilaitoksissa on edelleen voimissaan käsitys päällystökurssista, eikä ainakaan kaikkialla tiedosteta, että nykymuotoinen tutkinto on ylempi korkeakoulututkinto. Poliisin YAMK-tutkinnon vaatimustaso ei tule laskea tulevaisuudessa eikä opiskelijoita valita kevyemmin perustein tulevaisuudessakaan. Poliisin YAMK -tutkintoa voisi kilpailumielessä verrata esim. Laurean ”vastaavaan” turvallisuusalan YAMK-tutkintoon ainakin oman hallinnon sisällä nykyistä enemmän. Tilannehan on se, että poliisi YAMK-hakuprosessiin kuuluu paljon muutakin kuin pelkkä teoriakoe ja vuosittain opiskelijoita valmistuu vain luokallinen, kun taas muista korkeakouluista huomattavasti enemmän. Lisäksi poliisi YAMK antaa suoraan valmiudet toimia poliisin päällystötehtävissä eikä esimerkiksi yleisjohtajatutkintoa tarvitse suorittaa erikseen ja myös POV-asiat tulisi olla hallussa poliisin oman koulutuksen käyneillä. Ulkopuolelta tulevat joutuvat suorittamaan lisäopintoja ja perehtymään asioihin työn ohessa.</p>
<p>POLAMKin pitäisi pyrkiä muuttamaan kelpoisuuskriteereitä päällystövirkoihin siten, että oman tutkinnon suorittaneet ovat selkeästi etusijalla. Nyt jopa kandidit ajavat ohi valintapäätöksissä. Eli tätä ylempää korkeakoulututkintoa ei nähdä mitenkään etusijaisena edes alempiin (yliopistoissa suoritettuihin) korkeakoulututkintoihin nähden.</p>

Sisäinen viestintä ja opintosuunnitelman parempi esilletuominen valtakunnallisesti esim. muiden korkeakoulujen suuntaan.

Pitäisi korostaa, että tutkintoon kuuluu nimenomaan johtamisen opettamista. Jos katsoo HOPSia niin aika monen aiheen lopussa on ”-johtaminen”. Ehkä pitäisi markkinoida jotenkin siihen suuntaan, että tutkinto tuottaa nimenomaan esimiehiä, jotka etenkin jonkin aikaa oltuaan johtotehtävissä poliisissa, ovat melkoisessa paineessa testattuja. Esim. sodan jälkeen monista sotilasjohtajista tuli liike-elämään tai muualle valtionpalvelukseen erinomaisia johtajia. Eihän tämä suoraan verrannollista sotaan ole, mutta kovalla henkilökohtaisella vastuulla teet lyhyessä ajassa päätöksiä ja linjauksia esim. yleisjohdossa, jotka vaikuttavat ihmisten henkeen ja terveyteen. En tiedä miten esim. liike-elämässä vastaavan paineen saisi aikaan, jossa vastaavan päätöksentekoon uskaltavaksi ja kykeneväksi johtajaksi voisi kasvaa. Henkilöstöjohtamisen opit olivat mielestäni sellaisia, joista varmaan monessa paikassa voitaisiin ottaa oppia.

Tutkinnosta olisi syytä puhua/ keskustella poliisiyksiköiden päällystövirkkoja rekrytoiville tahoille. eivät tunne koulutuksen sisältöä. Esim. Sisussa tutkinnon arvostus vähäistä, arvostetaan enemmän yliopistotutkintoja. Em. Tietämättömyys tutkinnon sisällöstä on varmaankin juurisyy tähän.

Palkkaamalla omiin virkoihin ensisijaisesti oman koulutuspolun käyneitä. Ei toteudu nykyisellään kovinkaan hyvin, ainakaan täällä etelässä.

Rajatut kelpoisuudet tiettyihin tehtäviin. Etusijan antaminen virkahauissa / tehtävämääräyksissä. Riittävä päällystöhenkilöstömäärä - houkuttelevuus ko. tehtäviin.

Tunnettavuuden lisääminen.

Mielestäni Poliisiammattikorkeakoulun nettisivustoilla on tutkinnosta kerrottu varsin hyvin. Poliisilaitosten tietoisuus tutkinnosta on varmasti parantunut, mutta tietynlaisella ”markkinoinnilla” voitaisiin tietoisuutta parantaa edelleen. Myös ON -töiden hyödyntämisen mahdollisuuden korostaminen voisi lisätä arvostusta poliisilaitoksissa.

Kehittämällä opetushenkilöstön palkkaamista siten, että varsinkin ns. substanssiaineiden (YJ/TJ) opettajat palkattaisiin vain määräajaksi ilman mahdollisuutta jatkoon ja palkka olisi vähintään 50% korkeampi kuin varsinaisissa päällystätehtävissä poliisilaitoksilla työskentelevien palkka. Näin varmistettaisiin valtakunnan parhaiden osaajien hakeutuminen opetustehtäviin, henkilöstön osaamisen ajantasaisuus ja siten edistettäisiin parhaalla mahdollisella opetuksella ja sen tuomilla valmiuksilla YAMK-tutkinnon arvostusta.

Poliisiammattikorkeakoulu voisi järjestää poliisilaitosten johdolle ja viiryt-kumppaneille ja muille sidosryhmille infoa koulutuksesta (mm. sisältö, vaativuus).

Tutkintokoulutus on pidettävä erittäin asiasisältöisenä ja haluttuna koulutuksena. Yliopisto on arvostettu, joten samantasoista opetusta. Pelkkä ”palkka” koulutuksen aikana ei saa olla pelkkä hakeutumisen syy. Pääsykokeet oltava riittävän vaativat. Koulutuksen päätös tulee olla arvostettu ja hieno tilaisuus.

Laitoksille tulisi avata enemmän mitä kaikkea se sisältää, mm. budjettisuunnittelua jne. jotta rekrytoivilla henkilöillä olisi oikea tietoisuus tutkinnon antamasta selkeästä edusta muihin tutkintoihin verrattuna.

Huolehtimalla, että tutkinto on aidosti enemmän kuin vanhamuotoinen päällystökoulutus. Johtajuusopintojen laajuus ja laadukkuus tulisi turvata.

Tiedottamalla tutkinnosta, kehittämällä opinnäytetöiden näkyvyyttä

Många har fortfarande svårt att ta in vad som krävs av ett befäl idag och på därigenom varför en gedigen och grundlig utbildning är så viktig. Det används begrepp som kunskapsbaserad polisverksamhet men det har ännu inte bevisats och förankrats vad det innebär, vare sig för personal eller allmänhet. Den kompetens som sitter i rollen drunknar därmed i de vanliga diskussionerna om för lite resurser mm.

Enligt min uppfattning uppskattas examen inom förvaltningen, utanför förvaltningen ger examen ingen större beredskap att framgångsrikt sköta uppgifter, men syftet är väl inte heller att utbilda personal för att lämna organisationen.

Tydligt samarbete med andra skolningsanstalter, försvarshögskolan och universitet med tangerande ämneslinjer, så som inom kriminologi, juridik, unerrettälse, analys etc. I bästa fall möjlighet att avlägga studiepoängsmoduler från dessa anstalter. Själv hade jag önskat möjlighet att kunna delta i Jväs kyläs underrettelse och analys hanterings grunder (ca 10–15 studiepoäng).

Samarbete med andra universiteter.

Profilera utbildningen mera som en ledarskapsutbildning.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet suosittelivat suorittamaansa tutkintokoulutusta henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita toimimaan esihenkilöinä, ottamaan vastuuta ja vastaamaan myös hallinnollisista töistä, oppimaan, kehittämään osaamistaan ja kehittymään asiantuntijoina (ks. taulukko 11).

Taulukko 11. **Kenelle suosittelisi hakeutumista poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen ja miksi?**

Kaikille, jotka ovat kiinnostuneita itsensä ja organisaation kehittämisestä. Sekä toki kiinnostus esimiestyöhön olisi myös hyvä.

Aito kiinnostus haastaviin tehtäviin ja itsensä kehittämiseen. Suhteessa työmäärän ja vastuun kasvu verrattuna muihin vk ja yk tason tehtäviin on niin huomattava ettei pelkkä raha sitä kompensoi ellei itse työ tunnu merkitykselliseltä.

Johtamisesta ja esimiestyöstä kiinnostuneille henkilöille, jotka haluavat toimia poliisin operatiivisissa tehtävissä kentällä tai tutkinnassa. Koulutus antaa hyvät valmiudet suoriutua molemmilla sektoreilla. Itse pidän vahvuutena sitä, että henkilö on suorittanut alipääallystööpinnot ja toiminut niissä tehtävissä ennen YAMK-tutkintoon hakeutumista ja valikoitumista, koska tuo tutkinto ja siinä tehtävässä toimiminen kehittävät ihmisten johtamisen taitoa.

Niille, jotka eivät pelkää stressiä ja hallinnollisia töitä. Jos haluaa tutkita rikoksia, niin pääallystötutkintoa ei kannata suorittaa.

Kaikille, joilla on näkemystä ja haluavat kantaa vastuuta työelämässä. Koulutus antaa mahdollisuuden saada uudenlaista näkemystä työelämästä ja omasta roolista siinä.
Kaikille.
Ennalta kartoitetuille potentiaalia omaaville ja lähtokohtaisesti johtamisesta kiinnostuneille henkilöille.
Johtamisesta kiinnostuneille ja siihen kykeneville.
Viisaille ja älykkäille poliisimiehille, joilla ei ole kusta päässä jo valmiiksi. Eli tilannetajua ja tunneälyä täytyy löytyä myös, että pärjää vaikeissa henkilöstöhallinnollisissa ja muissa haastavissa tilanteissa. Eikä vain oman edun, uran, palkan ja tittelin tavoittelua muitten kustannuksella. Pään pitää kestää myös keskivertopoliisia paremmin, täytyy löytyä kykyä tehdä päätöksiä ja kantaa niistä myöskin vastuu. Ja ennen kaikkea täytyy jaksaa helvetillistä työkuormaa.
Ainakin kaikille niille, joilla halua toimia esimies/päällystötehtävissä poliisihallinnossa. Johtamiskoulutus hyvää ja kohdentuu poliisihallintoon.
Suosittelen hakeutumista tutkintokoulutukseen sellaisille henkilöille, jotka haluavat toimia hallinnon operatiiviseen toimintaan liittyvissä esimies- tai asiantuntijatehtävissä. Tutkinto on mielestäni onnistunut työelämälähtöisyydessään ja antaa tällaisiin tehtäviin hyvät valmiudet.
Kaikille, jotka ovat kiinnostuneita itsensä ja oman ammattitaitonsa kehittämistä ja joilla on jo kokemusta esimiestehtävistä.
Sellaisille, joilla ei ole realistisia mahdollisuuksia suorittaa yliopistoissa oikeustieteellisiä tutkintoja.
Kaikille niille, jotka haluavat kehittää itseään ja suunnittelevan mielenkiintoista poliisiuraa itselleen.
Hakeutumista suosittelisin sellaiselle henkilölle, joka on valmis ja halukas kehittämään itseään kokonaisvaltaisesti. Ennen koulutusta on syytä omata kohtalainen työkokemus, koska se auttaa hahmottamaan asioita. Motivoituneisuus, soveltuvuus ovat tärkeitä asioita.
Kaikille poliisihallinnossa työskenteleville, jotka haluavat päällekkäisiin. Antaa pätevyden juuri komisarion tehtävään.

<p>Ensisijaisesti työntekijöille, joilla on vähintään 10 vuotta kokemusta poliisihallinnosta. Mitä useammalta sektorilta tuo kokemus on, sen parempi. Ensisijaisesti suosittelen ryhmänjohtajille ja varsinkin heille</p>
<p>Kaikille päällystötehtävistä kiinnostuneille, jotka haluavan muutaman vuoden loman omista töistään ja ovat sitoutuneet poliisiorganisaatioon.</p>
<p>Kaikille itsensä kehittämisestä kiinnostuneille, jotka samalla omaavat halun johtaa ja kehittää poliisitoimintaa.</p>
<p>Motivoituneille</p>
<p>Till de som känner en stolthet över att gå hela vägen inom ett och samma yrke och som vill ha god kännedom om bredden inom polisverksamheten.</p>
<p>Personer som är intresserade av att jobba som befäl. Det är i praktiken inom dessa uppgifters rekrytering man är konkurrenskraftig.</p>
<p>Jag rekommenderar åt alla att söka sig till befälstudierna. Man får lön hela tiden och man lär sig mera. Det som har små barn har haft svårt att söka sig till befälstudierna på grund av närvaro studier men kanske korona ändrare verksamheten så att man kan studera hemifrån bättre?</p>
<p>De som på riktigt är intresserade av vardaglig ledning i Polisrättningarna. Är man intresserad av förvaltning eller stabsuppgifter eller motsvarande har man säkert mer nytta av en civil utbildning.</p>

Johonkin muuhun ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutusreitti sopii vastanneiden mielestä joihinkin asiantuntijatehtäviin poliisissa tai henkilöille, joita kiinnostaa mahdollisuus työllistyä poliisihallinnon ulkopuolelle, jotka haluavat opiskella asuinpaikkakunnallaan ja tehdä opintoja omaan tahtiinsa (ks. taulukko 12).

Taulukko 12. **Kenelle suosittelisi hakeutumista johonkin muuhun ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen ja miksi?**

<p>Jos työtehtävät ovat tavanomaisesta poliisin päällystötehtävästä (mm. tutkinnanjohtaja tai yleisjohtaja) poikkeavia, voisi muu koulutus (esim. oikeustiede, turvallisuus ja strateginen analyysi) olla hyödyllisempi.</p>
<p>Asiantuntijatehtävistä kiinnostuneille ilman alaisia (karrikoiden). Poliisin APEOP tai YAMK ei automaattisesti tee kenestäkään hyvää esimiestä tai muun tutkinnon suorittaneet eivät automaattisesti ole huonoja esimiehiä, mutta esimerkiksi oikeudellisissa asiantuntijatehtävissä tulee edelleen painottaa OTK ja OTM -tutkintoja poliisin tutkintojen edelle, jotka antavat ainoastaan tiettyjä valmiuksia noissa tehtävissä toimimiseen. Niin ikään viestintään ja talouteen liittyvät tehtävät jättäisin ”oikeille ammattilaisille” ja poliisin työn poliiseille. Kuten edellä jo ilmaisin, operatiivisissa poliisin tehtävissä tulee painottaa poliisihallinnon omaa koulutusta.</p>
<p>Jos haluaa paremmat mahdollisuudet työllistyä päällystöön, niin muiden koulutusten kautta.</p>
<p>Henkilöt, jotka haluavat edetä opinnoissa omaan tahtiin, eivätkä kestä poliisin yamk-tutkinnon osittaista joutokäyntiä.</p>
<p>Kaikille.</p>
<p>Kaikille. Omat kokemukset yliopistomaailmasta HTM-jatko-opinnoista YAMK:n jälkeen ovat erittäin positiiviset. Nämä kaksi yhdessä syventävät osaamista todella paljon.</p>
<p>Joillekin erityisasiantuntijoiksi haluaville/suuntautuville.</p>
<p>Niille, joilla on aikaa ja motivaatiota suorittaa ne omalla ajallaan. Jos lupää löytä ja em. kriteerit täytyvät niin sitten oikis kuitenkin, antaa paremmat yleisvalmiudet muihinkin tehtäviin.</p>
<p>Yhdistelmä siviilitutkinto + poliisin YAMK on merkittävä etu. Oman osaamisen ja nykymaailman vaatimusten osalta.</p>
<p>Esim. asiantuntijatehtäviin pyrkiville esim. analyysi</p>

Sellaisille henkilöille, jotka haluavat vaihtaa alaa jonnekin muualle tai joilla on kiinnostusta hakeutua esim. oikeusyksiköihin, jolloin oikeustieteellinen ala voisi olla suotava. Muutoin en kenellekään, koska poliisin oma koulutus tarjoaa varsin hyvät tai jopa parhaat valmiudet päällystötehtäviin poliisissa. Poliisin oman koulutuksen tärkeänä lisäarvona näen myös sen, että poliisin omiin koulutuksiin hakeutuvien, niin APT kuin YAMK opiskelijoiden osalta, henkilöiden soveltuvuutta esimiestehtäviin on myös arvioitu jo koulutukseen hakeutuessa toisin kuin käsittääkseni miltei missä tahansa muussa ylemmässä korkeakoulututkinnossa.

Kaikille, keitä opiskelu kiinnostaa

Suosittelisin hakeutumaan muuhun kuin POLYAMK-tutkintoon sellaiselle henkilölle, joka haluaa tietoja taitoja syventää ns. kapeammalla sektorilla.

Ensisijaisesti suosittelun YAMK-tutkintoa henkilölle, joka haluaa toimia poliisihallinnossa esimiehenä. Koulutus on tähän räätälöity ja opetus suunnattu tätä työtä silmällä pitäen.

Jos haluaa työskennellä muualla tulevaisuudessa, suosittelen muuta koulutusta. En osaa vielä nähdä tämän koulutuksen arvostusta hallinnon ulkopuolella.

En kenellekään, parhaimmat valmiudet päällystötehtäviin antaa hallinnon oma koulutus.

Heille, jotka varmuudella pääsisivät poliisin omaan koulutukseen, suosittelen ehdottomasti hakeutumaan oikeustieteellisten tai hallintotieteellisten opintojen pariin. Näillä opinnoilla voi tulevaisuudessa tehdä muuta kuin poliisitöitä toisin kuin Poliisin YAMK-opinnoilla.

Till de som vill specialisera sig inom ett specifikt område.

De som vill ha en examen som ger möjligheter att arbeta utanför polisen. Men den kostnaden, att man inte är en lika stark sökande till befälstjänster.

Till de som inte kan studera på plats. Andra skolar ger också bättre möjligheter att jobba utanför polisen.

Är man intresserad av förvaltning eller stabsuppgifter eller motsvarande har man säkert mer nytta av en civil utbildning, typ offentlig förvaltning, juridik, statsvetenskap eller offentligt ledarskap.

3.2.4 Poliisihallinnon koettu kyky hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon tuomaa asiantuntijuutta ja osaamista

Koulutus parhaimmillaan luo uutta toimintakapasiteettia sekä sen käyttöä tukevaa ammatillista identiteettiä. Muutos tarkoittaa lähinnä potentiaalin kasvua.

Koulutuksen vaikuttavuuden kannalta ratkaisevaa on tällöin työorganisaatioiden löytää väyliä ja muotoja, joissa tuo potentiaali voi todentua tavoilla, jotka palvelevat tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan tarkoituksen täyttämistä. Tutkinnon suorittaneen näkökulmasta kysymys on mahdollisuuksista todentaa omaa asiantuntemustaan ja ammatillista osaamistaan, mutta myös mahdollisuuksista edelleen vahvistaa omaa osaamista työssään.

Tähän arviointitutkimukseen osallistuneet kokivat oman työnsä osaamistaan haastavaksi ja tarjoavan kokoaikaisesti mahdollisuuksia oppia uutta sekä hyödyntää tutkintokoulutuksessa opittua. Samalla kuitenkin usein koettiin, ettei oma potentiaali kokonaisuudessa tule työssä hyödynnettyksi vaan potentiaalia jää käyttämättä.

Tuo potentiaali nähtiin kuitenkin jonakin sellaisena, josta olisi palvelemaan juuri poliisihallintoa. Tämä heijastuu arvioissa, ettei poliisihallinto kaikissa tapauksissa kykene täysimääräisesti ja alusta saakka ottamaan tuota kapasiteettia edistämään toiminnan tarkoitusta (ks. taulukko 13).

Yksi mahdollinen pullonkaula poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuteen voikin syntyä siinä vaiheessa, kun olennaista olisi osoittaa valmistuneille työtehtäviä, joissa he pääsevät hyödyntämään opittua ja edelleen kehittymään uudessa roolissaan. Siihen, mitä tätä hankaloittavat ja pidäkkeiksi nähdyt tekijät käytännössä ovat ja missä määrin tai miltä osin ne ovat jotakin, joka olisi poistettavissa tai muuten ohitettavissa, ei tästä arvioinnista ole vastaamaan.

Taulukko 13. **Asiantuntijuuden ja ammatillisen osaamisen vaikuttavuus poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden arvioiden mukaan (1= täysin eri mieltä... 5= täysin samaa mieltä) (vastauksia 44).**

	keski-arvo	keski-hajonta
Työni haastaa osaamiseni joka päivä ja tarjoaa koko-aikaisesti mahdollisuuksia uuden oppimiseen	4,0	0,8
Työni tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon antamaa osaamista	4,0	0,9
Työssäni on runsaasti erilaisia osaamiseni monipuolista ja laaja- alaista käyttöä rajoittavia pidäkkeitä – minulla olisi potentiaalia enempäänkin	3,0	1,0
Oma potentiaalini tulisi todennäköisesti paremmin hyödynnetyksi poliisihallinnon ulkopuolella	2,8	1,1
Poliisihallinto osaa hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden potentiaalia täysimääräisesti ja alusta saakka	2,7	1,1

Avoimella kysymyksellä kartoitettiin valmistuneiden näkemystä siitä, millä tavoin poliisihallinto voisi hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta valmistuneiden koko potentiaalin nykyistä paremmin (ks. taulukko 14). Ehdotusten yleissuuntana on poliisiorganisaation kehittäminen asiantuntijaorganisaationa, joka monipuolisesti kykenee tukemaan asiantuntemuksen ja osaamisen kehittymistä henkilön asemasta riippumatta ja on tästä myös kiinnostunut.

Taulukko 14. **Miten poliisihallinto voisi hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta valmistuneiden koko potentiaalin nykyistä paremmin?**⁴

Osoittaa valmistuneille koulutusta vastaavia tehtäviä ja kannustaa enemmän työkiertoihin.
Yleisesti voisin todeta, että koulutukseen valikoitujen uraa tulisi arvioida koulutuksen alusta saakka nykyistä paremmin. Koulutuksen aloittaville voitaisiin muodostaa esimerkiksi oma vaatavuustasonsa palkkataulukoon ja opintojen / komennuksen ulkopuolisena aikana suoritettaisiin jo sellaisia virkatehtäviä, joista olisi hyötyä tulevaisuudessa. Tehtävät voisivat olla vaativampia koulutuksen edetessä. Tällä tavoin YAMK-koulutuksen käyneet saataisiin sitoutumaan poliisilaitoksen tehtäviin alusta saakka ja myös poliisilaitos työnantajana pystyisi paremmin arvioimaan henkilöiden soveltumista eri tehtäviin ja räätälöimään työnkuvia sekä tehtäviä nykyistä paremmin. Tällä hetkellä opintojen aikana koulutuksessa olevia ei juurikaan saa tukea opinnoissaan poliisilaitoksen puolelta ja valmistumisen jälkeenkin henkilöt hakeutuvat avoimena oleviin tehtäviin, vaikka heidän ominaisuutensa saattaisivat sopia paremmin johonkin toiseen tehtävään. Tässä työnantaja hukkaa merkittävästi jo olemassa olevaa potentiaalia, vaikka yleensä henkilöt kehittyvätkin omassa tehtävässään.
Etusija nimityksissä, jotta saadaan kalliilla koulutetut virkamiehet koulutusta vastaaviin töihin.
Luulen hallinnon hyödyntävän niiden henkilöiden osalta, joilla on potentiaalia.
Valmis urapolkusuunnittelu laitosten kanssa.
Kaikki työaikojen ja lomien ym. kuittaukset pois esim. sihteerien tehtäväksi ja itse vain tarkastaisi nopeasti että ne ovat ok. Nyt tällaiseen menee aivan älyttömästi aikaa ja se aika on pois johtamisesta ja toiminnan kehittämisestä. Lisäksi pitäisi tunnistaa tämän tutkinnon edut muihin tutkintoihin verrattuna poliisin työssä.

⁴ Lomakkeessa vastauksen minimipituudeksi oli jäänyt 1000 merkkiä. Moni vastaaja olikin täyttänyt avoimen vastauskentän erinäisillä merkeillä, jotka tässä on leikattu pois. Pahoitteluni tästä virheestä.

Urapolku-ajattelulla. Kaikilla poliisilaitoksilla tulisi ottaa käyttöön malli, jossa YAMK-koulutukseen valitun ja sitä suorittavan henkilön toimenkuva ja työtehtäviä muokattaisiin ja suunniteltaisiin rinta rinnan koulutuksen kanssa siten, että myös kulloisetkin työtehtävät tukevat opintojen eri vaiheita ja optimaalisessa tilanteessa koulutuksesta valmistuva voi heti siirtyä hoitamaan vaativampia tehtäviä suunnitelman mukaisesti. Poliisilaitoksissa voitaisiin siis heti koulutuksen alkaessa tehdä jokaiselle koulutukseen valitulle oma henkilökohtainen urasuunnitelman hetkisten sekä työnantajan että työntekijän tarpeiden mukaisesti. Avautuvia virkoja voitaisiin jo ennakkollisesti suunnitella täytettävän koulutuksessa olevilla henkilöillä jo koulutuksen kestäessä paremmin sen sijaan, että paikkoihin tulee valituksi ”ties minkälaisella” AMK-tutkinnolla muodollisen pätevyyden saavuttaneita henkilöitä, joiden kykyä toimia esimiestehtävissä ei kenties ole poliisihallinnossa koskaan mitenkään arvioitu tai pahimmassa tapauksessa heitä ei poliisihallinnon omiin koulutuksiin ole kelpuutettu juuri kykyjen puutteensa vuoksi. Sen sijaan kykynsä jo osoittaneet hallinnon sisäiseen koulutukseen valitut henkilöt ovat lähtökohtaisesti muodollisesti päteviä päällystövirkoihin jo YAMK-koulutuksen kestäessä ja ottaen huomioon hallinnon taloudellisen panostuksen heidän koulutukseensa näkisin, että olisi järkevää kaikin puolin suosia heidän valitsemistaan päällystötehtäviin jopa koulutuksen aikana....

Tunnettavuus koulutuksesta lisää hyödyntämisen mahdollisuutta. YAMK:n suorittaneilla on hyvät, tuoreet tiedot ja taidot hyödynnettävissä koulutuksesta valmistumisen jälkeen. Koulutuksen suorittaneita voidaan hyödyntää laaja-alaisesti moniin erilaisiin tehtäviin. Kun tietoa on koulutuksen kattavuudesta, hyödynnettävyydenkin parane. Tärkeää olisi saada tuoreet opit, taidot hyödynnettäväksi jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa opintojen suorittamisen jälkeen. Myös jatkokoulutus tulee huomioida ja kehittyminen. Ns. Polamkin infoissa olisi hyvä käydä laajasti lävitse kokonaisuus, minkälaiset valmiudet opiskelijat saavat koulutuksesta ja sisältöä tulisi myös avata verraten siihen missä ko. tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää mahdollisimman kattavasti. Koulutus tarjoaa laaja-alaiset tiedot ja taidot useaan poliisihallinnon tehtäviin, niin asiantuntijana, kuin johtajana toimimiseen. Itse näen, että koulutus on erittäin laaja ja monella opiskelijalla on hyvät valmiudet toimia mita erilaisimmissa tehtävissä.

Kiire ja työtehtävien paljous aiheuttaa sen, että kehittämistyötä ja vastaavaa ei ehdi tekemään ja sen vuoksi tuntuu, että potentiaaliani ei kokonaan hyödynnetä. Toki melkein joka päivä tulee uusia asioita eteen, joten sitten taas osaamistani haastetaan joka päivä. Poliisihallinnon ulkopuolella pääsisi paremmin kehittämään toimintaa ja keskittymään yhden asian asiantuntijuuteen, joten siinä mielessä siellä pääsisi varmasti omaa potentiaaliaan paremmin hyödyntämään siellä. Koska tutkinto ja sen sisältö ei ole tunnettu, ei sen käyneiden potentiaalikaan osata hyvin hyödyntää.

Kertakaikkisesti päällystää on vain liian vähän. Hallinnolliset tehtävät vievät niin paljon työaika, ettei muuhun tahdo enää jäädä. Isot henkilöstöhallinnolliset yksiköt ovat haastavia ja työllistäviä.

Poliisin tehtävissä tulisi painottaa johtamiskoulutusta, mikä luontevasti tukisi poliisin omien tutkintojen painoarvoa. Johtamisen ja hyvän henkilöstöjohtamisen vaatimukset ovat muuttuneet viime vuosina paljon ja myös hallinnon rekrytoinneissa näihin tulisi kiinnittää painotetusti huomiota hakuvaatimusten tekstien lisäksi myös käytännön tasolla. Opintopolun suunnittelun tulisi myös lähettävässä poliisilaitoksessa olla aktiivista, jotta henkilö sitoutettaisiin myös tuleviin tehtäviinsä - olennainen vaikuttamisen keino ehkäistäessä koulutuksen valumista siviilimarkkinoille. Opintojen aikaisten työjaksojen tehtävät ovat tässä merkittävässä roolissa. Opintoja vastaavan tason tehtävät myös opintojen aikaisilla työjaksoilla ovat omiaan tuomaan myös vertailupohjaa ja käytännön kokemuksia opintojen ja opinnoissa muodostuvan ammatin hallinnan ja identiteetin kehittymiseen muutoinkin kuin vain johtamisharjoittelun muutamien viikkojen myötä. Opiskelijoista olisi näin parhaimmillaan saatavissa myös resurssihyötyä ja/tai toiminnan kehittämiseen liittyviin projekteihin apua/tukea.

Opinnäytetöitä hyödyntämällä siten, etteivät ne jäisi vain hyllyyn pölyyntymään. Verkostojen luominen ja niiden käyttäminen myös valmistumisen jälkeen.

Genom att skapa ett inkluderande klimat kring dem som kommer ut. Ofta har man fått höra att det inte spelar så stor roll att man kommer som befäl, man är längst ner på pinnen i alla fall och har ingen möjlighet att påverka. Istället blir det en plats där man får mer ansvar inom trängre ramar men utan den givande känslan av att få vara mitt i smeten när det händer.

Det kan hända att det inom den finska förvaltningen finns en bättre sammanhållning men som svenskspråkig har jag inte lyckats ta del av den. På något sätt känns det lite sorgligt att man skall utbildas till expert på något för att sedan sättas åt sidan. Jag skulle gärna se någon form av mentorssystem där gamla erfarenheter blandades med nya kunskaper. På så sätt skulle man bättre kunna ta tillvara bägge världar och glappen mellan generationerna skulle inte behöva bli så stora. Sen skulle jag önska fler fortbildningar i hur man har bemött olika utmaningar, och då inte bara rent operativa utan även personaladministrativa och ekonomiska. Det känns som att man skulle ha mycket att lära av varandra som nu inte tas tillvara.

Grundsakerna i skick. Skolan skall kunna fullt kompensera den förberedande arbetsitiden, resetiden, övernattnings och föreläsningens arvode, i full samförstånd med polisinnrättningarna. Det kan inte fungera så, att den som föreläser hamnar jobba extra på egentid, med knappa ersättningar för resandet och arbetstiden. Kompensationen borde ses som en ickefråga som är självklar då skolan ber om en föreläsning av någon. Ingen kommer ändå att tjäna på det ekonomiskt, men i inga fall får det bli en kostnad eller börda för föreläsaren, då kommer intresset fortsättningsvis vara lågt. Professionell och trovärdig utbildning kan inte grunda sig på Goodwill.

I överlag det finns ganska lite befältjänster vid inrättningarna och det finns lite spelrum där. Om det skulle finnas mera resurser skulle man kunna skapa olika tjänster som skulle hjälpa och stöda verksamhet. I andra myndigheter finns det många tjänster som sakunnig (asiantuntija). Inom polisen man måste vara förman och sakkunnig och personalansvarig med mera samtidigt. Genom att dela arbetsbördan bättre skulle man kunna utnyttja potentialen bättre. Man skulle kunna utnyttja potentialen bättre genom att planera framtida karriäsen med studerande bättre vid inrättningarna. Om alla har bara några få alternativ att välja eller vänta eller flytta till annan stad blir man lätt intresserad av andra arbetsplatser. Polisen har egentligen ganska lite att erbjuda om man tänker lite bredare. Väldigt mycket ansvar utan någon större fördel. Andra myndigheter har bättre möjligheter till distansarbete, lättare att välja när man har semester osv. Det känns att polisen ligger lite efter allmänna utveckling inom arbetsmarknaden.

Uppskatta utbildningen mera och erbjuda personerna uppgifter de är intresserade av och har kunskap om.

4 Yhteenveto

4.1 Arviointiasetelma

Koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnille on lähtökohtaisesti tarjolla erilaisia vaikuttavuuden kriteereitä, kuten esimerkiksi oppimistulokset, koulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, työllistyminen koulutusta vastaaviin tehtäviin, niiden tehtävien tai ammatin hallinta, organisaatioiden kyky saavuttaa omat tavoitteensa, kansallinen kilpailukyky tai yhteiskunnassa tavoiteltu kehitys yleensä. Kuitenkin mitä kauemmas tullaan varsinaisesta koulutuksesta ajallisesti ja asiallisesti, sitä enemmän vaikuttavuus kehkeyty monien eri tekijöiden myötävaikutuksen tuloksena. Vaikka edelleen merkittävä osa tuosta vaikuttavuudesta voidaan mahdollisesti säilyttää koulutukselle, oppimiselle ja osaamisen kasvulle, tuota osaamista on vaikeampi yksilöidä ja yhdistää mihinkään yksittäiseen koulutukseen, jonka vaikuttavuutta yleensä pyritään arvioimaan. Inhimillisen toiminnan vaikuttavuus syntyy yksittäisten henkilöiden osaamisista, mutta myös tavoista, joilla ne kytkeytyvät toinen toisiinsa ja muuntuvat näin organisoiduiksi toimintakapasiteeteiksi. Vaikuttavuus on myös tulosta tällaisista rakenteista ja niiden kehittymisestä, ylläpidosta ja edelleen kehittämisestä.

Tässä vaikuttavuusarvioinnissa arvioinnin tarkoitus näyttäytyi vaikuttavuuden vahvistamisena. Ideaalitulanteessa käytettävissä olisi selkeä, yleisesti ymmärretty ja mitattavissa oleva vaikuttavuuden kriteeri, kattava tietämys vaikuttavuuden prosessista, josta olisi osoittamaan millä tavalla prosessitekijät ovat yhteydessä vaihteluun tuossa kriteerissä ja kyky vaikuttaa tuohon prosessiin kokonaisuudessaan tai sen yksittäisiin tekijöihin tavoilla, joista olisi vahvistamaan koulutuksen vaikuttavuutta. Käytännössä tästä ideaalista jäädään kauas kaikissa edellä mainituissa suhteissa.

Kun koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan oppilaitoksen itsensä taholta, ensisijaisen kiinnostuksen tulisi kohdistua arviointitietoon, josta on edistämään vaikuttavuuden vahvistamista. Jos sitä taas arvioidaan rahoittajan näkökulmasta, kiinnostus kohdistuu ensisijaisesti siihen, olisiko vastaava vaikuttavuus saatavissa edullisemmin investoimalla johonkin muuhun toimintaan. Kysymys siitä, mikä on koulutuksen vaikuttavuus, tarkoittaa tällöin suhteellista vaikuttavuutta muihin mahdollisiin investointikohteisiin verrattuna. Tällöin

on olennaista tuntea vaikuttavuus sellaisenaan, ei niinkään ymmärtää paremmin, miten tuota vaikuttavuutta voidaan vahvistaa entisestään tai miksi se mahdollisesti on vähemmän kuin mitä se lähtökohtaisesti voisi olla.

Kun koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan vaikuttavuuden vahvistamisen intressistä käsin, ensimmäinen kysymys koskee onnistumista oppimiseen käytettävissä olevan ajan organisoimisessa. Tässä vaikuttavuusarvioinnissa tarkasteltiin koulutuksen tavoitteita yleisellä tasolla ja analysoitiin niitä suhteessa koulutuksen neljään tarkoitukseen. Kyseiset tarkoitukset jäsensivät myös poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa tapahtuneen oppimisen kokemista merkitykselliseksi.

Jos käytettävissä olisi jokin päteväksi tapa jakaa osaaminen esimerkiksi poliisin alemman päällystön työtehtävissä todelliseksi osatekijöikseen vastaavasti kuten jokin maukkaaksi havaittu leivos voidaan palauttaa yhtäältä raaka-aineiksi, niiden suhteelliseksi määräksi ja leipomisen prosessiksi, seisoisimme nykyistä vakaammalla maaperällä, kun kysymys on puheena olevan tutkintokoulutuksen opetussuunnitelman sisällön ja toteuttamisen arvioinnista. Nyt on jokseenkin mahdotonta arvioida, miten lähellä tai kaukana ideaalista tuo opetussuunnitelma sekä sen toteuttaminen oikein on.

Jos ideaaliksi otetaan niiden työtehtävien hallinta, jotka valmistunut todennäköisesti kohtaa ensimmäisessä työpaikassaan, ongelma saadaan näennäisesti ratkaistua sillä, että oppiminen tapahtuu olosuhteissa, jotka mahdollisimman pitkälle vastaavat tilannetta tulevassa työpaikassa. Jos samanaikaisesti vain onnistutaan vastaamaan koulutuksen muihin tarkoituksiin ja huomioimaan myös työuralla myöhemmin kohdattavat osaamisvaatimukset, tilanne on ideaali, mutta väistämättä samalla myös enemmän tai vähemmän ristiriidassa juuri tuon identtisuuden ajatuksen kanssa.

Koulutuksen vaikuttavuuden prosessi tässä vaikuttavuusarvioinnissa käsitteli oppimisen koetun merkityksellisyyden ohella myös kokemukset suoritetun tutkinnon kilpailukyvyistä suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin. Lähtökohtaisesti koulutuksesta valmistutaan työmarkkinoille.

Poliisikoulutuksen kohdalla kysymys on leimallisesti ollut poliisihallinnon sisäisistä työmarkkinoista. Mikäli poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet eivät sijoittuisi alempiin päällystötehtäviin poliisissa siksi, että heidän

suorittamansa koulutus ja siitä tunnustukseksi annettu tutkinto nähdään tavalla tai toisella vähemmän suorittajastaan kertovaksi kuin jokin toinen ylempi (ammatti)korkeakoulututkinto ja jos he eivät tästä syystä päätyisi tehtäviin, joihin koulutuksella on tähdätty, yksi koulutuksen vaikuttavuuden perusedellytys eli mahdollisuus käyttää niitä välineitä ja hyödyntää opittua juuri siinä organisatorisessa asemassa, johon on koulutuksen on ajateltu valmistavan ja josta siihen odotetaan valmistuttavan, jäisi tällöin täyttymättä.

Tutkinnon arvostus, sen näkeminen pätevänä selontekona hakijasta ja hänen osaamisestaan ja sille annettava painoarvo suhteessa muihin muodollisen pätevyuden tarjoaviin koulutuksiin ovat tästä syystä olennaisia tekijöitä koulutuksen vaikuttavuuden kannalta. Vaikka jokaisen tutkintokoulutuksesta valmistuneen voidaan ajatella osaltaan vastaavan tästä yhtäältä henkilökohtaisesti ja toisaalta omien edunvalvontatahojensa kautta, myös oppilaitoksella tutkintoja myöntävänä tahona on oma selkeä vastuunsa. Tutkinnon kilpailukyvyyn huomioiminen koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa muistuttaa tästä vastuusta ja suuntaa huomiota siihen, miten tuota vastuuta on kannettu ja mitä asian eteen mahdollisesti olisi edelleen tehtävissä.

Koulutuksesta valmistumisen ja valmistumisesta tunnustukseksi myönnettävän todistuksen voi nähdä valmistuneen henkilökohtaisten ominaisuuksien tai valmiuksien, oppimiseen uhratun ajan ja koulutuksen myötä kehittyneen kapasiteetin yhdistelmänä. Mahdollisuudet hyödyntää tuota uutta kapasiteettia täysimääräisesti osaltaan myötävaikuttavat siihen, mikä on koulutuksen vaikuttavuus. Ideaalitulanteessa työ tarjoaa mahdollisuuksia käyttää koko potentiaalia kaikilla kyseistä työtä ja siinä menestymistä palvelevilla tavoilla. Työ vastaa koulutusta ja koulutusta on mahdollista hyödyntää työssä tavoilla, joka edelleen vahvistaa ja edelleen kehittää tuota osaamista.

Koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnissa mahdollinen vaikuttavuuden pulonkaula voikin kehkeytyä siinä, että työ käsittää tarpeettomia tai muuten ei-toivottuja pidäkkeitä osaamisen käytölle. Tämä voi erityisesti koskea erilaisia arviointi-, kehittämis- ja innovaatiovalmiuksia (ks. Huotari 2021). Tällöin organisaatiot voivat rajoittaa omaa menestystään omassa tehtävässään ja kykyään myös täyttää tarkoituksensa yhteiskunnassa oman potentiaalinsa antamassa mitassa. Samalla koulutuksen vaikuttavuus jää väistämättä vähemmäksi kuin mitä se voisi olla.

Lähtökohtaisesti poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan tässä arviointitutkimuksessa suhteessa poliisin kykyyn täyttää tarkoituksensa yhteiskunnassa. Kyseisen koulutuksen antama pätevyys ja osaaminen ovat luonnollisestikin yksi tarkoituksen täyttämisen taustalla olevan monimutkaisen kokonaisuuden osatekijöistä.

Poliisi käsittää monenlaista asiantuntijuutta ja osaamista ja sen menestys osin riippuu onnistumisesta tuon osaamisen organisoinnissa ja käytössä olevan osaamisen ja inhimillisen kapasiteetin johtamisessa ja jatkuvassa kehittämisessä. Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat avainasemassa tässä osaamisen hyödyntämisessä, organisoinnissa ja jatkuvassa kehittämisessä. Vaikka ei voidakaan väittää, että heidän onnistumisensa omassa roolissaan riittäisi tuon tarkoituksen todentamiseen, heidän epäonnistumisensa siinä todennäköisesti riittäisi estämään sen.

Tässä arviointitutkimuksessa viitekehyksenä olevan koulutuksen vaikuttavuuden arviointiasetelman keskeinen ajatus on, että koulutuksen vaikuttavuus on aikaansaannos, joka ei synny eikä säily itsestään, mutta johon tulee pyrkiä tietoisesti vaikuttamaan niin koulutuksen itsensä piirissä kuin sen ulkopuolellakin. Vaikuttavuus edellyttää monen eri tahon ja tekijän myötävaikutusta, mutta se ei ole ihme, sattuma tai merkki tieteellisen tietämyksen ja hallinnan jatkuvasta kasvusta.

Vaikuttavuuden vahvistaminen on strategista ajattelua ja suunnitelmallista toimintaa vaikuttavuuden puolesta ja sen eteen. Koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin, kun sitä katsotaan vaikuttavuuden vahvistamisen näkökulmasta, tulisi luoda jatkuvasti parempia edellytyksiä tällaiselle strategisuudelle ja suunnitelmallisuudelle. Tästä näkökulmasta tämä vaikuttavuusarviointi on vasta ensimmäinen hapuileva askel noiden edellytysten vahvistamisen suuntaan.

4.2 Kyselyn tuomat havainnot

Käsillä olevassa vaikuttavuusarvioinnissa koulutuksesta valmistuneiden arvioilla koulutuksen vaikuttavuudesta on jossakin määrin rajoitetumpi rooli verrattuna aiempiin poliisikoulutuksen vaikuttavuusarviointeihin. Tämä juontuu pääosin siitä, ettei koulutuksen vaikuttavuuden kriteeriä kiinnitetä kokemukseen alemman poliisipäällystön työtehtävien hallinnasta. Tällöin poliisi

(ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen tarkoitus ei näyttäydy yksinomaan valmentamisena kyseisiin tehtäviin eikä oppimista ymmärretä pelkästään niihin harjaantumisenä käytettävissä olevan koulutusajan puitteissa.

Pääpaino on kuitenkin ilmaisuilla ”yksinomaan” ja ”pelkästään”. Kysymys on monellakin tavalla keskeisten ammatillisten valmiuksien ohittamattomasta viitekohdasta ja taidoista, joiden oppiminen näyttäytyy niin koulutuksen rahoittajalle, koulutukseen lähettäville poliisilaitoksille kuin siihen hakeutuville ja siinä opiskeleville muita merkittävimpänä tarkoituksena.

Huomionarvoista on kuitenkin myös se, että valmistuneet itse arvottavat korkealle myös koulutuksen sellaiset tarkoitukset, jotka liittyvät itsetuntemukseen ja identiteettiin päällystön jäsenenä, syitä ja seurauksia koskevaan ymmärrykseen sekä työelämäperspektiivin avartumiseen ja kykyyn sovittaa yhteen ristiriitoja työn ja muun elämän välillä. He myös kokevat panostaneensa näiden oppimiseen omassa koulutuksessaan, vaikka kyseiset asiakokonaisuudet eivät juurikaan näy tutkinnon tavoitteina opetussuunnitelmassa. Keskeinen rooli tässä todennäköisesti on vertaisryhmällä, joka käy koulutusta läpi yhdessä ja tarjoaa mahdollisuuksia rakentaa jaettua perspektiiviä asioihin yleensä sekä tukee täten kasvua uuteen ammatilliseen identiteettiin.

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen tarjoamaa oppimiskokemusta arvostettiin lähes poikkeuksetta ja omaan koulutusvalintaan oltiin tyytyväisiä. Sen koettiin antaneen valmiuksia erityisesti johtaa rikostutkintaa ja valvontaja hälytystoimintaa.

Eryteisesti juuri johtamisvalmiuksiin keskittymisen katsottiin erottavan tutkinnon muista ylemmistä korkeakoulututkinnoista. Se, että koulutukseen osallistujien valinnassa kiinnitetään huomiota soveltuvuuteen juuri päällystötehtävien näkökulmasta, vahvistaa tutkinnon kilpailukykyä erityisesti poliisihallinnon sisällä, mutta myös sisäisen turvallisuuden saralla yleisemminkin.

Poliisikoulutuksen arvostus yleensä ja tutkinnon suorittaneiden menestys poliisihallinnon päällystötehtävissä näyttäytyvät myös merkittävänä tutkinnon kilpailukykyä määrittävinä tekijöinä. Poliisiammattikorkeakoulun tulisi kuitenkin lisätä tutkintoa koskevaa yleistä tietoisuutta juuri ylempänä korkeakoulututkintona ja täten laajentaa tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia tulla valituiksi tehtäviin myös poliisihallinnon ulkopuolelle.

Tässä arvioitavasta tutkintokoulutuksesta valmistuneet näkivät myös muilla ylemmillä korkeakoulututkinnoilla olevan erityistä käyttöarvoa poliisissa. Esimerkkeinä mainittiin oikeustieteellinen, taloushallinnollinen, viestinnällinen, hallinnollinen ja analyysitoiminnan osaaminen ja erilaiset poliisin asiantuntijatehtävät.

Moni myös näki, että jonkin muun ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaminen tarjoaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa avarimmat mahdollisuudet työmarkkinoilla. Siinä missä kohdennettu, juuri poliisin päällystötehtäviin tähtäävä koulutus tarjoaa konkreettisia tietoja, taitoja ja valmiuksia kyseiseen tehtävään, sen samalla koetaan myös rajoittavan mahdollisuuksia hakeutua muihin tehtäviin poliisihallinnon ulkopuolella.

Nämä kaksi työmarkkinaa eivät välttämättä ole toisensa poissulkevia paitsi silloin, kun koulutus tarkoittaa harjaantumista tuleviin työtehtäviin vahvasti työnkaltaisissa olosuhteissa. Tällöin oppiminen rajoittuu tehtävistä selviytymiseen työn arjessa, jolla ei välttämättä ole sen suurempaa siirtovaikutusta kyseisen kontekstin ulkopuolella.

Yhdeksän kymmenestä tähän arviointitutkimukseen osallistuneesta toimi koulutustaan vastaavassa tehtävässä. Työn koettiin haastavan ja kehittävän monipuolisesti omaa osaamista, mutta siinä myös nähtiin usein pidäkkeitä, erityisesti aikapaine ja kiire, joiden koettiin rajoittavan koko potentiaalin hyödyntämistä. Sijoittumista arjen päällystötyöhön toivottiin tuettavan nykyistä laajemmin esimerkiksi urasuunnittelulla.

Vastauksista syntyy vaikutelma, että poliisihallinnossa henkilöstö kylläkin ymmärretään tärkeimmäksi resurssiksi, mutta työn arjen ei juuri koeta jättävän tilaa henkilökohtaisen kehittymisen suunnittelulle ja monipuolisten kehittymismahdollisuuksien tarjoamiselle. Resursseja pikemminkin kulutetaan kuin kehitetään tai pyritään suunnitelmallisesti vahvistamaan mahdollisuuksia hyödyntää koko potentiaalia poliisityössä.

On myös mahdollista, että kehittymisen ja ammatillisen kasvun kohdalla juuri päällystöviroissa toimiville itselleen säilytetään asiassa enemmän vastuuta kuin he kohtuudella kykenevät kantamaan. Hyvien käytäntöjen, kuten huolenpito kehittymisen mahdollisuuksista, tulisikin läpäistä kaikki organisaatio- ja tasot, jotta kysymys olisi aidosti hyvästä käytännöstä ja jotta jokainen organisaation jäsen osaltaan voisi olla edistämässä sitä.

Koulutuksen vaikuttavuus on parhaimmillaan yksilöllisen ja yhteisen potentiaalin kasvua. Se, ettei tietoisesti haeta mahdollisuuksia tällaisen potentiaalin laajemmalle ja täysimääräisemmälle käytölle, on pois koulutuksen vaikuttavuudesta, mutta se laskee myös poliisin vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

Tämän arvioinnin näkökulmasta poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet ovat tyytyväisiä omaan koulutusvalintaansa. Osa heistä näkee koulutuksen toteutuksessa myös kehittämistarpeita, esimerkiksi erilaisten yleisten periaatteiden kytkeminen osaksi käytännön toimintaan. On hyvä muistaa, että opiskelijat eroavat kokemustaaltaan. Jotkut heistä jo toimivat tehtävissä, joihin he vasta ovat muodollisesti valmistumassa. Täten myös he usein odottavat ja arvostavat eri asioita.

Yksi koulutuksen kehittämisen ristivedoista koskeekin kysymystä siitä, minkä tulisi olla kaikille yhteisesti tarjottavan oppisisällön suhde yksilöllisesti valittavissa olevaan sisältöön ja yksilöllisesti valittavissa oleviin suoritustapoihin tai aikatauluihin. Moni potentiaalinen poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa harkitseva opiskelija on siinä elämänvaiheessa, jossa mahdollisuus opiskella omalla asuinpaikkakunnalla ja omassa tahdissa on tärkeämpää kuin osallistuminen pitkälti poliisitehtäviin räätälöityyn ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen toisella paikkakunnalla.

On mahdollista, ettei kotipaikkarajoite kohdistu yhtäläisesti kaikkiin sukupuoliin, jolloin kysymys on myös tasa-arvon toteutumisesta poliisissa. Koulutuksen vaikuttavuutta leikkaa myös se, etteivät päällystö- tai muihin asiantuntijatehtäviin poliisissa parhaiten soveltuvat henkilöt voi hakeutua koulutukseen, joka muodollisesti avaa osaltaan pääsyn niihin ja viestiin niihin räätälöidystä ammatillisesta identiteettistä.

4.3 Vaikuttavuusarvioinnin hyödyntäminen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen kehittämisessä

Yksi keskeinen lähtökohta tässä vaikuttavuusarvioinnissa oli se, että arviointi kytketään aiempaa selvemmin palvelemaan poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen kehittämistyötä. Tällöin yksinomaan tieto koulutuksen vaikuttavuudesta yleensä tai sen vaihtelusta suhteessa vaikuttavuutta määrittäviin kriteeritekijöihin, joka kuvaisi mahdollisesti hyvinkin tarkasti asioiden tilaa tutkimusajankohtana, mutta ei juuri itsessään kertoisi mitään siitä, mitä tuon vaikuttavuuden vahvistamiseksi olisi tehtävissä, ei ole riittävä.

Ratkaisuna oli kytkeä vaikuttavuusarviointi ikään kuin vaikutusten välittymisen prosessiin ja kohdentamalla arviointia kriittisiin kohtiin tuossa välittymisessä. Lähtökohta yhtäältä jättää tutkintokoulutuksessa tapahtuvan oppimisen arvioinnin kokeiden, näyttöjen ja kurssipalautteiden varaan ja toisaalta se sysää kysymyksen koulutuksen vaikuttavuuden viimekätisestä kriteeristä poliisin vaikuttavuutena pitkälle tulevaisuuteen ja laajalle yhteiskuntaan.

Vaikuttavuusarvioinnin tehtäväksi tulee näin ollen kattaa välimaasto näiden kahden ääripään välillä. Poliisiammattikorkeakoulun kannalta kysymys on opetussuunnitelmaan sisällytetyistä koulutuksen tarkoituksista ja niitä palvelevan oppimisen organisoinnista, tutkintoa koskevan tietoisuuden lisäämisestä sekä tutkinnon kilpailukyvyn vahvistamisesta.

Nähdäkseni tämä vaikuttavuusarviointi avaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen tavanomaisesta poikkeavaa näkökulmaa. Uusi tässä syntyy pitkälti sen johdosta, että arviointi sulkee piiriinsä koulutuksen tavoitteet ja osoittaa jäsentyneen tavan arvioida niitä.

Usein opetussuunnitelman kehittäminen näyttäisi tapahtuvan toisaalta opettajälähtöisesti (ruohonjuuritaso) tai toisaalta kansallisella tai ylikansallisella tasolla. Se, mikä mahdollisesti on puuttunut, on tässä arvioinnissa hahmotunut välitason tulokulma. Se tarjoaa konkreettisen välineen ajatella opetussuunnitelmaan sisällytettäviä asioita ruohonjuuritasoa yleisemmällä tasolla, mutta samalla myös kansallista tasoa konkreettisemmin ja kulloiseenkin koulutuskontekstiin paremmin sopivalla tavalla.

Nähdäkseni valittu tarkastelutaso tarjoaa suhteellisen selkeän ja helposti ymmärrettävän sekä kommunikoivan tavan jäsentää ja arvioida opetussuunnitelman kehittämistyötä. Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen kohdalla siinä määrittävä näkökulma tulisi selvemmin tuoda sille opetussuunnitelmasa koulutuksella palveltavina tarkoituksina, jotka tulisi enemmänkin huomioida siinä, miten opetussuunnitelman mukaista oppimista pyritään edistämään käytännössä kuin siinä, millaisia oppisisältöjä tai kursseja tuo suunnitelma sisältää. Se, mitä tarvitaan, on pikemminkin toteutuksen pedagoginen rikastaminen siten, että oppimisen arki kattaa erilaiset tarkoitukset monipuolisesti, ei niinkään uudet, kuhunkin niistä kytkeytyvät erilliset oppisisällöt omine oppimistavoitteineen.

Näin huomio voi säilyä siinä, mitä puheena olevat opiskelijat ensisijaisesti odottavat eli päällystötyössä vaadittavat valmiudet, mutta noihin odotuksiin vastataan tavoilla, jotka luovat ymmärrystä syistä ja seurauksista, vahvistavat identiteettiä päällystön tulevana jäsenenä ja tukevat pitkälle tulevaan kantavan työelämäperspektiivin kehittymistä. Siihen, miten tämä käytännössä hoidetaan, tarvitaan kokeiluja, noiden kokeilujen arviointia ja niistä oppimista.

Muilta osin tämän arvioinnin esille tuomat havainnot ja kokemukset eivät suuremmin poikkea arvioista, joita on saatu aiemmissa poliisin päällystökoulutukseen kohdistuneissa arvioinneissa (vrt. Honkonen 2001; Raivola & Taiha-Vepsäläinen 2004). Huomionarvoista on koulutusta vastaavissa tehtävissä toimivien suuri määrä vastaajien joukossa, yleinen tyytyväisyys omaa koulutusvalintaan, kokemus päällystötyön haastavuudesta ja sen edellyttämästä jatkuvasta oppimisesta.

Mitä vahvemmin poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutus onnistuu haastamaan opiskelijoita, kehittämään heidän oppimiseen liittyviä taitojaan ja edistämään taitoja, jotka palvelevat monimutkaisten toimintatilanteiden hahmottamista ja niistä selviytymistä yleensä, sitä enemmän opitulla on siirtovaikutusta sekä päällystötehtäviin poliisissa että työtehtäviin asiantuntijatyössä yleensä. Olennaista on se, että opiskelijat tulevat tietoisiksi omasta edistymisestään edellä mainituissa suhteissa, tunnistavat oman osaamisensa ja tiedostavat tapoja lisätä taitojaan edelleen.

Kysymys ei ole siis yksinomaan kyvystä pyörittää alemmalle päällystötehtävälle ominaisia arkirutiineja vaan yleisemmästä taidosta tai pätevyydestä, jolle yhteiskunnassa on käyttöä laajemminkin. Konkreettisten taitojen omaksumisen tulisikin tarkoittaa taitavuuden itsensä ohella aina vahvistunutta kykyä niiden hahmottamisessa ja käsitteellistämässä osana jotakin yleisempää ja abstraktimpaa valmiutta.

Tämä arviointi poliisin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan poliisikoulutuksen vaikuttavuudesta nostaa kehittämisen ja jatkopohdinnan kohteeksi sen, miten tutkinto-ohjelman toteutus voidaan toteuttaa niin, että siitä on vastaamaan koulutuksen neljään eri tarkoitukseen. Tämä edellyttää strategisuutta monella tasolla aina yksittäisestä opettajasta opetussuunnitelmaan. Strategisuutta vaaditaan siksi, että onnistuminen ei ole itsestään selvää, eri tarkoitukset ovat usein kilpailevia ja kaikissa yhteyksissä kaikkien edistäminen yhtäläisesti ei todennäköisesti onnistu.

Toiseksi se suuntaa huomiota poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyyn ja sen tietoiseen edistämiseen niin yhteiskunnassa yleensä kuin poliisihallinnon itsensä piirissä. Keskeistä tässä on tiedostaa se, missä määrin tätä on pyritty edistämään ylipäänsä, miten hyvin omat vahvuudet ja heikkoudet, uhkat ja mahdollisuuden tunnistetaan YAMK-tutkintona ja millaista yhteistyötä ja keiden kanssa tässä olisi syytä harjoittaa, jotta oman tutkintokoulutuksen asema pikemminkin vahvistuisi kuin heikkenisi jatkossa. Omin voimin asiassa ei todennäköisesti päästä kovinkaan pitkälle.

Kolmas huomio koskee esihenkilötyön organisointia poliisissa ja osaamisen kasvun tukemista siinä. Koulutuksen vaikuttavuudelta haihtuu terä, mikäli valmistuneet eivät koe, että heidän osaamisensa voi tulla täysimääräisesti hyödynnetyksi heidän työssään johtuen tarpeettomiksi tai ei-toivotuiksi koe-
tuista pidäkkeistä siinä.

Poliisityö on enenevästi asiantuntijatyötä läpi poliisiorganisaation. Keskeinen kysymys koskee jatkuvan oppimisen organisointia osana työtä, sitä tukevista ja vahvistavista palveluista, jotka sekä edesauttavat osaamisen kasvua että luovat kokemusta työstä, jossa omaa potentiaalia ja osaamistaan voi kehittää ja myös hyödyntää. Koulutuksen vaikuttavuutta vahvistaa erityisesti se, että sitä prosessia, jota osallistuminen tutkintokoulutukseen osaltaan jatkaa ja kiihdyttää, on mahdollista jatkaa saumattomasti omassa sisäisen turvallisuuden asiantuntijan työssä.

4.4 Poliisiammattikorkeakoulun koulutusten vaikuttavuuksien arviointi jatkossa

Poliisiammattikorkeakoulu on systemaattisesti seurannut poliisin perustutkinto- ja poliisi (AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta ja satunnaisesti myös poliisin päällystökoulutuksen vaikuttavuutta. Tämä on ensimmäinen vaikuttavuuden arviointi poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta.

Näiden kahden tutkintokoulutuksen ohella Poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa runsaasti muuta koulutusta lyhyistä koulutustapahtumista aina pidempiin ohjelmiin. Vaikka kaikkien kohdalla voidaan perustella vaikuttavuuden arvioinnin merkittävyttä, kaikkia ei ehkä ole syytä arvioida samalla mallilla. Olennaista on hyödyntää vaikuttavuusarviointia palautteen kokoamisessa tehdyistä uudistuksista tai muutoksista.

Pitkät eheät aikasarjat tarjoavat epäilemättä erinomaisen mahdollisuuden löytää yhteyksiä asioiden välillä ja hahmottaa heikkojakin vaikutuksia. Ongelmana niiden kohdalla on se, etteivät koulutuksessa tapahtuvat muutokset tule dokumentoiduiksi siinä määrin, että mahdollisten muutosten syyt olisivat yhdistettävissä yksiselitteisesti tai ylipäänsä niiden mahdollisia vaikutuksia koskeviin havaintoihin. Ongelmana on jossakin määrin myös se, että kaikilta valmistuneilta palautetta ei haeta juuri samasta ajankohdasta suhteessa valmistumiseen.

Jos halutaan toimia systemaattisesti, kullekin valmistuneelle opiskelijaryhmälle tulisi toimittaa vaikuttavuusarviointi vastattavaksi esimerkiksi juuri vuosi valmistumisen jälkeen. Saatuja vastauksia olisi sitten syytä analysoida vaihtelevalla aikajänteellä.

Mikäli mikään poliisikoulutuksessa, yhteiskunnassa tai poliisissa ei olisi muuttunut, aikaväli perusteelliselle analyysille voisi olla jopa kolmesta viiteen vuoteen, vaikka arviointiaineistoa koottaisiin useampaankin kertaan vuodessa. Yleiskuva vaikuttavuudesta olisi mahdollista raportoida pelkkinä taulukoina. Ideaalitulanteessa oppimista koskevat arviot ja muu koottu palaute olisi tavalla tai toisella yhdistettävissä yleispiirteissään osaksi tuota vaikuttavuutta koskevaa arviointitietoa.

On kuitenkin hyvinkin mahdollista, että osoittautuisi, etteivät erot oppimisessa juurikaan korreloi koulutuksen vaikuttavuuden kanssa. Ratkaisevaa on suoritettu tutkinto, ei niinkään opintomenestys sen suorittamisessa.

Vaikuttavuusarviointien jatkoon kannalta ratkaisevaa on se, missä määrin arvioinnit onnistutaan muotoilemaan niin, että niistä on konkreettisesta hyötyä koulutuksen vaikuttavuuden vahvistamisessa. Saadun arviointitiedon tulisi olla ei-korvattavaa, merkitykseltään kriittistä, oikea-aikaisesti käyttöön tulevaa muodossa, joka palvelee päätöksentekoa, sekä siitä saatavan hyödyn tulisi riittää oikeuttamaan sen hankkimisesta koituneet kustannukset. Tällä hetkellä käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa kustannuksista eikä myöskään siitä, millainen vaikuttavuusarviointi parhaiten palvelisi poliisikoulutuksen tarpeita.

Jos poliisikoulutuksen vaikuttavuusarvioinnin toteuttamisesta vastaisi jokin ulkopuolinen taho, positiivinen arviotulos todennäköisesti olisi paremmin hyödynnettävissä poliisikoulutuksen markkinoinnissa potentiaalisille osallistujille.

Jos kysymyksessä olisi osaava taho, niin vaikuttavuuden arviointi perustuisi lisäksi perinpohjaiseen ymmärrykseen siitä, mitä tietoa poliisikoulutuksen kehittäjät ja koulutuksesta päättäjät kokevat tarvitsevansa, mistä asiallisesti on auttamaan koulutuksen kehittämisessä, millä aikataululla ja missä muodossa. Erityisen pätevä taho kykenisi ehkä osoittamaan etukäteen, että arvioinnista saatavat hyödyt myöskin ylittävät arvioinnin kustannukset.

Kun käsillä olevaa vaikuttavuusarviointia poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta vertaa tällaiseen osaavaan tahoon, se jättää runsaasti tilaa toiveille paremmasta. Vaikuttavuutta tulisi arvioida vahvemmin lähtien vaikuttavuustiedon potentiaalisten käyttäjien tarpeista.

Tässä, kuten aiemminkin, tähän tehtävään on suhtauduttu tutkimuksellisenä kysymyksenä. Vaikuttavuus on jotakin, joka lähinnä odottaa paljastetuksi tulemistaan, tai se on ideaalimaailman ilmiönä, joka tavalla tai toisella todentuu puutteellisesti todellisuudessa, jolloin sitä voidaan edistää parhaiten paljastamalla mahdolliset kitkakohdat eli poikkeavuudet suhteessa ideaaliin sekä niihin puuttumalla.

Lähestymistavalle on leimallista se, että kysymystä siitä, mitä koulutuksen vaikuttavuudella jossakin yhteydessä tulisi tai kannattaisi tarkoittaa, ei koskaan esitetä. Kysymys vaikuttavuudesta nähdään teknis-metodologiseksi ongelmaksi, johon pätevin vastaus ja vastaamisen tapa löytyy tutkijan työkalupakista, ei arvioinnin käyttöympäristöstä.

Nyt on tietenkin jo aivan liian myöhäistä yrittää korjata niitä tämän vaikuttavuusarvioinnin puutteita, jotka juontuvat tästä hybridisestä. Se, onko tässä kootusta vaikuttavuusarvioinnista tukemaan poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden vahvistamista, jääkin koko lailla vahvasti sattuman varaan.

Se, että jotakin toimitetaan jossakin ajassa ja joten muotoiluna ei millään tavalla ole automaattisesti tyhjää parempaa, mahdollisesti jopa päinvastoin. Vaikuttavuusarviointi, jossa tähtäyspiste on vaikuttavuuden vahvistamisessa, tulisi tehdä vahvemmin yhteisymmärryksessä asianosaisten kanssa sen sijaan, että se nähdään jonakin, joka muistuttaa mannan satamista taivaalta, ja josta kyseisten henkilöiden tulisi tästä syystä osata iloita ja olla onnellisia. Henkilökohtaisesti silmien avautuminen tässä suhteessa lienee tämän arviointihankkeen merkittävin lopputulema.

Lähteet

Barkas, Anne & Armstrong, Paul-Alan (2021). The price of knowledge and the wisdom of innocence: A difficult journey through the employability discourse in higher education. *Ilmestyy Industry and Higher Education*.

Heikkinen, Hannu & Kukkonen, Harri (2019). Ammattikorkeakoulu toisin ajateltuna. Osaaminen, sivistys ja tiedonintressit. *Aikuiskasvatus* 39 (4), 262-275.

Honkonen, Risto (2001). Komisarioksi oppiminen. Koulutuksen vaikuttavuus ja työssä oppiminen. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 11.

Honkonen, Risto (1999). Poliisi ja opintoviikon metsästys. Koulutus poliisimiehen elämässä. Tampere: TAJU.

Huotari, Vesa (2021). Impediments to innovativeness in the police: suggestion for a research strategy. Teoksessa V. Huotari (toim.) *Innovations and innovativeness in the police & policing. Essays on history, theory and philosophy. Police University College Research Reports* 46, 97-121.

Katila, Jarmo (2021). Minkälaisia näkemyksiä poliisiyksiköiden päällikkötasolla on poliisi (ylempi AMK) -tutkinnosta? Poliisiammattikorkeakoulun opinäyte YAMK.

Nehari, Miriam & Bender, Hilary (1978). Meaningfulness of a learning experience: a measure for educational outcomes in higher education. *Higher Education* 7 (1), 1–11.

Raivola, Petri & Taiha-Vepsäläinen, Reija (2004). Työrukkasia ja visionäärejä. AMK-muotoisilta päällystökursseilta valmistuneiden näkemyksiä opinnoistaan ja valmiuksistaan. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 19.

Saari, Antti (2019). Selkeät tavoitteet, hallittu opetus. Opetussuunnitelma-ajattelun tavoitediskurssien historiaa. Teoksessa T. Autio, L. Hakala & T. Kujala (toim.) Siirtymiä ja ajan merkkejä koulutuksessa. Opetussuunnitelmatutkimuksen näkökulmia. Tampere University Press, 247-270..

Tuononen, Tarja & Parpala, Anna (2021). The role of academic competences and learning processes in predicting Bachelor's and Master's thesis grades. *Studies in Educational Evaluation* 70.

Tuononen, Tarja (2019). Employability of university graduates. The role of academic competences, learning and work experience in the successful transition from university to working life. *Helsinki Studies in Education* 46.

Tuononen, Tarja, Kangas, Tuukka, Carver, Eric & Parpala, Anna (2019). Yliopisto-opintojen anti viisi vuotta valmistumisen jälkeen – tutkivatko yliopisto-opinnot työelämätaitojen kehittymistä työuran näkökulmasta? *Yliopistopedagogiikka* 26 (1), 8-19.

Tuononen, Tarja, Parpala, Anna & Lindblom-Ylänne, Sari (2019). Graduates' evaluations of usefulness of university education, and early career success – a longitudinal study of the transition to working life. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 44 (4), 581-595.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus 2015-2021

Vastaaminen on vapaaehtoista ja palvelee yllä mainitun koulutuksen kehittämistä.

1. Oman oppimisen merkityksellisyys

Miten merkitykselliseksi koit oman oppimisesi poliisi (ylempi AMK)

-tutkintokoulutuksessa suhteessa neljään seuraavaan tarkoitukseen?

(Koin oman oppimiseni 1= ei merkitykselliseksi; 2= vain vähän merkitykselliseksi; 3= melko merkitykselliseksi; 4= merkitykselliseksi; 5= erittäin merkitykselliseksi)

	1	2	3	4	5
Harjaantuminen tehtäviin, vastuisiin ja työvälineisiin, joita kohdataan ja käytetään poliisin alemman päälystön tehtävissä (konkreettiset taidot)	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto syistä ja seurauksista esimerkiksi rikosilmiöiden, ihmisten johtamisen, työhyvinvoinnin, stressin hallinnan, arvioinnin ja palautteen antamisen tai vastaavien taustalla (syitä ja seurauksia koskeva ymmärrys)	☐	☐	☐	☐	☐
Itsetuntemuksen kasvu esihenkilönä, parempi omaa toimintatapaa koskeva ymmärrys, oman ammatillisen identiteetin vahvistuminen asiantuntijana ja poliisipäälystön jäsenenä (Itsetuntemuksen kasvu ja ammatillisen identiteetin vahvistuminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Oman tulevan työuran näkeminen pitkässä perspektiivissä, valmentautuminen jatkuvaan oppimiseen ja oman ammattitaidon itsenäiseen kehittämiseen, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen ja elämän hallintaan (työelämäperspektiivin laaventuminen)	☐	☐	☐	☐	☐

Minkä verran panostit omaan oppimiseesi suhteessa kuhunkin tarkoitukseen?

(1= hyvin vähän, jos ollenkaan; 2= vain vähän; 3= jonkin verran; 4= paljon; 5= erittäin paljon)

	1	2	3	4	5
Harjaantuminen tehtäviin, vastuisiin ja työvälineisiin, joita kohdataan ja käytetään poliisin alemman päälystön tehtävissä (konkreettiset taidot)	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto syistä ja seurauksista esimerkiksi rikosilmiöiden, ihmisten johtamisen, työhyvinvoinnin, stressin hallinnan, arvioinnin ja palautteen antamisen tai vastaavien taustalla (syitä ja seurauksia koskeva ymmärrys)	☐	☐	☐	☐	☐
Itsetuntemuksen kasvu esihenkilönä, parempi omaa toimintatapaa koskeva ymmärrys, oman ammatillisen identiteetin vahvistuminen asiantuntijana ja poliisipäälystön jäsenenä (Itsetuntemuksen kasvu ja ammatillisen identiteetin vahvistuminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Oman tulevan työuran näkeminen pitkässä perspektiivissä, valmentautuminen jatkuvaan oppimiseen ja oman ammattitaidon itsenäiseen kehittämiseen, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen ja elämän hallintaan (työelämäperspektiivin laaventuminen)	☐	☐	☐	☐	☐

2. Poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukyky

Ota kantaa seuraaviin väitteisiin

(1= täysin eri mieltä; 2= joksenteen eri mieltä; 3= en eri enkä samaa mieltä; 4= joksenteen samaa mieltä; 5= täysin samaa mieltä):

	1	2	3	4	5
Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hakeuduin poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen	☐	☐	☐	☐	☐
Uskon, että poliisi (ylempi AMK) -tutkinto antaa selkeää etua suhteessa muihin ylempiin korkeakoulututkintoihin, kun täytetään päälystötöitä poliisissa	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto arvostetaan poliisihallinnossa	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto tarjoaa hyvät mahdollisuudet hakeutua ylempää korkeakoulututkintoa edellyttäviin tehtäviin myös poliisihallinnon ulkopuolelle	☐	☐	☐	☐	☐
Yleinen tietoisuus poliisi (ylempi AMK) -tutkinnosta on vähäistä – tutkintoa ei juuri tunneta	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisiammattikorkeakoulun tulisi vahvistaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa koskevaa tietoisuutta	☐	☐	☐	☐	☐

Mitä ajattelit kunkin tarkoituksen tärkeydestä ennen poliisi (ylempi AMK)

-tutkintokoulutukseen osallistumista?

(1= ei ollenkaan tärkeä; 2= tärkeydeltään vähäinen; 3=melko tärkeä; 4= tärkeä, 5= erittäin tärkeä)

	1	2	3	4	5
Harjaantuminen tehtäviin, vastuisiin ja työvälineisiin, joita kohdataan ja käytetään poliisin alemman päälystön tehtävissä (konkreettiset taidot)	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto syistä ja seurauksista esimerkiksi rikosilmiöiden, ihmisten johtamisen, työhyvinvoinnin, stressin hallinnan, arvioinnin ja palautteen antamisen tai vastaavien taustalla (syitä ja seurauksia koskeva ymmärrys)	☐	☐	☐	☐	☐
Itsetuntemuksen kasvu esihenkilönä, parempi omaa toimintatapaa koskeva ymmärrys, oman ammatillisen identiteetin vahvistuminen asiantuntijana ja poliisipäälystön jäsenenä (Itsetuntemuksen kasvu ja ammatillisen identiteetin vahvistuminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Oman tulevan työuran näkeminen pitkässä perspektiivissä, valmentautuminen jatkuvaan oppimiseen ja oman ammattitaidon itsenäiseen kehittämiseen, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen ja elämän hallintaan (työelämäperspektiivin laaventuminen)	☐	☐	☐	☐	☐

Millaisena näet nyt eri tarkoitusten merkityksen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa?

(1= merkityksetön; 2= melko merkityksetön; 3= ei merkityksellinen, ei merkityksetön; 4= merkityksellinen; 5= erittäin merkityksellinen)

	1	2	3	4	5
Harjaantuminen tehtäviin, vastuisiin ja työvälineisiin, joita kohdataan ja käytetään poliisin alemman päälystön tehtävissä (konkreettiset taidot)	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto syistä ja seurauksista esimerkiksi rikosilmiöiden, ihmisten johtamisen, työhyvinvoinnin, stressin hallinnan, arvioinnin ja palautteen antamisen tai vastaavien taustalla (syitä ja seurauksia koskeva ymmärrys)	☐	☐	☐	☐	☐
Itsetuntemuksen kasvu esihenkilönä, parempi omaa toimintatapaa koskeva ymmärrys, oman ammatillisen identiteetin vahvistuminen asiantuntijana ja poliisipäälystön jäsenenä (Itsetuntemuksen kasvu ja ammatillisen identiteetin vahvistuminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Oman tulevan työuran näkeminen pitkässä perspektiivissä, valmentautuminen jatkuvaan oppimiseen ja oman ammattitaidon itsenäiseen kehittämiseen, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen ja elämän hallintaan (työelämäperspektiivin laaventuminen)	☐	☐	☐	☐	☐

Oma oppiminen poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksessa – mikä omalla kohdallasi toimi hyvin, mikä heikommin?

3. Asiantuntijuuden ja ammatillisen osaamisen vaikuttavuus poliisi (ylempi AMK)

-tutkinnon suorittaneiden kohdalla

Mikäli toimit tehtävässä, johon poliisi (ylempi AMK) -tutkinto antaa kelpoisuuden, ota kantaa seuraaviin väitteisiin (1= täysin eri mieltä; 2= joksenteen eri mieltä; 3= en eri enkä samaa mieltä; 4= joksenteen samaa mieltä; 5= täysin samaa mieltä)

	1	2	3	4	5
Työni tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon antamaa osaamista	☐	☐	☐	☐	☐
Työssäni on runsaasti erilaisia osaamiseni monipuolista ja laaja-alaista käyttöä rajoittavia pidäkkeitä – minulla olisi potentiaalia enempäänkin	☐	☐	☐	☐	☐
Työni haastaa osaamiseni joka päivä ja tarjoaa kokonaisesti mahdollisuuksia uuden oppimiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisihallinto osaa hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden potentiaalia täysimääräisesti ja alusta saakka	☐	☐	☐	☐	☐
Oma potentiaalini tulisi todennäköisesti paremmin hyödynnettyksi poliisihallinnon ulkopuolella	☐	☐	☐	☐	☐

Polisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukyky - miten näet seuraavien tekijöiden vaikuttavan siihen?
(1= ei ollenkaan merkitystä; 2= vain vähän merkitystä; 3= jonkin verran merkitystä; 4= paljon merkitystä; 5= erittäin paljon merkitystä)

	1	2	3	4	5
Polisikoulutuksen yleinen arvostus	☐	☐	☐	☐	☐
Polisiammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoiminnan näkyvyys mediassa	☐	☐	☐	☐	☐
Polisi (ylempi AMK) -tutkinto-opiskelijoiden sisäistä turvallisuutta palvelevat opinnäytetyöt	☐	☐	☐	☐	☐
Polisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden menestys poliisihallinnon tehtävissä	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijoiden valintaprosessin vaatuuksien poliisi (ylempi AMK) -tutkintoon	☐	☐	☐	☐	☐
Polisihenkilöstön maine turvallisuusalan asiantuntijoina	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

Miten Polisiammattikorkeakoulu voisi edistää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon arvostusta?

Miten poliisihallinto voisi hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta valmistuneiden koko potentiaalia nykyistä paremmin?

Kenelle poliisissa suositellisi hakeutumista poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutukseen ja miksi?

Kenelle poliisissa suosittelet hakeutumista johonkin muuhun ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen (mihin ja miksi)?

Mitä ajattelet suorittamasi poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon hyödyllisyydestä omalla kohdallasi?

4. Taustamuuttajat

Kurssi

Olitko jo ennen YAMK-opintoja suorittanut jonkin muun ylempään korkeakoulututkinnon?

- En
 Vain osittain
 Kyllä

Mikä on nykyinen virka-asemasi?

- Poliisi ylempi päälystö
 Poliisi alempi päälystö
 Asiantuntijatehtävät poliisihallinnossa (ylempää päälystötasoa vastaavat)
 Asiantuntijatehtävät poliisihallinnossa (alempaa päälystötasoa vastaavat)
 Alipäälystö
 Miehistö
 Muut asiantuntijatehtävät

Mihin tehtäviin tähtää urallasi?

- Poliisi ylempi päälystö
 Poliisi alempi päälystö
 Asiantuntijatehtävät poliisihallinnossa
 Muut johto- tai asiantuntijatehtävät julkisella sektorilla
 Tehtävät yksityisellä sektorilla
 Jokin muu tehtävä, mikä? _____

Liite 2. Saatekirje

Hyvä poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksesta valmistunut,

Tervetuloa mukaan poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi- ja kehittämistyöhön. Toivon, että käytät hetken aikaasi ja pohdit sitä, missä edellä mainittu koulutus on omalla kohdallasi osoittautunut vaikuttavaksi ja mitä vaikuttavuuden vahvistamiseksi pitäisi tai voisi vielä tehdä. Kokemuksesi tutkintokoulutukseen osallistujana ja sisäisen turvallisuuden asiantuntijana sekä perehtyneisyytesi johtamis- ja asiantuntijatyöhän poliisihallinnossa antavat sinulle erityisen näköalan ja aseman arvioida edellä mainittuja ja auttaa Poliisiammattikorkeakoulua tutkintokoulutuksen kehittämisessä.

Linkki kyselyyn:

Vastausaika:

Kyselylomakkeen taustamuuttujat koskevat vuosikurssia, nykyistä työtehtävää, sektoria ja mahdollista tavoitteena olevaa tehtävää sekä mahdollista ennen poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa suoritettua ylempää korkeakoulututkintoa. Vaikuttavuutta luotaavat kysymykset koskevat merkityksellisiksi koettuja koulutuskokemuksia, kokemusta tietojen karttumisesta koulutusaikana, poliisihallinnon kykyä hyödyntää poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden osaamista sekä tutkinnon kilpailukykyä poliisihallinnon sisällä ja laajemmin.

Poliisin päällystökoulutuksen vaikuttavuutta on selvitetty edellisen kerran laajemmin 2000-luvun alussa. Lähestyn vaikuttavuutta tässä tutkimuksessa hieman aikaisemmasta poikkeavasta tulokulmasta – miten parhaiten edistää tarjoamansa tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta, esimerkiksi miten vahvistaa oppimiskokemuksen koettua merkityksellisyyttä ja poliisi (ylempi AMK) -tutkinnon kilpailukykyä. Tutkimus perustuu Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun tulossopimukseen.

Poliisiammattikorkeakoulu on myöntänyt tälle poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta perkaavalle tutkimukselle tutkimusluvan 1.4.2022 (POL-2022-15075). Tämä saatekirje on toimitettu Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijatietojärjestelmän kautta. Tutkimuksen tietosuojaseloste on viestin liitteenä.

Tutkimukseen osallistuminen ja yksittäisiin kysymyksiin vastaaminen perustuvat vapaaehtoisuuteen. Koottujen tietojen jatkokäytössä noudatetaan avoimen tieteen periaatteita. Arviointiraportti on tarkoitus julkaista Poliisiammattikorkeakoulun raportteja-sarjassa kesän 2022 alkuun mennessä.

Kiitos osallistumisestasi poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen arviointi- ja kehittämistyöhön!

Terveisin ja lisätietoja tarvittaessa tarjoten,

Vesa Huotari
Erikoistutkija
Poliisiammattikorkeakoulu
vesa.huotari@polamk.fi

Liite 3. Tietosuojaseloste

Tietosuojaseloste: Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus

Tämä tutkimusprojekti noudattaa tutkimukseen luovutettujen henkilötietojen käsittelyssä Euroopan Unionin yleistä tietosuoja-asetusta (2016/679) ja Suomen tietosuojalakia (2018/1050).

Rekisterinpitäjä

Poliisiammattikorkeakoulu
PL 123 (Vaajakatu 2)
33721 Tampere
poliisiammattikorkeakoulu(at)poliisi.fi

Yhteyshenkilöt yllämainittua tutkimusta koskevissa tietosuoja-asioissa

Vesa Huotari, erikoistutkija, Poliisiammattikorkeakoulu,
vesa.huotari(at)polamk.fi
Kimmo Lehtimäki, lakimies, kimmo.lehtimaki(at)poliisi.fi

Rekisteröity

Henkilö, joka on vastannut Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus kyselyyn.

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja tutkimuksen tavoitteet

Poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuus on tieteellisiä periaatteita seuraava kyselytutkimus, joka palvelee tutkintokoulutuksen kehittämistä ja sen vaikuttavuuden vahvistamista. Kysely toteutetaan Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijatietojärjestelmän kautta, jolloin vastaajien yhteystietoja käsittelevät ainoastaan ne henkilöt, joilla on työnsä puolesta oikeus käyttää kyseistä järjestelmää. Mahdollinen karhukirje toimitetaan koko perusjoukolle.

Tutkimuksessa kerättävät henkilötiedot ja vastaajan suostumus tutkimukseen tietojen keräämisen laillisuusperusteena

Tutkimuksen toteuttamiseen on myönnetty tutkimuslupa. Tutkimuksessa kerätään taustatietoja, kuten vastaajan organisatorinen asema, sektori, mahdollinen aiempi muu yleinen korkeakoulututkinto, aspiraatio-asema poliisissa sekä kokemuksia ja näkemyksiä poliisi (ylempi AMK)-tutkintokoulutuksesta sekä tutkinnon kilpailukyvyistä.

Saatekirjeessä ja kyselylomakkeessa itsessään tuodaan esille osallistumisen vapaaehtoisuus ja vapaa mahdollisuus jättää vastaamatta yksittäisiin kysymyksiin. Osallistumalla henkilö antaa suostumuksensa luovuttamiensa tietojen käsittelyyn.

Tutkimuksen vapaaehtoisuus ja omien tietojen poistaminen jälkikäteen

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Omien tietojen tarkistamista ja niiden poistamista tutkimusaineistosta ei ole mahdollista johtuen siitä, että vastaustietokantaan ei tallennu mitään vastaajan suoraan ja ilman epäilyä yksilöivää tietoa.

Tietojen kerääminen, anonymisointi ja arkistointi

Tiedot kerätään sähköisellä Webropol-kyselyllä. Avoimiin kysymyksiin annetut, mahdollisia henkilötietoja sisältävät vastaukset anonymisoidaan. Aineisto arkistoidaan yleisesti saataville 1.6.

2023 alkaen avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti (esim. Tietoarkistoon). Aineisto säilytetään anonymisoituna Poliisiammattikorkeakoulun käyttämässä teknisesti suojatussa sisäisessä tietoverkossa. Anonymisoimaton aineisto hävitetään, kun siitä laadittu raportti on julkaistu.

Arvio tutkimuksen keskeisistä riskeistä henkilötietosuojan kannalta

Tutkimukseen ei sisälly henkilötietosuojaa koskevia riskejä.

Valvonta

Tutkimusprojektia ohjaa Poliisiammattikorkeakoulun henkilökunnasta koostuva asiantuntijaryhmä. Tutkimusaineiston käyttöä tieteellisessä jatkotutkimuksessa valvoo arkistonpitäjä (esimerkiksi Tietoarkisto).

Oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Jos katsot, että Poliisiammattikorkeakoulu käsittelee henkilötietojasi lainvastaisesti, sinulla on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto, PL 800 (Ratapihantie 9, 6. kerros), 00521

Helsinki

Puh. 029 566 6700

Sposti: tietosuoja(at)om.fi

Tämä raportti määrittelee ja empiirisesti myös luotaa poliisi (ylempi AMK) -tutkintokoulutuksen vaikuttavuutta. Arvioinnin lähtökohtana ja kehyksenä on analyyttinen ymmärrys tarkoituksista, joita ammattikorkeakoulutuksen sopisi palvella, sekä näkemys, että Poliisiammattikorkeakoulun toteuttaman vaikuttavuusarvioinnin tulisi palvella ensisijaisesti arvioinnin kohteena olevan koulutuksen vaikuttavuuden vahvistamista. Vaikuttavuus nähdäänkin jonakin, joka ei synny tai säily itsestään. Vaikuttavuus on aikaansaannos, jonka aikaansaaminen ja säilyminen edellyttävät tietoisia ponnisteluja, pohdintaa ja arviointia. Raportti ottaa näkemyksellisesti kantaa tätä palveleviin pedagogisiin ratkaisuihin ja lähestymistapoihin. Se palvelee jokaista koulutuksen vaikuttavuuden arvioinnista kiinnostunutta, mutta luonnollisestikin erityisesti poliisikoulutuksesta ja sen laadukkuudesta vastaavia tahoja ja henkilöitä.

